

XIII. évfolyam 1. szám

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

2016/1. SZÁM

B U D A P E S T

- 2016 -

**A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA**

Szerkesztő bizottság:

Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina, Dr. Gubicza József,
Prof. Dr. Fórizs Sándor, Dr. habil. Varga János, dr. jur. Vas Gizella,
Dr. Horpácsi Ferenc,

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. rendőr dandártábornok

Szerkesztette:

Schmidt Rita Emese

Felelős kiadó:

Dr. Varga János ny. határőr ezredes
Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Tartalom

Dr. habil. Boda József nb. vörgy.: A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar feladatai a rendészeti képzésben.....	4
Dr. Kovács Gábor r. ddtbk.: A rendészeti képzések rendszere a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen.....	23
Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. rendőr ddtbk.: Rendőri képzési modellek Németországban.	37
Dr. Molnár Katalin: A kommunikáció szerepe a rendészeti munkában A kommunikációs készségek fejlesztési lehetőségei a rendészeti képzésben	51
Dr. jur. Vas Gizella r. ezds.: Szolidaritás és tehermegosztás elvének érvényesítése a schengeni külső határok ellenőrzésében.....	55
Dr. Balla József r. alez: A régi-új Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület, mint a megrendelői igények meghatározásának és támogatásának fóruma	66
Hudák Krisztina: Egy államhatárokon átívelő társadalmi probléma - A régészeti célú fémkeresőzés múltja és jelene Magyarországon	84
Kui László r. alez.: A hőkép-alkotás története és gyakorlati alkalmazása	107
Kui László r. alez.: A magyar határőrizet technikai támogatásának aktuális helyzete	118
Kovács Gábor: Litvánia a schengeni térségben	130

Dr. habil. Boda József nb. vör. gy.
A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
feladatai a rendészeti képzésben

1. A rendőrtisztképzés kezdetei hazánkban

A dualizmus idején a Magyar Királyi Rendőrség (MKR) tiszti karával szemben a közigazgatási tisztviselők képesítési követelményét állították, mivel a rendőrtiszteket is közigazgatási tisztviselőknak tekintették. A rendőrtiszti állás betöltéséhez többnyire a közigazgatásban eltöltött gyakorlati időt is előírták. A rendőrkapitányi hivatás gyakorlásához a jogtudorság és a huzamos, mintegy 10 éves közigazgatási gyakorlat is hozzátartozott. A rendőri képzés bevezetése Török János (1843-1892) a budapesti államrendőrség főkapitányának nevéhez fűződik.¹

A rendőrtiszti kar esetében a legfőbb gondot abban látták, hogy az államtudományi államvizsga nem készítette fel a leendő rendőrtiszteket hivatásuk teljesítésére.

1920-ban megkezdték a rendőri szakoktatás teljes körű kiépítését.

Hazánk szovjet megszállásával egy időben már Moszkvában és Debrecenben szovjet tanácsadók aktív közreműködésével létrehozásra került az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Nemzeti Kormány (INK). A Magyar Kommunista Párt, és a szovjet vezetés a Belügyminisztérium kérdésében kezdettől fogva határozott politikát folytatott. Már az Ideiglenes Nemzeti Kormány belügyminiszterévé Erdei Ferencet nevezték ki, aki látszólag a Nemzeti Parasztpárt politikusa volt, titokban viszont belépett a kommunista párba, és ennek megfelelően a BM-et is a kommunisták elvárásainak megfelelően irányította. A rendőri vezetőket (Farkas Mihály, Sólyom László, Kádár János) is a Magyar Kommunista Párt delegálta.²

A rendőrtisztképzés fontosságát jelzi, hogy az INK már az 1690/1945. M. E. számú rendeletének 8.§ 5 bekezdésében foglalkozik ezzel a kérdéssel. „A vármegyei főkapitányság keretében különleges rendőrségi alakulatok állíthatók fel, és pedig tanosztályok és tanfolyamok, amelyek keretén belül gondoskodni kell a rendőrség tagjainak demokratikus

---

¹ Ismeretlen szerző: Történelmi visszapillantás, In: Budaházi Árpád (szerk): Jubileumi évkönyv, 35 éves a Rendőrtiszti Főiskola 1971-2009, 15. o.

² Horvát Attila: A rendészeti szervek története Magyarországon a szovjet típusú diktatúra korában, Rendészet és emberi jogok, 2011/2. szám. Budapest, 2011. 4. o.

neveléséről is.” A második világháború előtti tisztek közül kb. az állomány fele jelentkezett újbóli szolgálattételre és az igazoló bizottságok ellenőrzése után, ezen létszám mintegy kétharmada állhatott munkába. Számukra pár hetes tanfolyamot indítottak, valamint havi 2-3 napos összevonásokra került sor, amelyek levelező rendszerű felkészítést tettek lehetővé, és vizsgával zárultak.³

Az 1700/1945. M. E. számú rendelet 19. §-a az alábbiak szerint intézkedik: „ A kinevezett személyek 1947. évi június hó 30-ig a belügyminiszter által külön rendeletben szabályozandó tanfolyamot köteles elvégezni és az előírt vizsgát letenni.”⁴

1946-ban kezdődött meg a háború utáni első tisztképző iskola, a Rendőrakadémia megszervezése, Tömpe András rendőr vezérőrnagy a Magyar Államrendőrség Vidéki Főkapitánysága Politikai Osztálya vezetőjének irányításával. Hosszú előkészítő munka eredményeként 1948. 02. 01-én a Budapest XII. kerületében lévő Böszörményi úti volt csendőrlaktanyában nyitotta meg kapuit az Egyéves Tiszti Iskola, vagy más néven a Rendőrakadémia. A hallgatók ünnepélyes avatására 1949. március 15-én került sor.⁵ Itt tanult többek között a rendszerváltás előtt főkapitányok egyike Landvánszky Károly r. altábornagy is. Az Akadémia rövid életű volt, hiszen már 1949-ben átalakult tiszti tanfolyammá. A tanfolyamok időtartama 8-12 hónapos volt.

Az Államvédelmi Hatóság (ÁVH 1948-1956) középvezetői számára a Dzerzsinszkij Állambiztonsági (Operatív) Tiszti Iskolán 1951. október 1-én indult meg a tisztképzés, a Széchenyi-hegyen (Budapest XII., Farkasvölgyi út 12.) az Isteni Szeretet Leányai Kongregációja számára készült volt rendházban. Az épületben az államvédelmi tiszteket a legmagasabb fokon képző magyar oktatási intézményt rendezték be, amelyet a szovjet Cseka alapítójáról, Dzerzsinszkijről neveztek el. Vezetője a megalakuláskor Váradi József áv. százados volt. A képzés időtartama először itt is egy éves volt.

A rendőrtisztek képzése 1951-1971 között különböző tanfolyamok keretei között zajlott. Volt Rendőr Akadémia (1948-1949), a már említett Böszörményi úti objektumban. Működött ott Rendőrtisztképző Iskola, azon belül Rendőrtiszti Továbbképző Iskola 1950-1956, (360 fő, ebből 30 nő). Korvin Ottó Bűnügyi Szakiskola (1953-1954). Az Idegennyelvi Főiskola (1958) pedig a BM első, és akkor egyetlen felsőfokú tanintézete csakis állambiztonsági tiszteket képezett az elhárítás igényeinek megfelelően intenzív nyelvi képzéssel.

---

³ Kozáry Andrea: Rendőrtisztképző iskolák Magyarországon 1945 után, In: Molnár Katalin (szerk.): Társadalomtudományi kutatások- Rendvédelmi képzés, Rendőrtiszti Főiskola, Társadalomtudományi Tanszék, 2001, 15. o.

⁴ Az 1700/1945. M. E. számú rendelet 19. §

⁵ Kozáry: Id. mű: 19. o.

1959-ben azután kétéves BM Rendőrtiszti Akadémia (RA) kezdte meg működését. A képzés nappali tagozaton két év, levelező tagozaton három év volt. A RA mellett a Magyar Néphadsereg Egyesített Tiszti Iskoláján (MN ETI) 1960-tól egy a BM Akadémia Határőr és Karhatalmi Tagozata működött és végezte a határőr, karhatalmi és 1963-tól a munkásőr tisztek képzését. Az ETI 1967-ben beolvadt az MN Kossuth Lajos Katonai Főiskolába.⁶

A Rendőrtiszti Főiskolát (RTF 1971-2012) az Elnöki Tanács 1970. évi 39. számú törvényerejű rendeletével alapították meg, és 1971. szeptember 1-én kezdte meg működését. Alapvető feladatait, működésének elveit a 4/1971 (X. 19.) BM rendelet és a 010/1971. BM. számú parancs határozták meg. A képzés nappali tagozaton három, levelező tagozaton négy éven keresztül folyt. Az RTF felügyeletét a belügyminiszter látta el. A rendelet feladatul szabta az RTF számára a belügyminiszter által meghatározott tiszti, köztisztviselői és közalkalmazotti munkakörök betöltésére alkalmas, magas képzettségű rendőrtisztek felkészítését, valamint az Igazságügyi Minisztérium büntetés-végrehajtási tiszti állományának utánpótlás-biztosítását. A Főiskola egykarú intézményként alakult meg és állambiztonsági, bűnügyi, büntetés-végrehajtási, igazgatásrendészeti, valamint közbiztonsági szakokon indult el a képzés. 1987-től vámnyomozói szakkal bővült az oktatás.

Az 1996. évi XLV. törvény a katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak jogállásáról előírta az RTF számára a névváltoztatást:

Értelmező rendelkezések: 2. § E törvény alkalmazásában

a) *fegyveres szerv*: a Magyar Honvédség (a továbbiakban: honvédség), a határőrség, a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a vám- és pénzügyőrség, a polgári védelem, az állami és önkormányzati tűzoltóság, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok,

b) *miniszter*: a katonai felsőoktatási intézmények vonatkozásában a honvédelmi miniszter, a Rendvédelmi Főiskola vonatkozásában a belügyminiszter,

52. § Az Ftv. 1. mellékletének II. Főiskolák része A) Állami főiskolák című felsorolásában a „Rendőrtiszti Főiskola” szövegrész helyébe a „Rendvédelmi Főiskola” megfogalmazás lép.⁷

Azonban az RTF akkori vezetői a gyakorlatban ennek nem szereztek érvényt és továbbra is mindenki Rendőrtiszti Főiskolaként ismerte az intézményt egészen a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez történő csatlakozásáig (2012. január. 1.).

A rendszerváltás hatására az oktatás átalakult. Megszűnt az állambiztonsági szak és a pártpolitikai befolyás. A rendvédelmi szervek igényeinek megfelelően új szakok alakultak:

---

⁶ Ismeretlen szerző: Id. mű: 18-20. o.

⁷ Az 1996. évi XLV. Törvény a katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak jogállásáról

1991-től vámigazgatási, 1992-től határrendészeti, 2000-től gazdaságvédelmi, 2003-tól katasztrófavédelmi szak.

„A legkevésbé ismert felsőoktatási intézmények egyike. Egyszerre civil műhely, ahol jól képzett szociológusok, jogászok és kriminológusok dolgoznak, és egy erőszakszervezet utánpótlási bázisa. Ezen az iskolán ezredesek tanítanak, osztályok helyett szakaszok vannak, és a diákok egyenruhában látogatják az órákat.”⁸

2006-ban, a hazai felsőoktatásban bevezetett Bologna-folyamat szintén éreztette hatását az RTF működésében. 2006 szeptemberétől 2 új szak – azon belül 11 szakirány – jött létre.

A főiskola eddigi vezetői:

1970-1986: DR. GYÖRÖK FERENC r. vezérőrnagy,

1986-1990: DR. BELOVAI ILLÉS r. ezredes,

1990-1993: DR. KRATOCHWILL FERENC főigazgató,

1994-1995: DR. DÁNOS VALÉR r. dandártábornok,

1996-1997: DR. FAZEKAS ATTILA r. dandártábornok.

1997-2005: DR. BLASKÓ BÉLA r. dandártábornok (vörgy.).

2005-2012: DR. SÁRKÁNY ISTVÁN r. dandártábornok (vörgy.)

Az RTF életében a legnagyobb változás a Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2012-es alapítása, és az NKE Rendészettudományi Karának 2012. január 1-jei létrejötte volt.

A világ, benne Magyarország és benne az államélet minden korábbinál gyorsabban változik. Csak az marad talpon, „csak azzal tudunk együtt dolgozni”, aki képes haladni a változásokkal, képes kiváló teljesítményt nyújtani, és megérteni, mit vár tőle az ország és annak vezetői - fejtette ki ORBÁN VIKTOR, aki emlékeztetett arra is, hogy a kormány megújítja a rendvédelmi képzést, létrejön ugyanis a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, ahol – mint mondta – csak a legjobbak, „a legtisztább fejűek” és a hivatásukért legtöbbet tenni kész emberek tanulhatnak és taníthatnak.

2012. január 1-jétől a Rendőrtiszti Főiskolából létrejövő Rendészettudományi Kar a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik kara lesz.”⁹

A Kar alapító dékánja DR. SÁRKÁNY ISTVÁN rendőr vezérőrnagy (nyá.) volt.

---

⁸ Zsuppán András: Magyar Narancs 2003. 45. (11. 06.)

⁹ Hvg.hu: 2011. 07. 02. Letöltve: 2015. 03. 10.

2. A Rendészettudományi Kar helye az Egyetemen belül

Az NKE a volt Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemből, a Corvinus Egyetem Közigazgatási Karából, valamint az RTF-ből alakult meg és azóta folyamatosan fejlődik, gyarapodik. Az alapításkor létrehozott három kar és az önálló intézetek mellett 2015. február 01-jével létrejött a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kara (NETK), megalakult az Államtudományi Intézet (ÁTI), majd a Közigazgatási Kar jogutódjaként Államtudományi és Közigazgatási Kar jött létre, 2016. február 1-vel, melyek előremutató válaszok korunk kihívásaira. A NETK és az ÁTI működése természetesen pozitív hatást fejt ki a RTK működésére is.

A közelmúltban létrehozott Mentorok Kollégiuma (MK) a mentor-oktatók, és vezető mentor-oktatók véleményező és javaslattevő szakértői testülete, amely összegzi a mentoroknak az NKE tevékenységével kapcsolatos tapasztalatait, javaslatait, és ezek alapján ajánlásokat fogalmaz meg. A RTK jövőbeni működése során célszerű élni az MK-ban rejlő lehetőségekkel.

A NKE Szenátusa az Egyetem, valamint jogelőd intézményeinek hallgatói, oktatói, kutatói, az Egyetemen egyéb munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak, az Egyetemet és az Alumni tevékenységet támogató egyéb természetes személyek, szervezetek és az Egyetem közötti kapcsolattartás intézményesített keretének kialakítására és működésére létrehozta az NKE Alumni Közösségét, amely a Kar vezetése számára nagyszerű lehetőségeket rejt magában a végzett hallgatókkal való megfelelő kapcsolattartás tekintetében.

A NKE Egyetem Honlapja a friss és naprakész, a felsőoktatásról, honvédelemről, közigazgatásról és a rendvédelemről szóló információk miatt vonzza a látogatókat! Fontos, hogy a legfontosabb információk angol nyelven is hozzáférhetőek.

2. 1. A Rendészettudományi Kar jelenlegi helyzete:

A Kar szervezeti felépítésének alapjai 2012-ben alakultak ki. Az RTK hallgatói nappali és levelező munkarendben három éves alapképzési, valamint levelező munkarendben két éves mesterképzési szakon folytatják tanulmányaikat. A Kar gondozásába 1, két féléves és 1 három féléves szakirányú továbbképzési szak tartozik.

A Kar a rendvédelmi szervek, így különösen a rendőrség, a Büntetés-végrehajtási Szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, továbbá a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal és a magánbiztonsági szféra számára képez tiszti,

közalkalmazotti, köztisztviselői és kormánytisztviselői munkakörök betöltésére hivatott, felsőfokú szakképzettségű szakembereket.

A Kar jelenlegi helyzetét a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.),

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létesítéséről szóló 2011. évi XXXVI. törvény,

a Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi. CXXXII. törvény,

a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.),

az Egyetem Intézményfejlesztési Terve és

a rendvédelmi szervek vezetőinek elvárása határozza meg.

Az NKE Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) VII. fejezete tartalmazza a Rendészettudományi Karra vonatkozó különös szabályokat. Az SZMSZ 66.§-a határozza meg a kar rendeltetését, amely az NKE alapító okiratának megfelelően:

„A kar rendeltetése az Egyetem alapító okiratának megfelelően a rendvédelmi szervek feladatainak ellátásához szükséges tiszti utánpótlás biztosítása, a rendvédelmet érintő tevékenységet végző szakemberek képzése, illetve hallgatóinak az európai uniós elvárásoknak is megfelelő szinten történő felkészítése a rendvédelem állami és civil szférája számára, továbbá a rendészettudománnyal és más kapcsolódó tudományágakkal – így például az államtudománnyal – összefüggő oktatási és kutatási tevékenység folytatása.”

A Karon belül 2015-ben 5 Intézet (Bűnügyi Tudományok Intézet, Közrendészeti és Alkalmazott Vezetéstudományi Intézet, Kriminálisztikai Intézet, Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet, Rendészeti Magatartástudományi Intézet), 1 Idegen-nyelvi és Szaknyelvi Központ, és 7 az intézetektől különálló tanszék (Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék, Büntetés-végrehajtási Tanszék, Határrendészeti Tanszék, Közbiztonsági Tanszék, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, Rendészetelméleti- és Történeti Tanszék, Vám- és Pénzügyőri Tanszék) működik.

Bár a Katasztrófavédelmi Intézet (KVI) karközi intézményként működik az NKE megalapítását követően, de a katasztrófavédelemi szak az RTK-n van akkreditálva. A KVI oktatói az intézményi akkreditáció során az RTK-hoz tartozónak számítanak.

A nappali munkarendben tanuló hallgatók (több mint 700 fő) napi életének irányításával, fegyelmi-nevelő munkájával és a tanórán kívüli kiképzésével a Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézetben (21 fő) belül 7 fő foglalkozik.

A levelező munkarendben tanulók (mintegy 1000 fő) ügyeit a Tanulmányi Osztály (9 fő) állományából 2 fő végzi.

Az RTK-n jelenleg három alapszakon (bűnügyi igazgatási, rendészeti igazgatási, és katasztrófavédelem) folyik képzés, nappali és levelező munkarendben, valamint rendészeti vezetői mesterszakon (rendészet elméleti, csapaszolgálati, értékelő-elemző és szervezett bűnözés elleni specializáción) levelező munkarendben.

Ezen kívül rendészeti gazdálkodási szakirányú továbbképzési szakon folyik még oktatás.

Előkészítés alatt van a kriminalisztikai mesterképzési szak, a polgári nemzetbiztonsági alap- és mesterszak, valamint a szakokleveles magánnyomozó szakirányú továbbképzési szak bevezetése a VTKI-vel közösen.

A Kar hivatásos állománya 73 fő. A más szervektől (ORFK, BVOP, NAV, BÁH, NBSZ) kirendelt vagy vezényelt dolgozókkal, és további a karon egyéb munkát végző munkavállalókkal (gazdasági igazgatóság, könyvtár, ügykezelők, technikusok) a kar munkatársainak teljes létszáma összesen: 168 fő.

A Kar minőségi munkájának, és elismertségének fokmérője az oktatói állományon belül a tudományos fokozattal rendelkezők száma és a fokozat minősége. Jelenleg az RTK-n oktatói munkakörben foglalkoztatott munkatársainak száma 78 fő, közülük 44 fő rendelkezik tudományos fokozattal. Ennek az oktatókhoz mért aránya: 56,4%. Tanári beosztásban 40-en dolgoznak. Doktori iskolai tanulmányokat folytat az oktató munkakörben foglalkoztatottak közül 30 fő, a tanár munkakörben foglalkoztatottak közül 13 fő. A Karon jelenleg 3 fő „Professzor Emeritus” dolgozik. Mindhárman országosan elismert, iskolateremtő szakemberek.

A kar oktatói és kutatói ez évben idáig 179 publikációt jelentettek meg. Az elmúlt év során mindenki regisztrált a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) adatbázisban, és jelenleg azt a többség naprakészen vezeti. A 2014-2015-ös években 17 egyetemi jegyzetet és 5 tankönyvet készített a Kar oktatói állománya. Az RTK-n jelenleg 102 szakmai tankönyv és 16, a közös modul tananyagát tartalmazó tankönyv áll rendelkezésre.

A hallgatók a karon a rendvédelmi szervek által biztosított formaruhát viselik, és az ott megkövetelt alaki és formai követelmények szerint élnek. Továbbra is megoldatlan a biztonsági szakirány „civil” hallgatóinak formaruhával történő ellátása. A nappali munkarendben tanuló „ösztöndíjas” hallgatókkal tanulmányi idejükre a rendvédelmi szervek ösztöndíjszerződést kötnek, a levelező munkarendben tanuló a rendészeti szervek hivatásos állományában lévő, ún. „kettős jogállású” hallgatók folyamatosan illetményben részesülnek.

A biztonsági szakirányon tanuló hallgatók költségtérítéses formában vesznek részt a képzésben.

Az I. évfolyamra felvett nappali munkarendben tanuló hallgatók a tanulmányaik megkezdése előtt bentlakásos alapkiképzésen (belügyi közös modul) vesznek részt, ezért számukra a tanév minden esztendőben augusztus 20-a körül már megkezdődik. A hallgatók számára az I. évfolyam során kerül sor az Egyetemi Közös Modulban szereplő tantárgyak oktatására.

Az évente megszervezésre kerülő Egyetemi Közös Közszolgálati Gyakorlat megszervezésében és végrehajtásában az RTK oktatói és hallgatói állománya aktívan részt vállal.

Az Oktatási Hivatal 2015. december 11-én akkreditálta a Rendészettudományi Doktori Iskolát (RDI), ami mérföldkövet jelent nemcsak a Kar, hanem a rendészettudományt művelő tudósok és doktoranduszok számára is.¹⁰ Az RDI vezetője Prof. Dr. Kerecsi Klára. 2016. március 1-vel megalakult a Rendészettudományi Doktori Iskola Tanácsa. Arra készülünk, hogy az RDI képzést elindítsuk a 2015/2016-os tanév második felében. Ez azonban a képzés meghirdetésével, a felvételik lebonyolításával, a képzési feltételek biztosításával kapcsolatosan számos feladatot ró az RTK-ra. Az egyetem társkarainak doktori iskoláiban (elsősorban a HDI-n) jelenleg is tanulmányokat folytató rendészeti témával foglalkozó doktoranduszok önkéntes átjelentkezésével is számolunk a 2016. évi képzés elindításánál. Ezért az RDI-n a képzés elindításához szoros együttműködés szükséges az Egyetemen már működő Doktori Iskolákkal.

A Karon Tudományos Diákköri Tanács és Kari Hallgatói Önkormányzat működik.

A Karon a nappali munkarendben tanuló hallgatók részére létrehozásra került a Szent György Szakkollégium, és a rendészettudomány igényes és rendszeres művelésének elősegítésére megalakították a Rendészetelméleti Kutatóműhelyt.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Tudományos Diákköri Tanácsa minden tanévben megrendezi a Kari Tudományos Diákköri Konferenciát.

A nemzetközi kapcsolatok terén az RTK és elődszervezete elsősorban a rendészeti felsőoktatás nemzetközi szereplőivel (Európai Rendőrtiszti Főiskolák Szövetsége - AEPC, Európai Rendőr Akadémia - CEPOL, a Német Rendőrség Egyeteme GPU stb.) épített ki kapcsolatot és működik együtt.

---

¹⁰ Oktatási Hivatal, FF/396-12/2015. számú határozata. (2015. december 11.)

A RTK együttműködve a BM Nemzetközi Oktatási Központjával (NOK) részt vállalt a CEPOL mesterképzési szakának („Policing in Europe” European Joint Master Programme) kidolgozásában, és 2015-ben megszervezte az első modul hazai végrehajtását.

A hazánkba települt budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémiával (ILEA) és a Közép-Európai Rendőr Akadémiával (KERA) hagyományosan eredményes együttműködést folytat a Kar.

A Karon az NKE Sportegyesület szakosztályai működnek. A Sportegyesület közhasznú tevékenységével lehetőséget kíván biztosítani a hivatásos szolgálathoz kapcsolódó szolgálati sportokhoz, a szabadidő hasznos, kulturált eltöltéséhez, az egészségmegőrzéshez, a betegségmegelőzéshez, a testi-, szellemi képességfejlesztéshez, a tömegsportozáshoz és meghatározott körben a versenysportozáshoz, és elkötelezett a környezetvédelem céljainak megvalósításában.

Fontos feladat a Belügyi Tudományos Tanácsal, a Rendőrség Tudományos Tanácsával, a rendvédelmi szervek tudományos szervezeteivel, a rendészeti kutatással és tudományos munkával foglalkozó hazai (Magyar Rendészettudományi Társaság - MRTT, Magyar Kriminológiai Társaság - MKT, Országos Polgárőr Szövetség - OPSZ, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság - SZBMRTT stb.) és nemzetközi civil szervezetekkel (International Association of Chiefs of Police - IACP, Police Futurists International - PFI stb.) történő szoros kapcsolattartás és közös munka.

A Rendészettudományi Kar eddigi vezetői:

2012. 01. 01. – 2012. 05. 31.: PROF. DR. SÁRKÁNY ISTVÁN rendőr vezérőrnagy (nyá.),

2012. 06. 01. – 2015. 05. 31.: PROF. DR. RUZSONYI PÉTER büntetés-végrehajtási dandártábornok,

2015. 06. 01. – DR. HABIL. BODA JÓZSEF nemzetbiztonsági vezérőrnagy.

3. Az RTK működésével kapcsolatos jövőbeni elképzelések, célkitűzések

A Rendészettudományi Kar működését, jövőjét az alábbi tényezők befolyásolhatják:

A hallgatók szakmai, parancsnoki felkészítésének és hivatásra nevelésének feladatai.

A tisztjelölti státusz bevezetése és a Rendvédelmi Tagozat megalakítása (2016).

Az RDI elindítása és működtetése (2016).

Előkészítés alatt van a négy éves képzésre történő átállás (2017).

A Kar leköltöztetése az NKE Ludovika Campusába (2017).

A rendészeti szervező (bűnügyi szervező, büntetés-végrehajtási szervező, határrendészeti szervező, iparbiztonsági szervező, katasztrófavédelmi szervező, közlekedési és közrendvédelmi szervező, tűzvédelmi szervező) képzés visszavétele az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskolától, előreláthatólag 2017-től.

A Kar hivatásos állományú, nyugállományú és polgári alkalmazottaival szemben támasztott követelmények területén jelentkező feladatok, különös tekintettel az új szolgálati törvény alkalmazása során.

A nemzetközi és tudományos munkával, kutatással kapcsolatos feladatok.

A Kar működtetésével, vezetésével, együttműködésével kapcsolatos feladatok.

3. 1. A hallgatók szakmai, parancsnoki/vezetői felkészítésének és hivatásra nevelésének feladatai, a belügyminiszteri ajánlásokban és a rektori feladatszabásban foglaltak megvalósítása

A Kar tevékenységének középpontjában a hallgatókkal való foglalkozásnak kell állnia! Ennek a munkának a Kar életében már a pályára irányítás szakaszában szükséges megjelenie. Az RTK-ra a többszörös túljelentkezés miatt egy válogatott, és jól felkészült hallgatói állomány kerül be. A Kar alapvető feladata a hallgatók hatékony, a kor követelményeinek megfelelő, a megrendelő szervek elvárásai szerinti felkészítése.

A Kar hallgatói részére a legkorszerűbb rendészeti, szakmai és információs technológiai ismeretek átadása a cél. Ennek a célnak a technikai kivitelezése a Kar 2017-es költözésével teljes mértékben megvalósulhat.

A cél elérésének elengedhetetlen feltétele ezen kívül az idegen nyelvek ismerete, alkalmazása, és a nemzetközi tapasztalatok megszerzése a tanulmányok során.

Fontos feladatként jelentkezik az alapképzés és a nyári szakmai gyakorlatok hatékonyabbá tétele, a rendvédelmi szervekkel együttműködve. A hallgatókat a rendvédelmi szervek állományából kijelölt, és az RTK által felkészített mentorok tanítsák, irányítsák és vezessék a szakmai gyakorlat idején! A rendőr hallgatók részére a csapatszolgálati képzés hatékonyságának további erősítése és fejlesztése céljából a Készenléti Rendőrség bevonásával tanórarenden kívüli képzést szükséges szervezni a nyári szakmai gyakorlatok idején.

Megkezdődött a Kar rendvédelmi területen tanuló hallgatóinak parancsnoki, vezetői feladatokra történő hatékonyabb felkészítése, a gyakorló parancsnoki (szakasz-, rajparancsnok-) rendszer felülvizsgálata és eredményesebb működtetése. Célunk továbbra is a felsőbb éves hallgatók aktívabb bevonása az alsóbb évesek irányításába. A hallgatók gyakorlati ismereteinek fejlesztése érdekében, a felsőbb évfolyamos hallgatókat bevonjuk rész

(segéd) foglalkozás-vezetőként az alsóbb évfolyamokon oktató szakmai tárgyak gyakorlati oktatásába. El kell érni, hogy a harmadik év végére készség szinten ismerjék a parancsnoki, vezetői munka alapjait.

A frissen avatott büntetés-végrehajtási, rendőr, és pénzügyőr tiszteknek alkalmasnak kell lenniük alosztályvezetői, alparancsnoki beosztások betöltésére és szolgálat-szervezési feladatok ellátására.

A hivatástudatra, az etikus szakmai és vezetői munkára történő felkészítés részét kell, hogy képezze a hallgatók minden napi életének. Ehhez részletesen ismerniük kell a fegyveres és rendvédelmi szervek, az Egyetem és elődszervezetei hagyományait, történetét. Be kell vonni a nappali munkarendben tanuló hallgatókat a rendvédelmi szervek hagyományörző tevékenységébe. Folyamatban van egy kis létszámú hagyományörző alegység (20 fő) megalakítása, felkészítése és korabeli rendőregyenruhával, felszereléssel való ellátása.

Fontos, hogy a hallgatók megismerjék a rendvédelmi szerveknél zajló időszakos szervezeti, és a hivatásos léttel kapcsolatos változásokat, mint például a rendészeti életpálya modell, illetve a belügyi teljesítményértékelési rendszer bevezetése.

A szakmai felkészítés erősítése érdekében havi rendszerességgel, – évfolyamonként, szakaszonként – rendészeti foglalkozás megszervezése szükséges a hallgatók (tisztjelöltek) számára (többek között rendőri akciók, esettanulmányok feldolgozása, szakmai látogatások, ügyeleti és tevékenység irányítási feladatok, alaki foglalkozások, fegyverkezelés, lövészet, hallgatói tájékoztatók, stb.) a Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet terve alapján.

Fontos feladat a hallgatók mind szélesebb körének bevonása az Egyetemen és a Karon működő tudományos, sport és szakmai műhelyekbe. Leendő vezetőként meg kell, hogy ismerjék a civil szervezetekkel való együttműködésben rejlő lehetőségeket.

Össze kell hangolni a vezetői kiválasztás rendszerét, és a vezetőképzés tartalmát az RTK és a Közszolgálati Személyzetfejlesztési Főigazgatóság között.

3. 2. A tisztjelölti státusz bevezetése és a Rendvédelmi Tagozat megalakítása

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 343. § (2) bekezdése alapján 2016. július 01-én hatályba lépnek a Hszt. tisztjelölti jogállásra vonatkozó rendelkezései. A tisztjelölti jogállás bevezetésekor a tisztjelölti jogállásból következő juttatások évente a jelenleginek közel a háromszorosára növelik az egy hallgatóra jutó költségeket. A költségek a megrendelő rendvédelmi szervek költségvetésében jelentkeznek.

A Hszt. 285. § (4) bekezdése alapján tisztjelölt a beiratkozást követő hat hónapig rendészeti alapfelkészítésen vesz részt. A rendészeti alapfelkészítés befejezése után a tisztjelölt a rendvédelmi szerv hivatásos tagja számára előírt esküt tesz.

A jogszabály 287. § (1) A tisztjelölt a vele ösztöndíjszerződést kötő rendvédelmi szerv tisztjelölti állományában, az előmenetelének megfelelő tisztjelölti rendfokozati jelzéssel teljesít szolgálatot. Szolgálati helye a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendvédelmi Tagozata (a továbbiakban: Rendvédelmi Tagozat). A tisztjelöltek szolgálati feladatait a Rendvédelmi Tagozat szolgálati szabályzata tartalmazza. A Rendvédelmi Tagozaton megalakított egységek a képzési szakok és szakirányok szerint kerülnek megalakításra, amelyek egyben az állományilletékes rendvédelmi szerv tartalékát is képezik. Kötelékben és különleges jogrendi helyzetekben történő alkalmazásuk és gyakoroltatásuk rendjét az országos parancsnok és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora által megkötött együttműködési megállapodás tartalmazza.

(5) A tisztjelölt továbbá a Rendvédelmi Tagozat kizárólag a Nemzeti Közszolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott szolgálati feladat ellátására vezényelhető, állományában rajparancsnoki vagy szakaszparancsnoki gyakorló feladatok ellátására jelölhető ki.¹¹

A Hszt. önálló, a hivatásos szolgálati viszonyhoz közelítő, de annak nem minősülő jogviszonyként határozza meg a tisztjelölti jogviszonyt, melynek elsődleges tartalma, a szolgálat lényege elsősorban a tiszti pályára való felkészülés, a tanulás, másodsorban a törvényben meghatározott szolgálati feladatok teljesítése.

A rendvédelmi tisztjelölt a vele szerződést kötő rendvédelmi szerv rendelkezési állományába tartozik, de a szolgálatteljesítés helye a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendvédelmi Tagozata (Rendvédelmi Tagozat - RT). A Tagozat igénybevételét a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektoránál kell kezdeményezni. A Rektor – a különleges jogrendi helyzetekben való alkalmazás és a rendészetért felelős miniszter által elrendelt feladatok végrehajtása kivételével – a Rendészettudományi Kar dékánja szakmai véleményének figyelembe vételével dönt az engedélyezésről.

Az RT állományát elsősorban a tisztjelölti jogállású hallgatók képezik, akiknek szolgálati feladatait a Tagozat Szolgálati Szabályzata tartalmazza. Az egységes működést ugyan nehezebbé teszi, hogy a katasztrófavédelem alapszak hallgatói jelenleg az Egyetem Hungária krt-i objektumában vannak elhelyezve. Bonyolítja a helyzetet, hogy a nem tisztjelölt hallgatók is az

---

¹¹ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt)

RT-hez kell majd tartozniuk, akikre nézve a Szolgálati Szabályzatot differenciáltan kell alkalmazni, illetve részükre kollégiumi házirendet vagy szabályzatot is szükséges készíteni.

A tisztjelölti státusz fokozatos bevezetése nagy körültekintést igényel a Kar vezetői, és hivatásos állományától, valamint az érintett rendvédelmi szervektől egyaránt. A Rendvédelmi Tagozat hatáskörének ki kell terjednie a levelező munkarendben tanuló hallgatói állományra is!

3. 3. A 4 éves alapképzés bevezetése

A megnövekedett követelmények és a folyamatosan növekvő tudásanyag elsajátítása végett javasolt a 4 éves alapképzés bevezetése.

Feladatként jelentkezik a jelenlegi képzés szerkezetének, rendszerének és óraszámainak felülvizsgálata és a 4 éves képzés megtervezése a 2017/18-as tanévre. A négy éves képzés 2017-es elindítása nagyfokú körültekintést, koordinációs munkát követel meg minden érintett NKE szervezeti egység és rendvédelmi szerv tekintetében.

A 4 éves képzésre történő áttéréssel az Országos Rendőr Főkapitányság (ORFK) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV), a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság (BVOP), illetve a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) szintén indokoltnak látják a változtatást, illetve az ebből származó költségeket vállalják. A biztonsági szakirányos képzéssel kapcsolatban változtatást nem tervezünk. Azokon a szakirányokon, amelyek esetében a megrendelők nem igénylik a 4 éves képzésre történő áttérést, illetve a levelező munkarendben folyó képzések esetében fenntartanánk a jelenlegi képzési szerkezetet.

A 4 éves képzésre történő áttérés a bolognai rendszer miatt maga után vonja a rendészeti vezető mesterképzési szak 1 évre történő csökkentését.

Az új egy éves képzést először 2021 szeptemberében lesz szükséges indítani.

Ugyanakkor továbbra is fenn kell tartani a 2 éves mesterképzést is az eddig 3 éves BA képzést végzettek számára.

A 4 éves képzésre történő 2017. szeptemberi áttérésből származó többletköltségek, amelyek a benn lévő hallgatók létszámának növekedéséből származnak először 5 hónapra részarányosan 2020 szeptemberétől, majd 2021-ben az egész évre vonatkoztatva jelennek meg. A számításoknál a jelenlegi 211 fős nappali munkarendes éves beiskolázási létszámot, a ruházati ellátás jelenlegi költségeit és a létszámfejlesztés (adminisztrációs, kiképzői, oktatói) esetében a jelenlegi átlag bérköltségeket lehet alapul venni.

Kiemelt feladatként jelentkezik még a rendészeti vezető mesterképzésben a nappali munkarendű képzés beindítása.

Jobban ki kell használni az oktatásban, a nevelésben, és az információk továbbításában azt a lehetőséget, hogy a mai fiatalok szinte kivétel nélkül gyakorlottak az információs technológia (internet, facebook, twitter, stb.) használatában. Elengedhetetlen, hogy az RTK-ről az NKE Honlapján megjelenő információk is időszerűek legyenek és angolul is el lehessen azokat érni.

A hallgatók leterheltségét akkor is csökkenteni szükséges, ha nem kerül sor a 4 éves képzésre történő áttérésre! Ez esetben a tanórák csökkentése lehet a megoldás!

3. 4. A Kar elhelyezése az NKE Ludovika Campusába

Az egyetem új oktatási épülete a Kar dékáni hivatalainak és tanszéki irodáinak ad majd otthont. A huszonegyezer négyzetméter összterületű létesítményben két nagyobb (300 és 500 fős) előadóterem, valamint több mint hetven oktatóterem kap helyet. Az épület egyidejűleg négyezer hallgatót fog kiszolgálni és az épületben lehetőség lesz nagyobb tudományos rendezvényeket tartani. Az épületben továbbá éttermet és számos közösségi teret is kialakítanak. Az épület kivitelezése már megkezdődött.

Az egyetem és az RTK speciális képzései miatt az új campus elmaradhatatlan eleme lesz a speciális rendészeti oktatási és gyakorlóblokk. A húszezer négyzetméteren elterülő oktatási és kollégiumi komplexum a Diószegi utcában kap helyet. Ugyanitt egy 600 férőhelyes, modern kollégiumi elhelyezés is rendelkezésre áll majd. Az épületet egy, az úton átívelő híd fogja összekötni az Orczy parkkal. A terület 2016. március 1-vel átadásra került a kivitelező részére.

A sportobjektum mintegy huszonháromezer négyzetméter összterületű komplexum lesz, amelynek főbb részeit a multifunkcionális sportcsarnok, az uszoda, a lőtér és a kültéri sportpályák adják.

A Karon jelenleg folyik az Egyetem Intézményfejlesztési Tervéből adódó létszám- és szervezetfejlesztéssel kapcsolatos (intézetek és tanszékek létszámának növelése) igények felmérése. Elkezdődött a 2017-es költözéssel kapcsolatos tervezőmunka.

3. 5. A rendészeti szervező (bűnügyi szervező, büntetés-végrehajtási szervező, határrendészeti szervező, iparbiztonsági szervező, katasztrófavédelmi szervező, közlekedési és közrendvédelmi szervező, tűzvédelmi szervező) képzés átvétele:

A rendészeti szervező képzés jelenleg iskolarendszeren kívüli felnőttképzésként és szakképzésként működik az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskolán (ARSZKI). A képzést –

amennyiben átvesszük – az Egyetemnek akkreditáltatnia kell (az ARSZKI-nak ez egy év alatt sikerült).

A képzésen egy évfolyamban 150 fő körüli létszám vesz részt. 80-90 %-a vidéki, akinek szállást és napi háromszori étkezést kell biztosítani.

Az Egyetem SZMSZ Szervezeti és Működési Rend 21. § (1) bekezdése értelmében a VTKI látja el az egyéb felnőttképzési feladatok tervezésével, szervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.

A képzésre az ORFK iskoláz be, illetve az ORFK határozza meg, mikor induljon a tanfolyam. A résztvevők az ORFK, a BM, a TEK, az NVSZ, az OKF állományából érkeznek.

A képzést az ORFK utasításainak megfelelően, a rendőrség számára váratlanul megjelenő jelentős élő erőt igénylő feladatok kapcsán gyakran át kell ütemezni. Sok vezető beosztást betöltő személy esetében gyakori a 20 %-on túli igazolt távollét.

A képzés modulrendszerű. A modulokat modulzáró vizsgák, majd a képzés végén komplex írásbeli szóbeli és gyakorlati vizsga követi.

A képzés 23 hét jelenléti képzés + összesen 7 hét meghatározott modulok után, meghatározott szakterületen végrehajtandó szakmai gyakorlatból áll. A képzés 3 félévre van jelenleg felosztva. Összesen az óraszám: 1100 óra.

A képzés adminisztrálása jelentős adminisztratív teherrel jár. A hallgatók adatait elektronikusan is jelenteni kell a Nemzeti Munkaügyi Hivatal honlapján rendszeresített online felületen. Vezetni kell a törzslapot, az oktatási naplót, szigorúan számon kell tartani a hiányzásokat, a területi foglalkoztatási naplót. A vizsgáztatás dokumentálására is részletes szabályokat határoz meg jogszabály.

A Kar jelenlegi helyzetében a képzés átvételének pénzügyi és tárgyi (akkreditáció-, oktatói és vizsgáztatási költségek, tantermek, szállás, étkezés, lőtér) feltételei megfelelő színvonalon nem biztosíthatóak. A személyi feltételek (adminisztrációs, pénzügyi, oktatói) csak részben állnak rendelkezésre és csak jelentős oktatói érdeksérelemmel biztosíthatóak. Egy változatként számításba jöhet a képzés szakirányú továbbképzési szakként történő bevezetése. A képzést csak a Ludovikára történő költözés után célszerű átvenni a szükséges infrastruktúra tervezése mellett.¹²

---

¹² A szakképzés jogi háttere

- a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény,
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény,
- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) kormányrendelet,
- Az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VII.9.) kormányrendelet,

3. 6. A nemzetközi és tudományos munkával, kutatással kapcsolatos jövőbeni feladatok

A, Nemzetközi téren

A NKE egyik kiemelkedően fontos feladata a nemzetközi és tudományos életben való aktív részvétel, amely területen az eltelt három év során elismerésre méltó sikereket ért el. A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar megalakítása hatalmas előrelépést jelent ezen a területen.

Fontos feladat a rendészeti képzési ághoz tartozó egyetemi oktatási szervezetek nemzetközi kapcsolatainak további szélesítése, a társintézményekkel és szervezetekkel történő közös kutató és oktató munka erősítése.

Az Erasmus kapcsolatok száma ugyan bővült, de a következő év fő feladatai közé sorolható ennek fejlesztése.

Az oktatók nemzetközi szerepvállalásában is tapasztalható előrelépés, elsősorban a fiatalabb kollégák aktivitása révén, azonban ezen a téren is vannak még kiaknázatlan lehetőségek.

Például:

Aktívabb részvétel az AEPC vezetőtestületi és képzési programjaiban.

Az RTK képviselője a CEPOL és a FRONTEX vezető testületében és bizottságaiban.

Erősíteni szükséges a környező és a V-4 országokkal való kétoldalú vezetői szintű együttműködést, és hatékonyabbá tenni a hallgatók és oktatók cseréjét.

A Kar számára fontos feladat a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karon a rendészeti tanulmányok szakirány keretében végzett rendészeti oktatás támogatása, fejlesztése.

Célként jelentkezik a Kar számára az idegen nyelvű rendészeti képzések előkészítése. A Kar oktatóinak képessé kell válniuk idegen nyelvű képzések lebonyolítására.

A rendészettudomány területén jelentős potenciál van a Keleti Partnerség országaival történő együttműködésben, az Egyetem alapító tagja az „Eastern Partnership cooperation in the fight against irregular migration” konzorciumnak, mely a határrendészeti képzést folytató EU és Keleti Partnerség képzőintézményeit tömöríti. A regionális misszióban a balkáni országokkal való együttműködés, rendészeti felsőoktatási kapacitásépítés is prioritás (Koszovó, Szerbia, Montenegro).

– a(z) 62 861 01 Rendészeti szervező (közlekedési és közrendvédelmi szervező) szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó, a belügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről szóló 20/2013. (V. 28.) BM rendelet.

A nemzetközi együttműködésnek ki kell terjednie az Európai Unió és egyéb külföldi, nemzetközi rendvédelmi szervek (DCAF, EUROPOL, EUROGENDFOR, FRONTEX, INTERPOL, OLAF, stb.), az EBESZ, EU, ENSZ által irányított rendvédelmi missziók, és az oktatási intézmények (FBI, FLETC, ILEA, Marshall Center stb.) tapasztalatai megismerésére, és ha lehetséges ezen szervezetek oktatási munkacsoportjaiban való részvételre.

B, A tudományos munka terén

A Kar vezetése és oktatói állománya részére a legfontosabb feladat a rendészettudomány magas szintű tudományos igényű és felkészültséggel való művelése.

Kiemelt feladatként jelentkezik a rendészettudomány és a rendészetelmélet fejlesztése, a Rendészettudományi Doktori Iskola megalapítása után a rendészettudományi kutatások folyamatos, magas színvonalú végzése. Ehhez elengedhetetlen a rendészeti képzési ághoz tartozó egyetemi oktatási szervezetek humán fejlesztése, a felsőoktatási követelményeknek történő megfelelés biztosítása, a tudományos fokozat megszerzésének Egyetemi és a rendészeti szervek által történő támogatása. Az RDI-nek a rendészeti tudás és tudomány bázisává kell válnia. A nemzetközi publikációk számának növelésére, az oktatók, és kutatók motiválására nagyobb hangsúlyt kell fektetni a jövőben.

A kibervédelem, az információbiztonság és csúcstechnológiai bűnözés területén az NKE több kara és intézete végez képzést és kutatást. Az RTK-nak a szinergiák kihasználásával a hazai kibervédelmi és csúcstechnológiai bűnözéssel kapcsolatos oktatás és kutatási bázisintézményévé kell válnia.

Fontos feladat az államtudományi képzéshez kapcsolódó rendészettudományi kari feladatok rögzítése és előkészítése, majd kivitelezése.

Egy a Karon létrehozott munkacsoport 2015 nyarán kidolgozta a „Jó állam, jó rendészet” A *rendőrség hatékonyságának mérése* című koncepciót. Folyamatban van egy részletes anyag kidolgozása.

A rendészettudományban a kutatások nemzetközivé tétele a CEPOL együttműködéssel haladást ért el. A megkezdett fejlesztések nyomán az alábbi területekre érdemes a kutatómunkát koncentrálni:

- kriminalisztika (bűnügyi szakértői terület, krimináltechnika, krimináltaktika és metodika, stratégia),
- a kriminál-pszichológia,
- a pönalisztika,
- a rendészeti képességek mérése,
- a közbiztonság szociológiája,
- a nemzetközi rendőri együttműködés,

- a rendészet és a rendvédelmi szervek története,
- a magánbiztonság és önkormányzati rendészet,
- a migráció rendészeti vonatkozású stratégiai területei.

Az antikorrupciós kutatásokat össze kell hangolni az integritás-kutatásokkal, és komplex szervezet-szociológiai kontextusban, újszerű megközelítésben kell értelmezni (NVSZ és IACA együttműködés).

Az RTK-n elindult a társadalom biztonságérzetét szolgáló rendészeti munkához kapcsolódó magatartástudományi kutatások és oktatás országosan, illetve nemzetközi szinten is elismert központjának megalapozása, felépítése.

A migráció hazánk és Európa jövőjét alapvetően átformáló jelenséggé vált napjainkra. A migrációs kutatásokban az NKE-nek hazai és nemzetközi viszonylatban is tudásközponttá kell válnia. Az Egyetem karai és intézetei több dimenzióban oktatják és kutatják a migrációt, a kutatásokat az Egyetem stratégiai fejlesztési területeként össze kell hangolni. Az RTK a rendelkezésre álló tudományos és szakmai képességeivel nagymértékben hozzá tud járulni a NKE ez irányú tevékenységéhez.

„Magyar Rendészet” elnevezéssel a Kar rendelkezik egy tudományos folyóirattal, amelyet lektorált folyóiratként tartanak számon, azonban jelenleg nem biztosít kellő vonzóerőt a rendészeti területen publikáló kollégák számára, alacsony tudományos besorolása („D” kategória) és korlátozott nemzetközi elismertsége miatt. Ezen záros határidőn belül változtatni szükséges.

Szintén kiemelt feladatként jelentkezik a Kar vezetői és oktatói állománya részére a hallgatók felkészítése a tudományos munkára. Ennek a munkának az elsődleges színterei az Egyetemi- és a Kari Tudományos Diákkörök, a rendszeresen megrendezésre kerülő Országos Diákköri Konferenciák és az azokon történő megméretés.

2017-ben az RTK lesz a felelős az Országos Tudományos Diák Kör (OTDK) Had- és Rendészettudományi Szekció programjainak megszervezéséért, amelyen több száz résztvevővel kell számolnunk, és amelyhez több mint 40 millió Ft-os költségvetéssel számolunk.

Az RTK könyvtára az Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár részeként működik. A könyvtár tevékenységének célja, hogy ösztönözze, támogassa a Karon és az Egyetemen folyó oktatói, kutatómunkát, segítse a hallgatók tanulását, egyik fontos szakmai bázisa legyen az élethosszig tartó tanulásnak. Fontos feladat a Kari Könyvtár számára a magyar és külföldi szakirodalom széleskörű beszerzése, feldolgozása, a szolgáltatások folyamatos biztosítása.

Elhatározott célunk, hogy az RTK rövid időn belül az Egyetem erőforrásává, szakmai és pedagógiai műhelyévé váljon.

Összegzés

A rendészeti képzést a Kar jelenlegi vezetése úgy képzei el, hogy annak a hallgatói állományra szükséges koncentrálnia. Feladatunk, hogy a rendvédelmi szervek számára olyan, korszerű szakmai tudással, erkölcsi értékkel és emberi tulajdonságokkal rendelkező hallgatókat biztosítsunk, akik mind itthon, mind pedig külföldön megállják a helyüket.

A Kar oktatói, vezetői részére szeretnénk rendelkezésre bocsátani az oktatáshoz, szakmai fejlődésükhöz, tudományos és kutatómunkájukhoz a szükséges feltételeket. Az RDI megalakulása ehhez megteremti a szükséges alapokat.

Szoros kapcsolat kiépítésére törekszünk az Egyetem más Karaival és Intézeteivel, valamint a Karral együttműködő hazai, külföldi és nemzetközi rendvédelmi szervezetekkel, szakmai és civil szervezetekkel.

A Kar vezetésének az a célja, hogy az RTK hatékony tudományos tevékenységével és nemzetközileg is értékelhető tudományos eredményeivel járuljon hozzá az NKE majdani kutatóegyetemi profiljának kialakításához, hazai és nemzetközi elismertségéhez.

Felhasznált irodalom

- Ismeretlen szerző: Történelmi visszapillantás, In: Budaházi Árpád (szerk): Jubileumi évkönyv, 35 éves a Rendőrtiszti Főiskola 1971-2009,
- Horvát Attila: A rendészeti szervek története Magyarországon a szovjet típusú diktatúra korában, Rendészet és emberi jogok, 2011/2. szám. Budapest, 2011.
- Kozáry Andrea: Rendőrtisztképző iskolák Magyarországon 1945 után, In: Molnár Katalin (szerk.): Társadalomtudományi kutatások- Rendvédelmi képzés, Rendőrtiszti Főiskola, Társadalomtudományi Tanszék, 2001,
- Az 1700/1945. M. E. számú rendelet 19. §.
- Az 1996. évi XLV. Törvény a katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények vezetőinek, oktatóinak és hallgatóinak jogállásáról
- Zsuppán András: Magyar Narancs 2003. 45. (11. 06.)
- Hvg.hu: 2011. 07. 02. Letöltve: 2015. 03. 10.
- Oktatási Hivatal, FF/396-12/2015. számú határozata.(2015. december 11.)
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. Törvény (Hszt).

Dr. Kovács Gábor r. ddtbk.

A rendészeti képzések rendszere a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen

*„Az ember csak annyit ér, amennyi hasznot hajt embertársainak, hazájának
ezáltal az egész emberiségnek.”
Széchenyi István¹³*

Az Alaptörvény értelmében *„Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá - a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében - a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.”*¹⁴

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem létesítéséről szóló 2011. évi XXXVI. törvény a közsolgálati felsőfokú szakemberképzés, a hivatástudat és a szakértelem erősítésére, egységes intézményi alapokra helyezése érdekében létesítette - az Országgyűlés által - az Egyetemet. A 2012. január 1-én létrejött Nemzeti Közsolgálati Egyetemen (a továbbiakban: NKE) új időszámítás vette kezdetét a közsolgálati, rendészeti, katonai és nemzetbiztonsági felsőfokú képzési rendszerben.¹⁵

Az egyetem jogelőd intézményei (*Rendőrtiszti Főiskola, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatástudományi Kar*) integrációjának és átalakításának fő célja az volt, hogy az új Egyetemen alakuljon ki az államtudományi, közsolgálati szakemberképzés meghatározó hazai bázisa.

Stratégiai célként szerepelt, hogy az NKE a magyar egyetemek között fontos és vezető szerepet töltsön be, emellett a nemzetközi tudományos életben is megtalálja helyét a vezető egyetemek között.

Jelen tanulmány kimondottan csak a rendészeti jellegű képzésekkel foglalkozik. Az egyetemen a rendészeti képzések vonatkozásában az jelenti a fő vonzerőt, hogy - hazánkban egyedüli

---

¹³ https://hu.wikiquote.org/wiki/Sz%C3%A9chenyi_Istv%C3%A1n

Letöltés 2016.01.05

¹⁴ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) X. cikk (1).
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV
Letöltés 2016.01.05

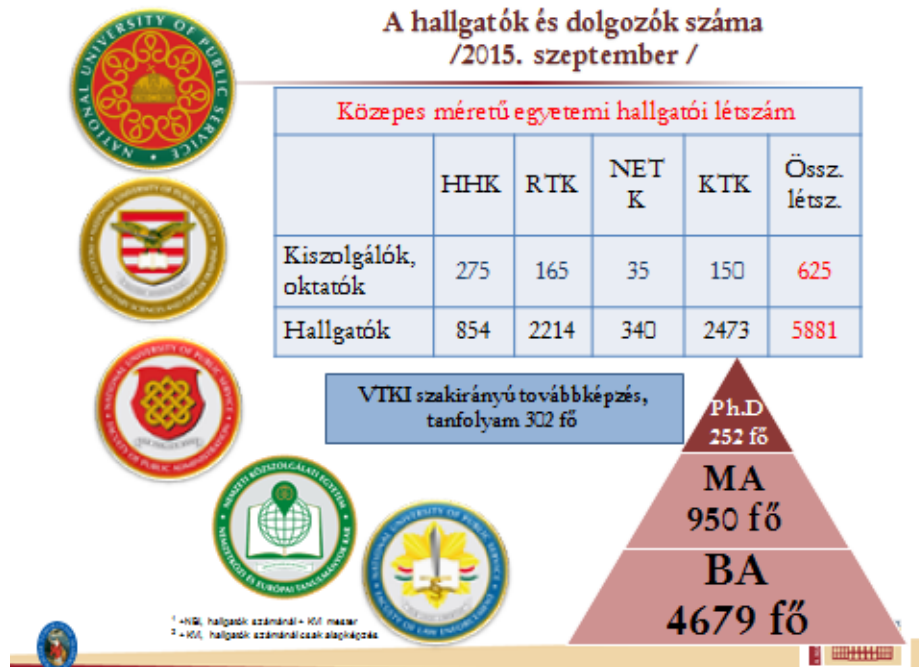
¹⁵ A rendészeti képzésre történő áttérés szükségességét mutatja be a határőrségre vonatkozóan Fórizs Sándor -A modernkori magyar határrendészet százöt évé. Szerk.: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán. magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat. 2013. ISBN:978-963-08-6212-7, A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai, p. 245-256.

intézményként - az itt tanuló hallgatókból lesznek a jövő közigazgatási szakemberei, a rendőrség, a katasztrófavédelem, a büntetés-végrehajtás, a honvédség, a nemzetbiztonság, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szakemberei, tisztjei a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal ügyintézői. Ezen hivatásrendek felkészítésén kívül itt történik még a magánbiztonsági alapképzés is.

Az egyetem teljes szellemisége „A haza szolgálatában” jelmondatot követi.

A Nemzeti Közszolgálati Egyeterről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXII. törvény az Egyetem tevékenységének céljaként definiálja a közigazgatást, a hon- és rendvédelmet érintő tevékenységet végző szakemberek képzését, a hon- és rendvédelmi szervek tisztii utánpótlásának biztosítását, valamint az egységesülő közszolgálati életpályák közötti átjárhatóság megteremtését.

Az NKE 2012-ben három karos szervezeti felépítéssel indult (Rendészettudományi Kar /RTK/, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar /HHK/, Közigazgatás-tudományi Kar /KTK/), de 2015. február 1-től a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar /NETK/ létrejöttével már 4 karon folyik a hallgatók felkészítése.

1. sz. ábra: A hallgatók és dolgozók száma és kari megoszlása

Az Egyetem szervezetében megtalálhatóak az úgynevezett karközi intézetek, mint a Katasztrófavédelmi Intézet (KVI), a Nemzetbiztonsági Intézet (NBI), valamint a Vezető- és

Továbbképzési Intézet (VTKI). Ezek az intézetek a rektorhelyettesek irányításával végzik feladataikat. A VTKI három rendészeti vonatkozású szakirányú továbbképzési szakot gondoz, melyeken alapvetően a szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező rendészeti szakembereket képzik. Ezek a következők: rendészeti-gazdasági szakirányú továbbképzési szak, kriminalisztikai szakértő szakirányú továbbképzési szak és szakokleveles magánnyomozó szakirányú továbbképzési szak.¹⁶ Továbbá jelenleg vannak létesítési és szakindítási eljárás alatt a rendvédelmi szövívő és a rendészeti szakújságíró szakirányú továbbképzési szakok.

2. sz. ábra: A Karközi Intézetek

Az NKE első Intézményfejlesztési Terve a 2012-2015. közötti időszakra határozta meg az egyetem alapítását követően végrehajtandó célokat. Az ott meghatározottak döntő többségét az intézmény eredményesen teljesítette 2015-re.

Az elődszervezetek legfontosabb értékei - a hivatásrendi alapértékek - megőrzése mellett, sikerült az elődintézmények integrációját jelentősebb veszteségek nélkül megvalósítani. 2013 szeptemberétől lépcsőzetes fejlesztéssel megtörtént a képzési profil tisztítása, megújítása, valamint új szakok fejlesztése és indítása. Mindezekkel együtt és közel egy időben az

¹⁶ NKE Szervezeti és működési rend
http://www.uni-nke.hu/egyetem/szabalyzatok_-dokumentumok/szervezeti-es-mukodesi-rend
 Letöltés: 2015.01.06.

egyetem a közszolgálati tisztviselői továbbképzés- és vezetőképzés új rendszerének bázisintézményévé vált.

2014-ben megérett a helyzet a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola létrehozására. Ez hazánk egyetlen, főleg a közigazgatás-tudomány művelésével foglalkozó doktori iskolája.

A 2015. február 1-én létrejött Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar megkezdte működését. Az egyetemen megalakult az Államtudományi Intézet, amely elsősorban az államtudomány területére fókuszáló egyetemi kutatásirányítás intézménye.

Az alapítás óta eltelt idő által kiérlelt, sajátos tartalmú tantárgycsoport a belső együttműködés eredménye. Ez az ún.: egyetemi közös képzési modul, a közös közszolgálati gyakorlattal. Jelentős lépések történtek az egyetem nemzetköziesítése irányába is.

Mindezekkel együtt az egyetem már a saját tudományterületén is vezető szerepre törekszik. Ennek kézzelfogható bizonyítéka az NKE-n 2015-ben megszervezett két sikeres Országos Tudományos Diákköri Konferencia két szekciójának megrendezése.

Az Intézményfejlesztési Terv (a továbbiakban: IFT) következő tervezési időszaka 2020-ig határozza meg az NKE stratégiai alapvetéseit, fejlesztésének irányait, valamint mindazokat a kihívásokat és feladatokat, amelyek az intézményre várnak.

„Az NKE Magyarország egyik legjobb és legvonzóbb egyeteme kíván lenni, a magyar közszolgálat fejlesztésének, a közszolgálati életpályának stabil oktatási és kutatási bázisa, a hazai és a külföldi magyar nyelvű felsőoktatás elkötelezett támogatója, amely Európa és a világ vezető egyetemeivel szövetségben aktív részese tud lenni a nemzetközi felsőoktatási és tudományos kapcsolatoknak”¹⁷

Az NKE egyik fő célja az államtudományi egyetemmé válás

Az NKE középtávú terve, hogy az Magyarország egyik legjobb és legvonzóbb egyeteme legyen, amely példát mutat a hazai és nemzetközi képzési és kutatási együttműködésekben is. Mindezt a célt szolgálja az NKE államtudományi egyetemmé alakítása.

Az NKE törvény 2015-ben a közigazgatási felsőoktatási területet az „államtudományi és közigazgatási” megnevezés bővítéssel új fejlődési pályára állította. Az államtudomány

---

¹⁷ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Intézményfejlesztési Terv 2015 – 2020
<http://www.uni-nke.hu/egyetem/intezmenyfejlesztési-terv-2015-2020>
Letöltés 2016.01.02

megerősítésének új képzési és kutatási feladatrendszere szükségessé teszi a Közigazgatás-tudományi Kar szervezeti újragondolását és egyben annak koncentráltabb, az új képzési programokhoz jobban igazodó megszervezését. Ennek előkészületei 2016. január végére várhatóan befejeződnek.

Az NKE-nek a hazai és nemzetközi tudományos intézmények bevonásával újra kell fogalmaznia az államtudomány helyét a társadalomtudományok rendszerében. Az államtudomány megerősítése az NKE minden egységére kiterjedő, egységes és összehangolt kutatásirányítást tesz szükségessé, mely összehangolást az egyetem vonatkozásában az Államtudományi Intézet végzi.

Várhatóan 2017 őszén indul el az NKE törvényben nevesített államtudományi mesterszak ötéves (egységes, osztatlan mester-) képzése, amely doktori fokozatot ad a végzettek számára. Ez a képzés várhatóan a népszerű jogászképzés valós alternatívájaként fog megjelenni a közszolgálati ambíciókkal rendelkező fiatalok számára.

Az államtudományi mesterképzés a közszolgálati életpálya megalapozója, ahol az állami humántőkét rendszerszemlélettel kezelni tudó szakemberek végeznek. A végzett szakemberek megismerik a kormányzati modelleket, technikákat, az alapvető közjogi és közigazgatási jogi kereteket, átlátják az állami működést meghatározó és befolyásoló társadalmi, politikai, gazdasági és emberi tényezőket.

A digitális állam fejlesztése jegyében az NKE folytatja a nemzetközi színvonalú közszolgálati kutatásokat, valamint erősíti a rendészeti munkához kapcsolódó magatartástudományi kutatásokat (az RTK-n új Magatartástudományi Intézet is alakult 2015-ben).

Szükséges a nemzetbiztonsági tudatosság fejlesztése minden hivatásrend számára. Az oktatás, nevelés területén az NKE hazai és nemzetközi viszonylatban is tudásközponttá válik.

Az IFT-ben megfogalmazott cél, hogy az NKE a fenntartható fejlődés egyik elismert hazai felsőoktatási kutatóhelye legyen.

Összefoglalva: A 2015-2020. között érvényes IFT a következő fő stratégiai célkitűzéseket jelöli meg:

- Az NKE váljon államtudományi egyetemmé, végzettjei számára doktori fokozatot adó, ötéves államtudományi mesterszakkal kínálja valós alternatívát a jogászképzés mellett a közszolgálati ambíciókkal rendelkező fiatalok számára.

- Legyen Magyarország egyik legvonzóbb egyeteme, a magyar közszolgalat fejlesztésének, a közszolgalati életpályának a stabil oktatási és kutatási bázisa.
- Európa és a világ vezető egyetemeivel szövetségben aktív része a nemzetközi felsőoktatási és tudományos kapcsolatoknak.

A Rendészettudományi Kar képzéseinek jellemzői

Néhány szó, kifejezés, amely a Rendészettudományi Kar képzését jellemzi: rend, fegyelem, megbízhatóság, határozottság, szakszerűség, korszerű tudás, szellemi együttműködés a hivatásrendek között, tisztii életpályára készülés, magabiztosság, tehetséggondozás, kitartó munka, felelősségteljes hivatástudat, szellemi műhely a köz szolgalatában. Ezek a szavak, kifejezések jellemzik a rendészeti képzésekben folyó munkát. A rendészeti képzéshez kapcsolódó nemzetközi elvárásokat dolgozza fel Főríz Sándor¹⁸ munkájában. Varga János a biztonsági kihívásokra adott képzési reakciók fontosságát emeli ki.¹⁹

A rendészeti alapképzés

A **Rendészettudományi karon** az alapképzés két szakon - illetve azok önálló szakképzettséget eredményező szakirányain - folyik:

- **Bűnügyi szakon:** bűnügyi hírszerző, bűnügyi nyomozó, gazdaságvédelmi nyomozó és pénzügyi nyomozó szakirányokkal.
- **Rendészeti igazgatási szakon:** biztonsági²⁰, büntetés-végrehajtási, határrendészeti, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti, közrendvédelmi, migrációs, vám- és jövedéki igazgatási szakirányokkal.

A **Katasztrófavédelmi Intézet** katasztrófavédelem alapképzési szakán a - szintén önálló szakképzettséget eredményező - szakirányok a következők: iparbiztonsági, katasztrófavédelmi műveleti, tűzvédelmi és mentésirányítási.

A rendészeti alapképzéseket a 3. sz. ábra szemlélteti.

¹⁸ A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtiszt-képzésében. Konferencia előadás, Rendvédelem Történeti Hírlevél, XX. évf. (2011) 35-36. szám, HU-ISSN 1785-3257, 86-87.old.

¹⁹ Varga János: Biztonsági kihívások – képzési reakciók. Gaál-Gyula –Hautzinger Zoltán (szerk.) Tanulmányok a változó rendszert aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Pécs. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2013. pp. 512. 87-92. oldal.

Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére vonatkozó felkészítés a rendészeti tisztképzésben. Határrendészeti Tanulmányok 2015/1. különszám. (ISSN: 1786-2435) 4-12. oldal.

²⁰ Az egyetemen folyó magánbiztonsági képzés tükröképe Németországban is megtalálható, lásd Főríz Sándor - Magánbiztonsági képzés Berlinben. Magyar Rendészet XV. évfolyam, 2015/4. szám, ISSN 1586-2895, 57-66. p.

Rendészeti alapképzések

RTK	KVI	NBI
<p>bűnügyi igazgatási szakirányokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> bűnügyi hírszerző bűnügyi nyomozó gazdaságvédelmi nyomozó pénzügyi nyomozó <p>rendészeti igazgatási szakirányokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> biztonsági büntetés-végrehajtási határrendészeti igazgatásrendészeti közlekedésrendészeti közrendvédelmi migrációs vám- és jövedékigazgatás 	<p>katasztrófavédelem szakirányokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> iparbiztonsági katasztrófavédelmi műveleti tűzvédelmi és mentésirányítási 	<p>nemzetbiztonsági specializációk:</p> <ul style="list-style-type: none"> polgári nemzetbiztonsági terrorelhárítási* <p>polgári nemzetbiztonsági specializációk:</p> <ul style="list-style-type: none"> humán felderítő és hírszerző technikai felderítő és hírszerző terrorelhárító* <p>- *kidolgozása folyamatban</p>

3. sz. ábra: Rendészeti alapképzések

A **Nemzetbiztonsági Intézet** a nemzetbiztonsági alapképzési szakon polgári nemzetbiztonsági és katonai nemzetbiztonsági, illetve terrorelhárítási specializációkat működtet. A jelenleg kidolgozás alatt álló polgári nemzetbiztonsági szak tervezett specializációi a következők: humán felderítő és hírszerző, technikai felderítő és hírszerző, valamint terrorelhárító.

A **rendészeti mesterképzések** - az egyetem négy szervezeti egységében valósulnak meg, amely az 4. sz. ábrán látható.

Rendészeti mesterképzések

RTK	NETK	KVI	NBI
<p>rendészeti vezető specializációk</p> <ul style="list-style-type: none"> csapatvezetési értékelő-elemző rendszertelméleti szervezett bűnözés elleni <p>kriminológia szakirányok</p> <ul style="list-style-type: none"> rendészeti polgári 	<p>nemzetközi közszolgálati kapcsolatok</p> <p>alábbi szakirányok:</p> <ul style="list-style-type: none"> rendészeti tanulmányok 	<p>katasztrófavédelem</p>	<p>nemzetbiztonsági</p> <ul style="list-style-type: none"> polgári nemzetbiztonsági polgári nemzetbiztonsági szak (tervezett) az alábbi specializációkkal: humán felderítő és hírszerző technikai felderítő és hírszerző terrorelhárító

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZÓGALASBAN

4. sz. ábra: Rendészeti mesterképzések

A **Rendészettudományi Karon** 2008-óta folyik a rendészeti vezető mesterképzés részdíós, levelező munkarendben, évente kb. 80 fő végez a képzésben. 2013-óta a következő specializációk közül választhatnak a hallgatók: csapatszolgálati, értékelő-elemző, rendészetelméleti, valamint szervezett bűnözés elleni. A képzési program kiforrott, a hallgatói és a szakmai visszajelzések egyértelműen pozitívak.

A **Kriminalisztikai szakon** a mesterképzés várhatóan 2016-tól beindul – két szakiránnyal: rendészeti és polgári.

A **Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karon** a nemzetközi közszolgálati kapcsolatok mesterképzés rendészeti tanulmányok szakirányon ad lehetőséget a rendészeti szakemberek képzésére. Évente néhány belügyes hallgató kerül felvételre a képzésre.

A **Katasztrófavédelmi Intézet** 2016 szeptemberében indítja a katasztrófavédelem mesterképzését.

A **Nemzetbiztonsági Intézet** nemzetbiztonsági szakon végzi a mesterképzést, a következő specializációkkal: katonai nemzetbiztonsági, polgári nemzetbiztonsági, valamint terrorelhárítási. Folyamatban van az önálló polgári nemzetbiztonsági mesterképzési szak kidolgozása, melyen humán felderítő és hírszerző, technikai felderítő és hírszerző, valamint terrorelhárító specializációk tervezettek.

A **Vezető- és Továbbképzési Intézet** rendészeti vonatkozásban a Rendészettudományi Kar bevonásával végzi a rendészeti-gazdasági, a kriminalisztikai szakértő, valamint a szakokleveles magánnyomozó szakirányú továbbképzési szakokon a képzést. Emellett jelenleg vannak létesítési és szakindítási eljárás alatt a rendvédelmi szóvivő és a rendészeti szakújságíró szakirányú továbbképzési szakok.

Az egyetemnek jelenleg három doktori iskolája van:

- Hadtudományi Doktori Iskola,
- Katonai Műszaki Doktori Iskola,
- Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola.
- Alapítás előtt áll a Rendészettudományi Doktori Iskola – itt várhatóan 2016. tavaszán megkezdődnek a felvételi eljárások és szeptemberben megindul a képzés!

Mindegyik doktori iskola befogadja a rendészettudománnyal kapcsolatos kutatási témákat, de azok a jövőben a Rendészettudományi Doktori Iskolában fognak koncentrálni.

A doktori iskolák vonatkozásban feladatként jelentkezik az angol nyelvű képzés és témavezetés feltételeinek megteremtése. Ez magában foglalja a szabályzók lefordítását, az adminisztráció felkészítését és az idegen nyelven is oktatni képes oktatók-kutatók minél szélesebb körének bevonását a doktori képzésbe és témavezetésbe.

Egyetemi Közös Modul

A NKE-en tanuló minden alapképzésben részt vevő hallgató számára kötelező (nappali és levelező munkarendben egyaránt) az Egyetemi Közös Modul tantárgycsoport 30 kredit értékű ismeretanyagának elsajátítása.

Ez 15 alapozó tantárgyat foglal magába, azt az 1-4 szemeszterben teljesítik a hallgatók. Az ismeret- és tudásanyag megalapozza a közszolgálati életpályát, valamint tartalmazza a közigazgatási alapvizsga ismeretanyagát. A tantárgyak az elméleti ismeretanyag mellett gyakorlati ismereteket is biztosítanak. A tantárgyak között **rendészet elmélete és rendészeti eszközrendszer, katasztrófavédelmi igazgatás, nemzetbiztonsági tanulmányok, vezetés- és szervezéselmélet**, valamint **a közös közszolgálati gyakorlat** tárgyak biztosítják a rendészettel, rendészetelmélettel kapcsolatos ismeretanyag átadását az alapképzésben részt vevő hallgatóknak.

Az Egyetemi Közös Modul tantárgyai:

1. Alkotmányjog
2. Az állam szervezete
3. A rendészet elmélete és eszközrendszere
4. Hadelmélet és katonai műveletek
5. Katasztrófavédelmi Igazgatás
6. Biztonsági tanulmányok
7. Közszolgálati életpályák
8. Nemzetbiztonsági tanulmányok
9. Közigazgatási funkciók és működés
10. Általános politológia
11. Általános szociológia
12. Vezetés- és szervezéselmélet
13. Közszolgálati logisztika
14. Közpénzügyek és államháztartástan
15. Közös közszolgálati gyakorlat

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

Rendészeti tárgyak

5. sz. ábra: Az Egyetemi Közös Modul Tantárgyai

Néhány végrehajtott és tervezett változás a rendészeti tisztképzés vonatkozásában:

- 2012. január óta beindult a belügyi alapismereti modul oktatása a belügyi hallgatók részére, a hallgatói alparancsnoki rendszer hatékonyan működik a karon.
- 2015-ben létszámában és gyakorlati szakemberek bevonásával megerősödött a Rendészettudományi Kar (12 fő).
- 2016. július 1-től a Szolgálati Törvény életbe lép és a hallgatók felmenő rendszerben immár tisztjelölti jogviszonyban kezdik meg tanulmányaikat.
- A 4 éves képzés tervezett bevezetésével és a Rendvédelmi Tagozat működésével kapcsolatos koncepció új helyzetet teremt. A Rendészettudományi Karon az alapképzésben a jelenlegi hat féléves struktúra helyett, a nappali munkarendű képzésben várhatóan bevezetésre kerül majd a nyolc féléves alapképzés.
- Stratégiai cél a kriminalisztika mesterszakon a szakindítási eljárás lefolytatása, majd a képzés megkezdése, valamint a kar nemzetközi kapcsolatainak további fejlesztése és kiépítése.
- Az új katasztrófavédelem alapképzési szak a 2013/2014. tanévben indult el. A végzetek számára továbbtanulási lehetőséget a katasztrófavédelem mesterképzési szak jelent a 2016/2017-es tanévtől.

Megkezdődött a Nemzetbiztonsági Intézet által gondozott és a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar által meghirdetett nemzetbiztonsági alap- és mesterképzési szakok megújítása, az önálló polgári nemzetbiztonsági alap- és mesterképzési szak kidolgozása.

A nemzetbiztonsági alapképzési szak kiegészült a terrorelhárítási specializációval (a mesterképzési szak ez irányú kiegészítése is folyamatban van).

A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) képzésfejlesztéseinek célja a közszolgálatban nemzetközi kapcsolatokkal, diplomáciai feladatokkal foglalkozó szakértők alap- és mesterképzése, felkészítése a közszolgálati pályára.

A nemzetközi közszolgálati kapcsolatok mesterképzési szak nyitott az NKE-n és a jogelőd intézményekben végzetek számára, karrierképzésként pedig a közszolgálatban dolgozók irányába. 2016-ban önálló szakként indul el az angol nyelvű *International Public Service Relations* mesterképzési szak, amely a nemzetközi képzési környezet megteremtésének fontos eleme.

Erősödtek az egyetem nemzetközi kapcsolatai is. 2015 októberében megkezdődött 8 országot tömörítő konzorciumban, a CEPOL gondozásában a „Policing in Europe” európai uniós mesterképzési szak angol nyelvű képzése. Az egyetem egy teljes modul felvállalásával és igény szerint más modulokba történő szakértő oktatók delegálásával vesz részt a programban. (A konzorcium vezetője Spanyolország, a gazdasági ügyekért Németország felelős)

**„Policing in Europe”
uniós mesterképzési szak angol nyelvű képzés**

Az NKE (egy teljes képzési modul vállalásával és igény szerint más országok által vállalt modulokba szakértő oktatók delegálásával), a CEPOL Keretpartnere
1. Module - General Introduction and Methodology

Résztevő partnerek: Bulgária, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Magyarország, Olaszország, Litvánia, Hollandia, Portugália, Románia, Szlovénia, Spanyolország

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZAI SZOLGÁLTATÁSBAN

6. sz. ábra: Policing in Europe

Nemzetközi kapcsolatok erősítésének feladatai

Az NKE-nek nemzetközileg nyitott, mobilitás-barát, egyedi erősségeit felmutatni tudó, egyszerre magyar, közép-európai, európai és nemzetközi egyetemként jelenik meg a felsőoktatási térben. Ehhez a többi között növelni kell a külföldi hallgatók, az idegen nyelvű tantárgyak, valamint a nemzetközi intézményi együttműködésben szervezett tudományos programok, publikációk, számát. Fontos az is, hogy az NKE oktatói, kutatói egyre több idegen nyelvű hazai és külföldi közleménnyel jelenjenek meg a jövőben.

A képzési programok nemzetköziesítésében az IFT szerint a kettős vagy közös diploma programok fejlesztése a cél. Ezek a programok nem csak a hallgatói minőséget növelik, de a hazai és nemzetközi kiválósági szabályok szerint is előnyt jelentenek a minősítésben. A nemzetközi képzések a többi között a kisebbségpolitika, az e-közszolgálat és kibervédelem, a regionális biztonság, nemzetközi biztonság, a közjogi, a kriminalisztikai valamint a közpolitika-közmenedzsment szakterületeken fejlődhetnek majd a jövőben.

A nemzetköziesítéshez minél hatékonyabban kell felhasználni az Erasmus európai mobilitási program lehetőségeit. Így például az NKE is szeretné bővíteni az Erasmus szakmai gyakorlat lehetőségeit, az oktatói és a személyzeti mobilitást is. Az egyetemnek vonzó célponttá kell válnia a nemzetközi minőséget képviselő külföldi oktatók, kutatók számára.

A Közszolgálat és Közigazgatásfejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: KÖFOP) keretében az egyetem két komplex projektet valósít meg, amelyek a szolgáltató szemléletű állam megteremtését és fenntartását szolgálják.

A projektek teljesítésével megtörténik a közszolgálati továbbképzési rendszer komplex fejlesztése, a közszolgálat-fejlesztés hatásvizsgálati és kutatási megalapozása, a nemzetközi kompetencia igények támogatása, a közszolgálati tudásmenedzsment fejlesztése.

Az NKE 2014-ben indította el a közszolgálati továbbképzés rendszerét. Ebben a tisztviselők új, inspirálóbb tanulási környezetben végezhetik munkájukat. A jogszabály szerint elindult az első négy-éves továbbképzési ciklus, amelynek első évében közel 70 ezer tisztviselő vett részt különböző képzésekben.

Fontos célkitűzés, hogy a tisztviselők fejlesztési igényei összhangban legyenek az államreform céljaival, a jogi és szervezeti környezet változásaival, az egyéni karrier- és életpálya tervekkel, az egyéni teljesítmény-értékeléssel, az egyéni kompetenciák tényleges fejlesztési igényeivel.

Korszerű infrastruktúra és szolgáltatások

A Ludovika Campus az egyetem XXI. századi infrastruktúráját, szellemi alapját a hagyományok és a modern oktatási feltételek összhangját jelenti. A Ludovika beruházás első üteme megvalósulása eredményeként 2014 márciusában vehette birtokba az egyetem az egykori Ludovika Akadémia felújított központi épületét.

A tervek szerint 2018-ig megépül a többi között az új oktatási épület, a különböző sportlétesítmények, az RTK új speciális képzési helye, kollégiuma és megújul az Orczy-park is. Az előzetes tervek alapján - és a feltételek teljesülése esetén - a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar bentlakásos képzési központja és a katasztrófavédelem speciális képzési létesítménye is a Ludovika Campus területére települ.

Tehetséggondozás, hallgatói önkormányzat

Az NKE-n a **szakkollégiumok és a tudományos diákkörök** a tehetséggondozás szinterei. Az intézmény szem előtt tartja a hallgatók tudományos törekvéseinek a megalapozását.

Összességében

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem teljesíti küldetését. Az egyetem vonatkozásában a rendészeti képzési lehetőségek széles kínálatot nyújtanak, a képzést megrendelő szervezetek elégedettek a végzetek általános és szakmai ismereteivel. Az egyetemen folyó rendészeti vonatkozású képzések folyamatosan fejlődnek, hogy minél jobban kielégítsék a szakma és az ország biztonságának igényeit.

Felhasznált irodalom

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV
- Letöltés 2016.01.05
- 2011. évi CXXXII. törvény A Nemzeti Közsolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100132.TV Letöltés 2016.01.05
- Intézményfejlesztési Terv 2012 – 2015
<http://www.uni-nke.hu/egyetem/intezmenyfejlesztési-terv-2012-2015> Letöltés 2016.01.02
- Intézményfejlesztési Terv 2015 – 2020
<http://www.uni-nke.hu/egyetem/intezmenyfejlesztési-terv-2015-2020> a Szenátus 59/2015. (X.14.) számú döntése és felterjesztése alapján – az Egyetem Fenntartói Testülete a 112/2015. (X.15.) számú határozatával. Letöltés 2016.01.03
- NKE Szervezeti és működési rend
http://www.uni-nke.hu/egyetem/szabalyzatok_-dokumentumok/szervezeti-es-mukodesi-rend Letöltés: 2015.01.06.
- Kovács Gábor: A Nemzeti Közsolgálati Egyetem, mint a közszolgálati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások
- In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.) Tanulmányok "A biztonság rendészettudományi dimenziói - változások és hatások" című tudományos konferenciáról. 524 p. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2012. pp. 371-379.(Pécsi Határőr Tudományos Közlemények; 13.)

- Fórizs Sándor - A modernkori magyar határrendészet százöt évé. Szerk.: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán. magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat. 2013. ISBN:978-963-08-6212-7, A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai, p. 245-256.
- Fórizs Sándor - Magánbiztonsági képzés Berlinben. Magyar Rendészet XV. évfolyam, 2015/4. szám, ISSN 1586-2895, 57-66. p.
- Fórizs Sándor -A rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében. Konferencia előadás, Rendvédelem Történeti Hírlevél, XX. évf. (2011) 35-36. szám, HU-ISSN 1785-3257, 86-87.old.
- Varga János: Biztonsági kihívások – képzési reakciók. Gaál-Gyula –Hautzinger Zoltán (szerk.) Tanulmányok a változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Pécs. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2013. pp. 512. 87-92. oldal.
- Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére vonatkozó felkészítés a rendészeti tisztképzésben. Határrendészeti Tanulmányok 2015/1. különszám. (ISSN: 1786-2435) 4-12. oldal.
- Rendészeti vezető mesterképzés tanterve. 2014. RTK Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék irattár 2015.
- Rendészeti alapképzések tantervei. 2014. RTK Tanulmányi Osztály. 2015.

Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. r. ddtbk.
Rendőri képzési modellek Németországban.

Absztrakt

Németországban az összesen tizenkilenc jogilag önálló rendőrségnek több batchelor képzést végző főiskolája, tiszthelyettes iskolái és egy master felkészítést folytató rendőri egyeteme van. A szerző a rendőri felkészítés típusmegoldásait mutatja be. Röviden ismerteti a felvételi rendszert, az oktatói állomány összetételét, a tananyag feldolgozás módszereit, az alkalmazott moduláris rendszert.

Kulcsszavak: rendőri felkészítés, rendőrtiszt - képzés, szakmai gyakorlat, moduláris rendszer, felvételi, szakdolgozat, tiszthelyettes felkészítés, főtiszt - képzés.

A szerző a Nemzeti Közsolgálati Egyetem egyetemi tanára.

Néhány szó az ország rendőrségeiről

Németország államformája szövetségi köztársaság, tizenhat tartományt fog össze. A tartományok saját parlamenttel és kormánnyal rendelkeznek melyben természetesen megtalálható a belügyi, rendészeti feladatok végrehajtásáért felelős miniszter is, bár elnevezése és teljes feladatrendszere esetenként különbözhet egymástól. Szövetségi szinten a belügyminiszterhez két rendőri szervezet, a Szövetségi Bűnügyi Hivatal és a Szövetségi Rendőrség tartozik. A tizenkilencedik rendőrség a parlament alelnöke alárendeltségében működő parlamenti rendőrség, hivatalos német megnevezése „Polizei beim Deutschen Bundestag”. Mindössze 210 fővel rendelkezik, de jogilag önálló rendőri szervezet, a Bundestag épületében és területén, esetenként, pl. konferenciák alkalmával más helyszíneken gyakorolja a rendőrségi jogköröket az alkotmány 40. szakasz 2. bekezdés értelmében.

A Szövetségi Bűnügyi Hivatal önálló rendőrhatóság a szövetségi belügyminiszter hatáskörében Wiesbaden központtal, körülbelül 5500 fő munkatárssal. Egyike a szövetségi kormányhoz tartozó két rendőrségnek. Feladata a nemzeti szintű bűnüldözés szoros együttműködésben a tartományok hasonló hivatalaival, Németország képvisellete az Interpolnál és a súlyos külföldi kapcsolódású bűncselekmények nyomozása. Ezekon túl védi az öt alkotmányos intézmény vezetőit. 1951. március 15-én törvénnyel alapították, amelyet azóta többször módosították.

A Szövetségi Határőrséget a mai Szövetségi Rendőrség jogelődjét 1951. március 16-án alapították. Ekkor még az ország nem rendelkezett fegyveres erőkkel. Megoldásként a kettős rendeltetésű, félkatonai szervezatként működő határőrséget választották, felszerelve katonai eszközökkel, fegyverzettel. Ezt a köteleket szervezték át több lépésben a mai rendőrséggé, mely lefedi az ország teljes területét, de nem konkurál a helyi, tartományi rendőrségekkel, szigorú hatáskör megosztás alapján működnek egymással párhuzamosan. Hozzá tartoznak többek között a vasúti rendőrségi, határforgalom ellenőrzési (nem minden repülőtéren), a légi biztonsági feladatok. Negyvenezer alkalmazottjával Németország legnagyobb lélekszámú rendőri szervezete. A Szövetségi Határőrség átszervezését Ritecz György és Sallai János dolgozták fel részletesebben publikációjukban. (1)

A tizenhat tartományi rendőrség saját kormányának minisztere alárendeltségében tevékenykedik. Még a miniszterek megnevezése is lehet különböző. Hamburgban és Berlinben szenátorok vannak (belügyi szenátor). Az intézmények is esetenként eltérő címet viselnek: Bajor Állami Belügyminisztérium; Alsó-Szász Belügyi- és Sport Minisztérium; Saarland, Belügyi- és Sport Minisztérium; Rheinland-Pfalz, Belügyi- Sport- és Infrastrukturális Minisztérium. A tartományi rendőrségeket általában egy elnökségnek nevezett főkapitányság vezeti, amely nem egységes megoldásként vagy a Belügyminisztérium egyik főosztálya, vagy egy önálló tartományi hatáskörű szervezet.

A rendőri felkészítés jogi alapjai, háttere

A német alkotmány értelmében az oktatás és a rendőri feladatok ellátása tartományi jogkör. Mivel egy ilyen nagy országban a tartományok határain átnyúló, országos érdekű feladatok teljesítése nem nélkülözhet központi szabályozást, sajátos megoldásokat dolgoztak ki.

A tanintézetek, oktatott szakok akkreditációjának követelményeit szövetségi jogszabály határozza meg. Az általam ismert valamennyi rendőri főiskola bolognai típusú központilag engedélyezett képzést végez. A tartományokon belül tartományi rendőrségi törvények és esetenként rendőrségi szervezeti törvények határozzák meg a rendőrségek tevékenységét. Ezekon kívül létezik egy szövetségi rendőrségi törvény is. Ami részletesebb szabályozást kíván az a szövetség és a tartományok rendőri együttműködési megállapodásaiban szerepel. Az országos érdekek érvényesülését, „beemelését” a helyi szabályzásokba szolgálja a belügyminiszterek konferenciája. A sajátos szövetségi igazgatási szerkezet szükségessé teszi a 17 belügyminiszter (16 tartományi és 1 szövetségi) tevékenységének, munkaterületeinek szoros összehangolását. Az ország nyugati felében (NSZK) 1954-ben határozták el a

belügyminiszterek és a belügyi szenátorok egy állandó konferencia életre hívását a tartományokon átnyúló együttműködés politikai háttérének megteremtése céljából. A tartományi belügyminiszterek mellett a szövetségi belügyminiszter is állandó tag. Az elnöki funkciót az értekezleteken naptári évenként váltásos rendszerben más-más miniszter látja el. A munka igazgatási jellegű kiszolgálását egy, a Szövetségi Tanácshoz telepített iroda végzi. A rendezvény nem tartozik a hivatalos szövetségi szervezetek közé. Normál körülmények között évi két ülést tartanak. Különleges esetekben, ha azt a biztonságot fenyegető veszély megkívánja, rendkívüli ülésekre kerülhet sor. Egyszerűbb kérdéseket írásos formában rendeznek. Két héttel a soron következő ülés előtt az államtitkárok tárgyalják meg a tervezett témákat, előkészítve a miniszterek megbeszélését.

Az állománykategóriák náluk is tiszthelyettes – tiszt – főtiszt - tábornokok csoportosításra bomlanak, bár nem mindig ezeket a megnevezéseket és nem a fegyveres erők rendfokozati neveit használják. Majd a képzés szervezésére és tartalmára hat vissza az a megoldás, hogy néhány tartományban megszüntették a tiszthelyettes kategóriát és minden újonnan felvett rendőrnek tiszti iskolát kell végeznie és kezdő rendfokozata az első tiszti rendfokozat (Polizeikommissar). A magyarországi viszonyoktól különbözően öt-öt tiszthelyettesi és tiszti, illetve négy főtiszti rendfokozat létezik.

A nyugdíjkorhatár tartományonként eltérően 60-65 év között található. A helyi alkalmazotti törvény szabályozza. Berlinben például állománykategóriánként, tiszthelyettes 61, tiszt 62, főtiszt esetében 63 év.

Az országos egységességet segítik a központilag érvényes rendőrségi szolgálati szabályzatok a Polizeidienstvorschrift (PDV), melyből a különböző munkaterületekre dolgoznak ki kiadásokat és azokat számozással különböztetik meg egymástól. Például a PDV 100 VS.NfD – „A rendőrség vezetése és alkalmazása”, 2013- ban került kiadásra. Ezeket a szabályzatokat a belügyminiszteri konferencia II. számú munkacsoportja dolgozza ki és az egész országban egységes érvényűek. Természetesen a szakmai kiképzés-oktatás alapját biztosítják. A dokumentumok részben nem nyilvánosak.

A tisztképzés

A tanintézetek

A rendőrtisztek képzésének helyszínei a tiszti iskolák. Akkreditálásuk abban a tartományban történik, amelyikben működnek, a helyi törvényi szabályozás szerint. Alapítási törvény határozza meg lehetőségeiket, rendeltetésüket. Eltérő az alárendeltségük. Egyes iskolák a

tartományi rendőr-főkapitányhoz, mások a belügyminiszterhez kapcsolódnak. Ez természetesen befolyásolja a finanszírozási viszonyait is. A két szövetségi rendőri szervezet, a Szövetségi Bűnügyi Hivatal és a Szövetségi Rendőrség egy-egy saját főiskolát működtet. Berlinben nincs önálló rendőri főiskola, itt a Gazdasági és Jogi Főiskola megnevezésű polgári tanintézetben tevékenykedik egy „Rendőrségi és Biztonsági Menedzsment” megnevezésű fakultás és polgári magánbiztonsági felkészítést is folytat.

Található olyan tanintézet (Brandenburgban), ahol egy objektumban tiszthelyettes és tisztképzés is folyik. A tartomány korábbi képzési és továbbképzési intézményeit közös szervezeti egységbe vonták össze a főiskola égisze alatt. Ezzel három jelentős feladatblokkot telepítettek egy fedél alá, itt folyik a tiszthelyettes, azzal párhuzamosan a tisztképzés, valamint a rendőri továbbképzés. A helyiek szerint lényeges megtakarítást hoz ez felépítés. Az oktatói, kiképzői személyi és anyagi kapacitást jól tudják koncentrálni, illetve szükség szerint egyik területről a másikra áthelyezni.

Sajátságos megoldást tükröz a Szövetségi Rendőr Akadémia működése, a Szövetségi Rendőrség központi kiképző és továbbképző objektuma Lübeckben. Szervezetében található öt kiképző és továbbképző központ melyekben a tiszthelyettes felkészítés is zajlik, a Szövetségi Rendőrségi Sportiskola és két szolgálati kutyakiképző iskola. Továbbképzések, céltanfolyamok nagy számban zajlanak az intézményben. Itt történik például a szövetségi rendőrök külföldi alkalmazásra történő felkészítése.

Az akadémiával egy elhelyezésben, de közvetlenül szövetségi belügyminiszteri alárendeltségben működik a szövetségi rendőrség hároméves főiskolája a tisztképzés számára, a Szövetségi Rendőrségi Szakfőiskola, /Fachbereich Bundespolizei der Fachhochschule des Bundes (FH BUND FB BPOL)/ mely a Szövetségi Közigazgatási Főiskola (Brühl) Szövetségi Rendőrségi Szakiránya.

A két intézmény, Akadémia és Szakfőiskola csupán az objektum vezetőjének személyében, perszonalunióként funkcionál, mindkettőnek ugyanaz a vezető az elnöke. A német alaposságot tükrözi az egy kerítésen belül elhelyezett és működő szervezeti elemek száma. Rendkívül színvonalas fegyver valamint rendőrségi múzeumuk van másfél évszázadot átfogó kiállítási anyaggal. Régiós szintű gépjármű középjavításokat végző műhelyek dolgoznak itt és ezek egyben a város gépjármű-technikai középiskolájának gyakorló helyei.

Felvételi rendszerek

A bekerülési követelmények lényegesen nem térnek el a magyarországi elvárásoktól. Az egyes tanintézetek fogadják a jelentkezőket más tartományokból, az Európai Unió és az azon

kívül álló országokból is, amennyiben ez utóbbi két kategóriából érkezők megbízhatóan birtokolják a német nyelvet. További jelentkezési feltételek:

- büntetlen előélet;
- érettségi, vagy azzal egyenértékű középszintű végzettség;
- megelőző hat év angol nyelvtanulás vagy B1 angol nyelvvizsga okmány;
- általában 31 évnél nem idősebb életkor a felvétel napján;
- minimális testmagasság a hölgyeknél 163, az uraknál 168 centiméter;
- B típusú gépjármű vezetői engedély;
- bronz ifjúsági úszás jelvény;
- egészséges és sportos fizikai állapot;
- évente meghatározzák az előírt tanulmányi eredményt német nyelvből és matematikából.

A nem uniós állampolgároknak letelepedési engedéllyel kell rendelkezniük. Viszont nem csak a hároméves felkészítést teszik a számukra ingyenessé, a végzést követően a tartomány kész rendőri munkakört biztosítani a részükre. Speciálisan Németországban igen erős a törekvés a török származású állampolgárok rendőrséghez történő bevonására. A hallgatók a tanulmányok kezdetén próbaidős hivatásos állományba kerülnek, vonatkozik rájuk a szolgálati, (alkalmazotti) törvény. Ez megkönnyíti az iskola belső rendjének fenntartását, kötelesek teljes munkaidőben a szolgálati helyükön (azaz a tanintézetben), tartózkodni, valamennyi előírt foglalkozáson részt venni, a távollétet azonnal és a legszigorúbb módon igazolni. Évente 26 nap szabadság jár nekik, melyet egy rövid nyári szünet és az egyes modulok közötti holt időszak ki is tölt. A törvény szellemének megfelelően szinte kizárt másodállás vitele és a tanulmányok alatt bármilyen egyéb kereső tevékenység végzése.

A követelmények kisebb mértékben iskolánként változhatnak. A felvételi eljárást többnyire maguk a tanintézetek, máshol (Berlinben pl.) a rendőrség humán részlege folytatja le és a felvettek névjegyzékét adja meg az intézménynek. Egyes rendőrségek meghatározott számú helyet tartanak fenn a tiszthelyettes állományból érkezőknek. A felvett szerencsések három évig fizetésük biztosítása mellett folytathatják tanulmányaikat. Ilyen esetekben vegyes összetételű tancsoportokat szerveznek ahol a gimnáziumokból frissen érkezettek és az idősebbek közösen dolgoznak. Általában ezt a rendszert igen hatékonynak tartják.

Levelező főiskolai képzést sehol nem láttam.

Az oktatói állomány

Az oktatásban természetesen egyik meghatározó tényező az oktatói kar. Az uniós rendészeti tevékenység és különösen a képzés terén kialakított legjobb gyakorlatok és nemzeti

adaptálásuk lehetőségeinek feltárására, továbbfejlesztésük jelentőségére Varga János is rámutatott. (2) A német modell figyelemre méltó példákat kínál.

A munkatársak körében alkalmaznak több olyan megoldást is melyek számunkra szintén meggondolandóak lehetnek.

Igen sajátos és többirányú az óratartáshoz szükséges tanári létszám biztosítása.

Egyes iskolák (Berlin) állandó jelleggel nem alkalmaznak rendőrtiszteket. A náluk docensnek mondott személyek (a foglalkoztatási feltételek nem azonosak a magyar egyetemi docensi követelményekkel, lényegesen enyhébbek annál) és a professzorok civil munkatársak pályázat alapján véglegesen kerülnek státuszba. Meghatározott tantárgyakat (pl. büntetőjog) oktatnak heti 16 órás kötelező terheléssel. Főállású munkatársak, más kereső tevékenységet nem folytathatnak. Kiegészítő feladatuk egyebek mellett a tudományos és pályázati aktivitás. Sokan közülük egykori rendőrök, egy részük rendelkezik tudományos fokozattal, valamennyien egyetemet végeztek.

Általános az a megoldás, hogy három-négy évre odavezényelt oktatóval, rendőrtiszttel töltenek fel munkaköröket. Ide speciális, friss napi ismeretekkel rendelkezőket keresnek, akik a szervezet legújabb helyzetét is jól ismerik, tanítják. Megbízási idejük letöltését követően visszatérnek a rendőrséghez. Az iskola nyilvánvalóan mindig a legfontosabbnak ítélt területekre keresi ezeket, a főiskolán rövid távon dolgozó, de jelentős tapasztalatokkal rendelkező kollégákat.

A legérdekesebbnek a következő csoportot tartom, ahová jelentős számú külsős szakember tartozik, névjegyzékben szerepelnek a képzés teljes vertikumában (jogászok, ügyvédek, bírók, mérnökök, rendőrök, informatikusok stb.). Velük alkalmi szerződést kötnek meghatározott számú foglalkozás megtartására anyagi dotálás ellenében. Egy 45 perces óráért a jelenlegi rendszerben 30-50 eurót fizetnek, a rendőrtiszteknek is. A célkitűzés az, hogy a külsős oktatók a foglalkozások 40 százalékát tartsák, a többi óra pedig a főállású oktatóké legyen.

Más iskolák a hozzánk hasonló rendszerben foglalkoztatnak főállású rendőrtiszteket. Esetükben nem mindig ragaszkodnak, különösen az alkalmazói jellegű témakörök feldolgozásánál az egyetemi végzettséghez, többet számít a szakmai gyakorlati tapasztalat. Országsszerte látható az oktatók „beforgatása”, három-négy éves igénybevétele, majd visszaküldése a rendőrséghez az ismeretek frissen tartása céljából.

Oktatásszervezés

A tanintézetek szervezete, felépítése a magyarországi viszonyoktól lényegesen nem tér el. A bolognai típusú batchelor felkészítés 180 kreditpontos és alapozza a Münsterben a Rendőrség

Német Főiskoláján (egyetem) folytatható két éves nappali master felkészítést. Nagyon mérlegelendő az általuk alkalmazott megoldás, amennyiben lényegében mindösszesen csak két szakirányt, bűnügyit és közbiztonságit oktatnak. Egy iskolában, Hamburgban, a város Európa egyik legnagyobb kikötője, található a vízi rendőrhöz kapcsolódó harmadik szakirány is. Itt a hatalmas konténeres kikötő, az Elbán feljövő tengerjáró hajók kísérése és ellenőrzése speciális felkészültséget igényel. A tananyagokat, a feldolgozandó ismereteket modulokra bontják. A két szakirány jellemzően két-három modulban tér el egymástól, vagyis a felkészítés meglehetősen homogén. A szakmai gyakorlatok összességében kitesznek egy szemesztert, esetenként meg is haladják annak idejét.

Helyenként a megoldásokban eltérések találhatók, ezért röviden Alsó-Szászország bemutatását választom. A képzés rendszerét, tartalmát a „Modul Kézikönyv” tartalmazza. Programjuk a három év alatt a tananyag feldolgozásához 5400 órát ír elő, melyből 900 óra szakmai gyakorlat, 2095 kontakt- és 2405 óra egyéni tanulás, önképzés. A moduláris képzés sajátos megoldásokat is eredményez. A rendszerben nincs vizsgaidőszak, viszont magas az egyes modulokhoz kapcsolódó önképzési óraszám. A kreditpontokat is a modulokhoz számolják, melyeken belül többfajta tantárgy és kapcsolódó tanszék jut szerephez. Belső szerkezetét nézve egy modul bevezető foglalkozással kezdődik; majd a nagy szakmai egységek oktatása folyik, kriminalisztika, bűnügy, stb.; zárásként egy nagyobb gyakorlati blokk, esettanulmány elkészítése, gyakorlati feladat végrehajtása történik, az egyes tanszékek, oktatók együttműködő részvételével. A modult azonnali szóbeli vagy írásbeli vizsga zárja. A számonkérés komplex és nem tantárgyak szerinti.

A két szakmai specializációt a 13. és a 15. modulok anyaga tartalmazza. A közrendvédelmi illetve bűnügyi felkészítés egymással párhuzamosan fut az adott órákban. Érdekes ezek felépítése. A hallgatók egyharmada kerül a bűnügyi specializációhoz.

A szakmai gyakorlatokon tipikus a mentorok, idősebb rendőrök igénybevétele. Számukra két-három napos továbbképzéseket szerveztek. Közülük sokan évtizeden keresztül részt vettek a hallgatók felkészítésében és ezért anyagi elismerésben részesültek.

A szakdolgozat kilenc kreditpontos. Elvárás, hogy egy rendészeti témát önállóan, tudományos megközelítéssel, módszerekkel feldolgozzanak és képesek legyenek érvekkel, retorikai eszközök alkalmazásával megvédeni. Számomra szimpatikus, 16 kontaktóra és 24 óra egyéni tanulás felkészítés történik ilyen jellegű írásművek kidolgozására, valamint 320 óra egyéni tanulást biztosítanak a kidolgozásra. A szakdolgozat készítésének előfeltétele az 1-11 modulok teljesítése.

Az idegen nyelvek oktatásánál kizárólag angol felkészítést találtam. Kis óraszám, tekintettel arra, hogy Németországban az angol az első kötelező idegen nyelv és ennek birtokában jön mindenki a főiskolára. A kevés órát szakmai tananyag feldolgozása teszi ki. Feltűnően csekély időt fordítanak alaki kérdések oktatására.

A vizsgák rendszere

A magyarországitól lényeges eltéréseket találhatunk ezen a területen, természetesen sok hasonlóságot is. A szakdolgozat valamint a szóbeli záróvizsga lényegében megfeleltethető a miénknek. Általában feltűnő a hosszú vizsgaidőszak hiánya és ez jelentős plusz óraszámot eredményez a képzés számára. A tananyagok számonkérését az egyes modulok befejezéséhez kapcsolják 2-3 nap felkészülési időt követően. Megjelennek a gyakorlati jegyek a fizikai felkészítés és a rendőrségi technika kezelése területén. Igen jelentős a házi dolgozat és a modulzáró 180-240 perces dolgozatok alkalmazása. A német tanintézetek vizsgáztatási rendszerét tanulmányozta Szabó Andrea és megállapította: „Sikertelen vizsga esetén egy újabb lehetőséget kap a hallgató, azonban a hazaitól eltérően a második bukás után a hallgatói jogviszonya azonnal megszűnik.”(3)

A Rendőrség Német Főiskolája

A német rendőrségek részére a vezetői, főtisztképzést a Rendőrség Német Főiskolájának (Deutsche Hochschule der Polizei) master szaka biztosítja. Az ország rendőri állományának mindössze legfeljebb három százaléka éri el a főtiszti, aranycsillagos állománykategória négy rendfokozatát. A Münster-Hiltrupban működő tanintézet hosszabb múltra tekint vissza, első alapító törvényét még 1973-ban fogadták el. Feladata akkortól Rendőr Akadémia néven (Polizei-Führungsakademie) a rendőri vezetők képzése volt az ország valamennyi rendőrsége számára. A korábbi akadémiai képzést Sallai János tanulmányozta és publikálta. (4) Az iskola fenntartói a tartományok és a szövetségi kormány a költségeket megosztva.

Párhuzamosan a Szövetségi Köztársaságban lezajló felsőoktatási változásokkal és a bolognai rendszer bevezetésével, a rendőri felkészítés is késztetve lett mind a főiskolai mind pedig a felette elhelyezkedő képzés átalakítására. A tartományok rendőr főiskolái átálltak a bachelor, Münster pedig a master követelmények teljesítésére. Az Észak- Rajna -Westfália tartomány parlamentje 2005. január 05-én fogadta el a Münsterre vonatkozó, új tanintézetet alapító törvényt.

Tanulmányokat azok a hivatásos állományú rendőrtisztek folytathatnak, akik lezárt hat szemeszteres rendőrtiszt-képzéssel rendelkeznek és magasabb vezetői munkaköröket szeretnének betölteni. A belépés jogi egyetemi végzettséggel is lehetséges, de a hivatásos állományviszony megléte ebben az esetben is szükséges. A szak próbafutama 2007-ben indult, az első új diploma adományozására 2008-ban került sor „Közigazgatás-Rendőri Menedzsment (Öffentliche Verwaltung-Polizeimanagement” megnevezéssel. Az egyetem egyben CEPOL és EUROPOL továbbképzési központ sok tanfolyammal, speciális konferenciákkal, szemináriumokkal.

A 2014/15-ös tanévben a master képzésnek a két évfolyamon 280 fő hallgatója volt. A prognózis a következő évekre emelkedő létszámot jelez. 2014-ben 109 vizsgára kötelezett hallgatójuk végzett, 28 nő és 81 férfi. Gyakran tanulnak az intézményben külföldi rendőrök vizsgakötelezettség nélkül.

Az iskola jogosult doktori tudományos eljárás lefolytatására. Jelenleg a kezdeti lépések megtételéről van szó. 2014-ben egy fő védte meg dolgozatát.

Az iskola és a felkészítés számunkra behozhatatlan előnyét több tényező is biztosítja:

Egy németországi viszonylatban is nagyvonalú költségvetés. Már a hallgatók egyszemélyes garzonokban történő elhelyezése, a könyvtár, az oktatási és kulturális létesítmények az első pillanattól fogva jelzik a rendelkezésre álló pénz mennyiségét.

A nappali képzés megvalósítása. Az állandó jelenlét és a kétéves hosszú idejű oktatás lehetőséget nyújt a szükséges információk legmélyebb feldolgozására.

Maga az a németországi rendszer, mely nem teszi lehetővé egyenruhás vezető beosztás betöltését a képzés elvégzése nélkül. Mindig van elegendő és törekvő jelentkező annak reményében, hogy majd a megszerzett diplomával a tartományi és az országos vezetés csúcsaira lehet jutni.

A tananyag feldolgozása modulokban történik. Belső tartalmukat vezetési, gazdálkodási, jogi, együttműködési, humán szakterületi, kommunikációs kérdések töltik ki. Fontos a készenléti rendőri kötelek parancsnoki beosztásai betöltésére irányuló felkészítés. Jelentős a tanintézet nemzetközi és kutatási tevékenysége. Az iskola azon sajátosságát, hogy az első két szemesztert regionális kikülönítéssel, a második kettőt pedig Münsterben összevontan tartják Szabó Andrea tanulmánya ismerteti. (5) A felkészítés tudományos alapon történő megszervezését a tananyag ilyen szempontból történő kiválasztásának fontosságát mutatják be tanulmányukban Görbe Attiláné Zán Krisztina és Gubicza József (6)

A rendőrségi továbbképzések

Természetesen, mint minden szervezetnél, itt is lényeges feladat a színvonalas és szükséges továbbképzések végzése. Ez tartományonként és intézményenként rendkívül eltérő, nehéz lenne egy anyagban összefoglalni. Helyileg több változat is működik egymással párhuzamosan. Léteznek továbbképző központok speciálisan ezzel a feladattal (lásd Ainring, Bajorország); de tanintézetek, tiszthelyettes iskolák, tiszti iskolák, az egyetem; vagy készenléti zászlóaljak kiképző századai is látnak el ilyen feladatokat.

Alsó-Szászországban a rendőri továbbképzés a főiskola feladatai között szerepel. Munkájuk tipikus a mi szempontunkból. Erre a célra külön munkacsoporttal rendelkeznek és saját, illetve külső oktatók bevonásával hajtják végre. A következő évre tervezett továbbképzéseket, tanfolyamokat, melyek profiljuktól függően néhány naptól több hétig is tarthatnak, a rendőrséggel egyeztetve az ősz elején kiadványban jelentetik meg. December végéig összeállnak a jelentkezések a kapitányságokról. Törlik azokat a témákat melyekre nem volt elég beiskolázás és véglegesítik az éves programot. Nyilvánvalóan megfelelően erős apparátusra van szükség a kapcsolattartáshoz, a szállás, étkezés, technikai igény és az oktatói állomány leszervezéséhez. Több ezer hivatásos mozgásáról van szó. A tanári kar egy része mind a továbbképzésbe, mind a bachelor felkészítésbe bevonásra kerül. Korábban a rendőrségi továbbképzés több szervezet alá tartozott. 2012-ben a főiskola összesen 330 különböző fajta és időtartamú felkészítéséből 700-at rendeztek meg, azokon 9300 fő vett részt. A körülbelül 22000 fős rendőrségi állományból évente 11000-re terveznek valamilyen továbbképzési formát. A fő nehézséget az egész rendezvénysorozat leszervezése jelenti. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a rendszeresített tanári állomány 140 fő és az intézmény összlétszáma 340 fő. A külső előadók részére egy negyvenöt perces óráért 20-30 eurót fizetnek. A rendészeti felkészítésben jelentkező minőségbiztosítási lehetőségeket elemzik publikációjukban Horpácsi Ferenc és Zán Krisztina. (7)

Összefoglalható tapasztalatok:

A több tanintézetből és több telephelyen tevékenykedő intézményekből egy főiskolát hoztak létre Brandenburgban, sikeres akkreditációt végrehajtva és egy tanintézet falain belül folytatnak tiszthelyettes és tisztképzést.

Az alsó-szász főiskola az önálló tiszthelyettes képzés megszűnésével egy hároméves batchelor felkészítés keretében együttesen közvetíti a tiszthelyettes és a tisztképzés tananyagát. Módosítva a korábbi képzési célt, tulajdonképpen a megelőző tiszthelyettesi

induló munkakörre és a tiszti pályára egyaránt kvalifikál, további tanulmányok nélkül lehet előrelépni valamennyi beosztott tiszti beosztásba.

A tiszthelyettes állománykategória megszűnésével a régi tiszthelyettesi állomány különbözeti vizsgával, vagy a megfelelő idejű szakmai gyakorlat elismerésével tiszti rendfokozatot és illetményt kapott. Előrejutásuk ezzel a végzettséggel korlátozottan kb. a századosi rendfokozatig biztosított.

Németországban a rendőrtiszti főiskolákon megszerzett diploma főtiszti rendfokozat, „rendőr igazgató” (Polizeidirektor) megszerzésére és az ahhoz kötött munkakörök betöltésére nem jogosít fel. Ehhez külön szakmai egyetemi végzettség szükséges, amely Münsterben szerezhető meg kétéves nappali képzés keretében.

A kétéves szakmai egyetemi felkészítés első évét régiós tagoltsággal több tartomány hallgatói részére összevontan tartják. Ehhez az iskola egyetemi képzésre kvalifikált oktatókkal rendelkezik.

A főiskolai szakmai gyakorlat legalább duplája, hat hónap, a magyarországi rendszernek.

A próbaidős, vagy „visszahívható” jogi státuszon lévő hallgatók kedvezőbb körülmények között végezhetik a gyakorlati tevékenységet, rendőr egyenruhát viselhetnek, lőfegyverrel szolgálatot láthatnak el, irányítás mellett rész rendészeti tevékenységeket végezhetnek. Nem mellesleg, illetményjuttatásaik is magasabbak a polgári főiskolák hallgatóinál.

Az egy képzési profilú önálló tanintézetek a belügyminiszterhez vagy a tartományi főkapitányhoz kapcsolva szakmailag és irányítás szempontjából is közelebb állnak a tartomány rendőrségéhez, könnyebb számukra a kapcsolattartás, az ügyintézés, a szakmai érdekek közvetlen képviselése.

Több főiskola egyben a rendőrség továbbképző központja is.

A moduláris képzés az ahhoz kapcsolódó módszerekkel, szervezési megoldásokkal az oktatott tantárgyak kombinatív, egymást szorosabban támogató alkalmazását teszi lehetővé. Sajátosak a tantárgyak fölött álló modulzáró vizsgák.

A szakdolgozatnak lényegesen nagyobb szerepet tulajdonítanak a nálunk érvényesülőnél és az elkészítésére több időt biztosítanak.

A rendőri főiskolákra nem német, uniós és unión kívüli állampolgárok jelentkezését is elfogadják, amennyiben megbízhatóan birtokolják a német nyelvet. Számukra a rendőrség a végzést követően hivatásos beosztást biztosít.

Nincs levelező tagozatos főiskolai és egyetemi képzés.

Felhasznált irodalom

- A berlini belügyminisztérium honlapja: www.berlin.de/sen/inneres;
- A berlini rendőrség honlapja: www.berlin.de/polizei;
- A berlini Gazdasági és Jogi Főiskola honlapja: www.hwr-berlin.de;
- Cooperation Network for Risk, Safety and Security Studies honlap: www.conris.eu;
- Tanterv, „Studienführer für Bachelorstudiengang „gehobener Polizeivollzugsdienst“ (PolB.A.), 2011.03.16, szám nélkül, Berlin.
- A brandenburgi tartományi rendőrség honlapja, www.internetwache.brandenburg.de,
- A brandenburgi tartományi Belügyminisztérium honlapja, www.mi.brandenburg.de,
- www.internetwache.brandenburg.de/fhpol, a brandenburgi tartományi rendőrtiszti főiskola honlapja.
- Fachhochschule der Polizei des Landes Brandenburg, a brandenburgi főiskola nyilvántartási szám nélküli tájékoztató kiadványa.
- Lehrplan für den Aufstieg in den gehobenen Polizeivollzugsdienst 2010/2011, Tanterv a tiszthelyettes állomány tisztképzéséhez.
- Modulhandbuch für den Bachelor-Studiengang, Polizeivollzugsdienst/ Police Service, 2010, Modul kézikönyv a „Rendőrségi Végrehajtó Szolgálat” bachelor tanulmányokhoz.
- Gesetz zur Neuordnung der Ausbildung für den gehobenen nichttechnischen Verwaltungsdienst in Niedersachsen, Vom 13. September 2007; Niedersächsisches Gesetz- und Verordnungsblatt, 61. Jahrgang, Ausgaben in Hannover am 20. September 2007, Nummer 28.
- Prüfungs- und Studiensatzung für den Bachelorstudiengang Polizeivollzugsdienst an der Polizeiakademie Niedersachsen. Niedersächsisches Ministerialblatt 62. (67.) Jahrgang, Hannover, den 29.8.2012., Nummer 29.
- Personalentwicklungskonzept für die Polizeiakademie Niedersachsen, nyilvántartási szám nélkül, 2012.06.01., Személyzeti fejlesztési terv az alsó-szász rendőr akadémia részére.
- Polizei Niedersachsen, Az alsó- szász rendőrség állománytoborzó kiadványa, nyilvántartási szám nélkül.
- Jahresbericht 2007/2008, Polizeiakademie Niedersachsen. Éves Jelentés 2007/2008, nyilvántartási szám nélkül. Alsó- Szászország.

- Modulhandbuch Bachelorstudiengang „Polizeivollzugsdienst (B.A.)”, Stand: 01 August 2013. Modul kézikönyv, bachelor „ Rendőri végrehajtó szolgálat” képzés, 2013. augusztus 01-i állapot, nyilvántartási szám nélkül. Alsó- Szászország.
- Polizeiakademie Niedersachsen, Informationen für Studierende, Információk a tanulmányokat folytatók részére, nyilvántartási szám nélkül, kiadta a nyilvánossági munka részleg. Alsó- Szászország.
- Szabó Andrea: A bolognai folyamat és hatása a rendészeti felsőoktatásra az Európai Unióban. PhD értekezés, 2013.
- Sallai János: Csúcsvezető-képzés Münsterben. Magyar Rendészet, I. Évfolyam, 2000, 127-135.
- Varga János, Török Sándor, Molnár Ákos: Új lehetőségek a „legjobb gyakorlat” adaptálására. HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK 2006/1 különszám. pp. 18-28.

Hivatkozások jegyzéke:

- Ritecz György, Sallai János: A német szövetségi határőrség átszervezése (1998) BELÜGYI SZEMLE 1999/3sz. pp. 123-124.
- Varga János: Biztonsági kihívások - képzési reakciók. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.). Tanulmányok a "A változó rendészet aktuális kihívásai" című tudományos konferenciáról. 512 p. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2013.pp. 89. (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények; 14.)
- Szabó Andrea: A német rendészeti felsőoktatásról. In: Ádám Antal (szerk.): PhD tanulmányok 11. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája. Pécs, 2012. pp.541.
- Sallai János: Felsőszintű rendőrségi vezetőképzés a münsteri Rendőr Vezetési Akadémián (PFA) Németországban. RENDVÉDELMI FÜZETEK (ISSN: 1585-1249) 3: (3) pp. 1-26. (2001)
- Szabó Andrea: A német rendészeti felsőoktatásról. In: Ádám Antal (szerk.): PhD tanulmányok 11. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája. Pécs, 2012. pp.546.
- Görbe Attiláné Zán Krisztina - Gubicza József: A tanszéken végzett tudományos munka, tudományszervezés helyzete. Határrendészeti Tanulmányok 2007. 6. különszám pp.30-31.

- Horpácsi Ferenc - Zán Krisztina: Minőségbiztosítás az oktatásban: A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Határőr Tanszékoktatási és tudományos tevékenysége. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IV. 2005. pp. 101-105.

Dr. Molnár Katalin

A kommunikáció szerepe a rendészeti munkában.

**A kommunikációs készségek fejlesztési lehetőségei a rendészeti
képzésben²¹**

Örömmre szolgált, hogy ezen a fórumon is elmondhattam azokat a tapasztalataimat, amelyeket a magyarországi rendészeti felsőfokú tisztképzésben az elmúlt húsz évben szereztem. Olyan változásokat ölel fel ez az oktatóként eltöltött két évtized, amelyeket szimbolikusan is nevezhetünk.

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának jogelődjeként működő Rendőrtiszti Főiskolán kezdtem pályámat 1992-ben. Négy évig nyelvi lektori feladatokat láttam el. Hallgatókkal az idő tájt ritkán találkoztam, az őket oktató kollégákkal viszont rendszeresen. Munkám ugyanis abból állt, hogy a többnyire általuk írt szövegeket (tananyagokat, tematikákat, tudományos közleményeket) kellett nyelvileg lektorálnom.

Miután megismertem a rendészeti szaknyelvet, az ehhez tartozó hivatalos és tudományos stílust, hamar megértettem azt a sztereotípiát, amellyel a közvélemény már akkor is kísért a rendőrség, a rendőrök kommunikációját. Egyrészt ahogyan és amire tanították a leendő rendőröket akkortájt, abban sok minden jelen volt, de a nyelvi-stilisztikai igényesség kevésbé. A kommunikációs kifejezőmódban rejlő lehetőségekre, árnyalatokra, apróságokra kevesen fordítottak figyelmet, mert nem tulajdonítottak nekik jelentőséget. Bár maga a munkakör – nyelvi lektor – ellentmondani látszik ennek az állításnak. Már akkor is unikálisnak számított, hogy egy felsőoktatási intézményben külön munkatársat alkalmazzanak erre a feladatra.

A nyelvi lektorként, majd szerkesztőként tapasztaltak – és persze alapvetően tanári mesterségem, sőt, az akkoriban már javában kibontakozóban lévő nyelvészeti érdeklődésem, a magyar nyelv magas színvonalú használata és tanítása iránti elkötelezettségem – 1996-ban kezdte kiérlelni azt az elhatározást, hogy szorgalmazni kellene a rendőrtisztképzésben a kommunikációoktatást. Ehhez kínált számomra 1998-ban kedvező lehetőséget a Társadalomtudományi Tanszéken az a státusz, amely egy retorikát oktató kolléga nyugdíjba vonulásával üresedett meg. És inentől kezdődik az a történet, amelyik sok érdekes fordulatot

---

²¹ A tanulmány a Magyar Tudományos Akadémia Rendészettudományi Albizottsága „Rendészeti képzési modellek itthon és a nagyvilágban” címmel 2015. november 18-án rendezett kerekasztal-beszélgetésén elhangzott előadás bővített, szerkesztett változata.

vett és vesz a mai napig is. Azt az intézményi háttérrel, amely akkor és hosszú időn át szakmailag a kommunikációs képzés bevezetése mögött állt, bemutattam egy hosszabb tanulmányban.²² Egy másik, még hosszabb munkában pedig a magyarországi rendőrképzésben zajló kommunikációoktatás története is olvasható.²³

Amire a kerekasztal-beszélgetés szűk időkerete és a mostani tanulmány terjedelme elég, az egy nagyon rövid áttekintése annak, amit ezekben a munkákban megírtam már. A cél most is, mint mindig, újra felhívni a figyelmet a téma fontosságára. Hiszen mindenhol, ahol csak lehetőséget kapok rá, hangoztatom azt az *alaptézist*, hogy *a kommunikációnak meghatározó szerepe van a rendészeti munkában, s erre már a szakemberek képzése során kiemelt figyelmet kell fordítani.*

Miért van ez így? Hiába minden ismeret, tudás – legyen az a legmagasabb szintű is –, amin keresztül ez kifejeződik, az bizony a kommunikáció. Szóban vagy írásban, gondolatainkban vagy cselekedeteinkben, magatartásunkban történő minden emberi megnyilvánulásunk kommunikáció. Ha e téren a szakemberek nincsenek „rendben”, lehetetlen, hogy munkájuk hatékony legyen. Ezen áll vagy bukik minden. Azért, hogy a *professzionizmus* egyértelműen érvényesülni tudjon, a szakemberek kommunikációs készségeit is fejleszteni szükséges. A kommunikációs képzésnek azonban csakúgy, mint bármilyen más képzésnek, központi kérdése, hogy *mit tanítsunk. Az ismeretek és/vagy a készségek* dominálnak? Örök dilemma ez, amely könnyedén feloldható lenne, ha a *hogyan-ra a modern pedagógia eszköztárában fellelhető gazdag módszerekkel* tudnának válaszolni elsősorban is maguk a képzők. Ezzel kapcsolatban a legfontosabb kérdések tehát, hogy *kik és kiket tanítanak?* A képzők folyamatos képzése ma már olyan alapvetés az európai demokratikus rendészeti képzési rendszerekben, amelyet nem lehet megkerülni. Itt kezdődik minden. A képzés különböző szinterein azonban nélkülözhetetlen a *differenciáltság* is, azaz nem mindegy, hogy pályakezdők, továbbképzendő kollégák vagy vezetők ülnek a „padsorokban”. Az idézőjellel már egyértelműen a képzés háttéréül szolgáló *infrastruktúra* fontosságára is utalok, ami természetesen nemcsak berendezési tárgyakkól és oktatási eszközökből áll, hanem a kiválasztástól kezdve a képzések szervezésén át a karrierrendszerig, a kompetencia alapú teljesítmény-értékelésig minden más is ideértendő. Csupán ennyi

---

²² MOLNÁR Katalin: A társadalomtudomány (i tanszék) két évtizede a rendészeti felsőoktatásban. Társadalom – demokrácia – szolidaritás. Tanulmánykötet Kozáry Andrea tiszteletére. Szerk.: Molnár Katalin, Bp., L'Harmattan Kiadó, 269–275. o.

²³ MOLNÁR Katalin: A rendészeti kommunikációs képzés jelene és jövője I. rész: Magyar Rendészet 2008/4. szám, 74–93. o. II. rész: Magyar Rendészet 2009/1–2. szám, 109–119. o.

tényezőt kell sorra venni, átgondolni, értékelni és az e téren meglévő számtalan hiányt folyamatosan és halaszthatatlanul pótolni a hazai rendészeti kommunikációs képzésben is.

A rövid előadásban természetesen nem volt mód kifejteni ezeket, de nem is kellett, hiszen számos külföldi tapasztalatszerző körút állt a háta mögött azoknak a kollégáknak, akik ezúttal a hallgatóság soraiban ültek. Szerencsére azonban ma már nemcsak a kollégák, de a hallgatók is utazhatnak – és utaznak is – tanulni és dolgozni olyan országokba, amelyeknek a rendészeti képzése példaértékű. Ezúttal legfőképpen a németországi tapasztalatokról hallhattunk kiváló összefoglalót Fórizs Sándortól.

Azt minden modern szervezetnek tudnia kell, hogy kommunikációjának alapvetően két színtere van: a külső és a belső. Mára a kettő közötti szoros összefüggés is közismert és elfogadott. Jóllehet az előbbi tűnik fontosabbnak, mert sokan még mindig azt hiszik, elsősorban azon múlik a szervezet külső megítélése, mégis egyre többen belátják, hogy a belső kommunikációs viszonyok határozzák meg a kifelé irányuló kommunikáció színvonalát, hitelességét. Ez utóbbi pedig a presztízst. Az 1. táblázat összefoglalja a fentieket.

A rendészeti kommunikáció szinterei

KÜLSŐ	BELSŐ
A szervezet szintjén (PR és sajtó)	A szervezet szintjén (szervezeti egységek között)
Az egyének szintjén (mindennapi munkavégzés a civillel és az együttműködő szervezetekkel)	Az egyének szintjén (mindennapi munkavégzés a munkatársak között, hierarchikus viszonyok)
Ez látványosabb, de csak következmény...	Nem látványos, de ez határozza meg a külsőt!!!

1. táblázat A rendészeti kommunikáció szinterei

Ha ezt az összefüggést végiggondoljuk, világosan következik belőle, hogy a rendészeti szervezeteknek is a saját szervezeti kultúrájukat leginkább meghatározó belső kommunikációra kellene a legnagyobb hangsúlyt fektetniük.

Pontosan ennek megteremtésére, megtanítására, gondozására, fejlesztésére szolgál a szakemberek képzése, mégpedig attól a perctől kezdve, hogy belépnek a képzés valamelyik intézményébe. A kommunikáció szakirodalmából szinte már unalomig ismert minden

csatornán (verbális, nem verbális és statikus) is közvetítenek üzeneteket a szervezetek és azok tagjai. Ez a rendészetben sincsen másképp. Az alapozó kommunikációs előadások, foglalkozások kedvelt szemléltető eszközei azok a fényképek és filmek, melyek szereplői a legkülönbözőbb rendészeti szituációkban tűnnek föl. Ezeknek az előre megadott szempontok szerinti megfigyelése és elemzése jó kiindulópontot kínál a leendő szakembereknek, hogy aztán maguk is hasonló helyzetekbe kerülve önmagukat is megfigyelhessék, és tisztában legyenek kommunikációjuk apró részleteivel. Az önreflexió iránti igényük felkeltésével vagy megerősítésével indulhatnak el vagy haladhatnak tovább az önmegismerés nehéz útján. Hogy aztán értő módszertani segítséggel tudatosíthassák erősségeiket, feltérképezhessék fejlesztendő területeiket, egymástól is tanulva. Csakis így lehetséges, hogy belássák: kommunikációjuk fejlesztése nemcsak hogy elengedhetetlen, de a legfontosabb eszköz ahhoz, hogy munkájukat hatékonyabbá tegyék.

2014. szeptember 16-án Szombathelyen az „Intézkedés-lélektan” c. konferencián sikerült megfogalmaznom a legtömörebben a következőt: Soha nem szabad szem elől tévesztenünk azt a célt, hogy az ideális (*jogszerű + kulturált = szakszerű*) intézkedések számát növeljük. Vagy fordítva: a rossz (*jogszerűtlen + kulturálatlan = szakszerűtlen*) intézkedések számát minimalizáljuk. Mindezt csakis a képzés során magas színvonalon felkészített szakemberektől várhatjuk el.

Dr. jur. Vas Gizella r. ezds.

A szolidaritás és tehermegosztás elvének érvényesítése a schengeni külső határok ellenőrzésében

A külső határok ellenőrzése az Európai Unióban még soha nem kapott ekkora figyelmet, mint napjainkban, pontosan akkor, amikor az azzal kapcsolatos szabályok és alapelvek gyakorlatilag egyáltalán nem vagy csak alig-alig érvényesülnek. A jelenlegi helyzet alapvetően rávilágított arra, hogy a „Szabadság, Biztonság és Jog” fejezetébe tartozó külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre és a migrációkezelésre vonatkozó közösségi szabályozás ilyen méretű kihívásra nem igazán alkalmazható és komoly gondok vannak a 2004. decemberében elfogadott Hágai Programban²⁴ megfogalmazott szolidaritás és tehermegosztás elvével is. A szolidaritás alapelvét a külső határok ellenőrzésében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 67. cikke később már az alapszerződések szintjén is rögzítette.

A külső határok ellenőrzésében annál is inkább érvényesülnie kellene ezeknek az elveknek, mivel az egységes schengeni belső térség védelme érdekében végrehajtandó szigorú külső határellenőrzés terheit nem viselhetik egyedül a földrajzi helyzetüknél fogva a határellenőrzést végrehajtó tagállamok.

Elszakadva a jelenlegi extrém és rendkívüli kihívásokat hozó migrációs helyzettől, röviden bemutatom a külső határok ellenőrzésében meghatározott tehermegosztás elvét és az azt szolgáló intézkedéseket, rámutatva arra is, hogy a szándékolt hatásokat miért nem sikerül minden esetben elérni normál körülmények között sem.

Az Amszterdami Szerződés²⁵ 1999. május 1-jei hatálybalépésével már a schengeni joganyag valamennyi, az Európai Unióhoz a hatályba lépést követően csatlakozó ország számára kötelezővé vált (a már korábban elhatározott kivülmaradását az Egyesült Királyság, Írország és bizonyos mértékig Dánia is megtarthatta, azzal, hogy bármikor jelezhetik igényüket a schengeni joganyag alkalmazására). A helyzet sajátossága, hogy ennek ellenére az uniós csatlakozással nem esik egy időbe a teljes jogú schengeni taggá válás, arra csak akkor kerülhet sor, ha az érintett uniós tagállam schengeni értékelését az Európai Bizottság

---

²⁴ Hágai Program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban

²⁵ Amszterdami Szerződés az Európai Unióról szóló Szerződés, az Európai Közösségeket létrehozó Szerződés és más kapcsolódó jogszabályok módosításáról

vezetésével elvégzik a schengeni tagállamok és úgy ítélik meg, hogy maradéktalanul megfelelnek a schengeni elvárásoknak²⁶. Ahogyan azt Románia és Bulgária példája is mutatja, a két „csatlakozás” között évek is eltelhetnek.

Másik különlegesség, hogy az Amszterdami Szerződés kettébontotta az akkor hatályos schengeni joganyagot ún. első és második kategóriás schengeni normákra. Az első kategóriás joganyagot az EU-hoz csatlakozott, de még nem Schengen tag tagállamnak is kötelező átültetnie és alkalmaznia (ilyen például a Schengeni Határellenőrzési Kódex²⁷ külső határokra vonatkozó rendelkezései), míg a második kategóriás schengeni jogot kizárólag teljes jogú schengeni tagok alkalmazhatják (ilyen például a belső határokon az ellenőrzés megszüntetése vagy a Schengeni Információs Rendszerben a beutazási tilalmak érvényesítése). Azóta, minden olyan közösségi jogszabály, amely az eredeti schengeni joganyag továbbfejlesztése, módosítása, az Amszterdami Szerződés schengeni kiegészítő jegyzőkönyve²⁸ szerint kategorizálandó, amelyet a preambulum rendelkezésekben egyértelművé kell tenni.

Változást hozott az Amszterdami Szerződés abban is, hogy a korábbi Schengeni Végrehajtási Egyezmény szerepét teljesen visszaszorította, mivel az abban szabályozott témakörök kiváltására öt évet adott a Tanácsnak, azzal, hogy fogadja el azokat a másodlagos jogszabályokat, amelyek – többek között - a külső határok ellenőrzésre vonatkoznak. Az Egyezmény aláírásáról sincs már szó, a többi klasszikus területhez hasonlóan – a másodlagos jogszabály jellegétől függően – átültetési illetve közvetlen alkalmazási kötelezettsége van a tagállamoknak. A másodlagos joganyag preambulum rendelkezései teszik mindig egyértelművé, hogy az adott közösségi jogszabály a schengeni joganyag továbbfejlesztését képezi-e, és így az a schengeni tagállamok körében alkalmazandó, illetve, rendelkezik arról is, hogy mely kategóriába tartozik a schengeni joganyagon belül.

Ma már tehát az Egyezményből mindössze néhány cikk van csak hatályban, de a határok ellenőrzése vonatkozásában 2006. óta nem ez az irányadó schengeni szabályozás, hanem a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról szóló 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet.

---

²⁶ A Tanács 1053/2013/EU rendelete a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoring mechanizmus létrehozásáról és a végrehajtó bizottságnak a Schengent Értékelő és Végrehajtását Felügyelő Állandó Bizottság létrehozásáról szóló 1998. szeptember 16-i határozatának hatályon kívül helyezéséről

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról

²⁸ Jegyzőkönyv a schengeni acquis Európai Unió keretébe integrálásáról

A schengeni taggá válással folyamatosan tolnak ki a térség szárazföldi és tengeri külső határai, és az újonnan csatlakozó országokra hárul annak a kizárólagos felelőssége, hogy kik utaznak be a schengeni térségbe. A határok ellenőrzésekor a teljes schengeni térség nevében és érdekében jár el. Ennek oka, hogy a határellenőrzés szigorúan tagállami kompetencia maradt, és nincs olyan közösségi intézmény, amely ezt a teljes térség nevében ellátná. Az Európai Határőrség létrehozására irányuló törekvések ugyan a jelenlegi migrációs helyzetben felerősödhetnek, ennek létrehozása azonban politikailag érzékeny területet érint.

A schengeni térség belső határainak eltörléséhez biztosítani kell, hogy a külső határokon folyó ellenőrzések a lehető leghatékonyabban akadályozzák meg az illegális határátlépést és a határon átnyúló bűnözés különféle formáit. Aki a külső határokon bejut, szabadon mozoghat a schengeni térségben, ellenőrzésre vele szemben legközelebb csak a schengeni térség elhagyásakor kerül sor. Ezért a schengeni térség minden tagállamának érdekében áll, hogy a többi tagállam hatékonyan ellenőrizze a külső határokat, hiszen annak hatása van a saját területükre és közbiztonságukra is.

Másrészt egyértelmű, hogy a külső határok „működtetése” jelentős humán erőforrás és eszközkapacitásokat köt le, amelyre a külső határokkal nem rendelkező tagállamoknak már nem kell ráfordításokat eszközölniük. 2007-ig a külső határok ellenőrzése területén a közös politika főként jogalkotásban nyilvánult meg. A szabályozott terület sajátossága azonban, hogy azok végrehajtása egyenlőtlenül terheli a tagállamokat, amennyiben megkülönböztetünk külső határokon elhelyezkedő és kizárólag vagy többnyire belső határokkal rendelkező, határellenőrzést nem végző tagállamokat (általában azért a nemzetközi repülőtereken minden tagállam rendelkezik külső határokkal, amennyiben indít és fogad nem-schengeni országba, illetve nem schengeni országból járatokat). A külső határokon sem egyenlő a terhek viselése, mert az lényegesen függ attól is, hogy milyen hosszú az adott határszakasz, milyen jellegű (tengeri vagy szárazföldi), mennyire frekvenciált nemzetközi határátkelőhelyek vannak ott, illetve milyen a migrációs, bűnügyi fertőzöttsége a határnak.

A belső határokon az ellenőrzések megszüntetése a hatóságoknak óriási kihívást jelent. Az ellenőrzések hiánya olyan biztonsági deficitet eredményezhet, amelyre meg kellett és meg kell találni a megfelelő válaszokat. A belső határok nyitottsága ugyanis amellett, hogy erősíti az európaiságot, a szabad mozgást, a regionális együttműködést, a több országba szakadt nemzetiségek közötti kapcsolattartást, erőteljesen sebezhetővé teszi az egyes államok belső biztonságát. A schengeni térség azon tagállamai, amelyek már nem végeznek határellenőrzést a szárazföldi közös határokon, azt várják el a külső határokatért felelős tagállamoktól, hogy olyan hatékony szűrőtevékenységet biztosítsanak, amely garantálja a jóhiszemű személyek

szabad utazását, ugyanakkor segít megelőzni és felderíteni a jogellenes cselekményeket, megakadályozza azon személyek beutazását, akik arra nem jogosultak vagy veszélyeztetnék a schengeni térség belső biztonságát. Ugyanakkor ezzel egyidejűleg nyújtsanak nemzetközi védelmet azoknak, akik erre rászorulnak (lásd a menekültügyi eljárás lefolytatásáért felelős tagállamok szabályozási rendszerét).

Éppen az ilyen egyenlőtlenségek miatt hangsúlyozta a Hágai Program, hogy a menekültügyre, a migrációra és a határookra vonatkozó közös politikának a szolidaritáson és az igazságos tehermegosztáson kell alapulnia, beleértve a pénzügyi vonatkozásokat is.

Erre tekintettel került sor a 2007-2013-as időszakra vonatkozó, a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása általános keretprogram” létrehozására. A keretprogram célja az Európai Tanács célkitűzéseivel összhangban – az Unió külső határai integrált igazgatásának bevezetéséből és a közös menekült – és bevándorlás politikák végrehajtásából származó pénzügyi terhek a tagállamok közötti igazságos tehermegosztása.

A keretprogram az alábbi négy területen hozott létre pénzügyi szolidaritási eszközt (alapot):

- a külső határok ellenőrzése és vízumrendészet (Külső Határok Alap);
- az EU területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérése (Európai Visszatérési Alap);
- az EU területén jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok integrációja (Európai Integrációs Alap);
- menekültügy (Európai Menekültügyi Alap).

Fontos kritériuma mindegyiknek, hogy az adott szakpolitikák területén meghatározott konkrét célkitűzéseket akkor finanszírozta, ha az az Unió szempontjából magas hozzáadott értéket képvisel, a felhasználás a tagállamban fennálló körülményeket közvetlenül javítja és az EU számára kollektív előnyöket biztosít.

A „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” keretprogram tervezett teljes összege a 2007–2013 közötti időszakra 5.866 millió euró volt. E csomagon belül 1.184 millió eurót terveztek a menekültügyre; 759 millió eurót a visszatérési alapra; 1.771 millió eurót az integrációra; 2.152 millió eurót pedig a külső határok igazgatására. A tagállamoknak juttatott összegek nem vihetők át az egyik alapból a másikba.

Bár a Bizottság eltökélt szándéka az volt, hogy a keretprogramban létrejött négy alap egymásra épülve, kölcsönösen egymásra hatva érje el hatását, a gyakorlati végrehajtás során sokszor életszerűtlenül elkülönítette a kedvezményezettek körét és így egy Alapon belül

képtelenség volt az egyes problémák kezelése, miközben egyazon szakterületért felelős hatóság a másik Alapban kedvezményezettként nem szerepelhetett.

A négy pénzügyi alap koncepcióban több olyan kritériumrendszer is előfordult, amely nem a gyakorlati valóságot tükrözi és minden jó szándék ellenére elnehezítette a pályázást. De számos olyan feltételt is megfogalmaztak, amelyek rugalmatlansága miatt nem mindig a valós problémák megoldására került sor.

Az egyik ilyen, hogy a külső határokon végzett tevékenységet nem lehet kizárólag a személyek legális és illegális mozgására korlátozni, amennyiben az ott feladatot ellátó szervezetnek a bűnözés valamennyi formájával szemben is fel kell vennie a harcot. Képtelenség azt elvárni, hogy a beszerzett, detektálást szolgáló eszközök kizárólag migránsokat, jogellenes határátlépőket fognak felfedni. Jövedéki áruk csempészetének felfedését például egyáltalán nem támogatta a Külső Határok Alap (a keretprogram részét képező másik három alap pedig végképp nem), mivel az más szakpolitikák keretébe tartozik, miközben a Bizottság szakmai főigazgatóságai folyamatosan azt várják el a tagállamoktól, hogy a külső határokon hatáskörrel rendelkező hatóságok folyamatosan működjenek együtt, és a határok védelmét integráltan kezeljék.

Másrészt a migráció érkezési folyamatait és menedzselését nem lehet olyan formában elkülöníteni, ahogyan a szolidaritási keretprogram bürokratikus és rugalmatlan négyfelé osztása azt sugallná. Ugyanazon személy ugyanis lehet határsértő, menedékkérő, de kitoloncolásra váró külföldi is, mialatt az a tagállamok területén tartózkodik, akár többször is. Nagyon nehéz ezt elhatárolni. Egy-egy eljárás folyamán többször változhat a státusza is, így például a menekültkérelmét visszavonó menedékkérőknél utóbb elég abszurd vizsgálni a Menekültügyi Alapból juttatott és rájuk fordított költségek felhasználásának jogosságát, arra hivatkozással, hogy végül is nem kaptak státuszt és visszakerültek a hazájukba vagy az eljárás alatt eltávoztak.

Ugyanígy, a határon elfogott migránsokról már a határon kiderülhet, hogy menekültkérelmezők, de amíg a határrendészeti hatóságok eljárása alatt állnak, ellátásuk mégsem finanszírozható az erre szánt Alapokból, mivel menekültügyi támogatásra akkor számíthat a tagállam, amikor már a menekülteljárást lefolytató hatóságok eljárása alatt állnak a külföldiek. Ezzel szemben a Külső Határok Alapból biztosított források csak olyan tevékenységekre fordíthatóak, amelyek a határellenőrzéssel közvetlenül összefüggenek, de a Szolidaritási Alapok bizottsági felelősei szerint az elfogott migránsok ideiglenes ellátása, elhelyezése már nem ilyen.

Ez a jelenlegi migrációs helyzetben különösen kicsúcsosodott, mivel a migránsokkal első ízben találkozó, pontosabban az őket elfogó, határellenőrzésért felelős hatóságoknak (amelyek hangsúlyozottan nem menekültügyi hatóságok) olyan nagy számban kellett a határokról migránsokat elszállítaniuk, a regisztráció és azonosítás idejére ideiglenesen elszállásolniuk és ellátásban részesíteniük, amellyel már aránytalanul nagy terhet viseltek a külső határokon elvárható alapvető feladatokhoz, valamint a migrációval nem érintett tagállamokhoz képest. A kapacitások növelésére azonban kizárólag a veszélyhelyzetek esetén lehívható sürgősségi alapokból lehetett esély, mivel a határőrizeti hatóságok a Menekültügyi Alapból támogatásra nem jogosultak, amennyiben nem ők folytatják le a menekültügyi eljárást, a Külső Határok Alap pedig nem támogat olyan tevékenységet, amely már nem közvetlenül a határellenőrzés része.

Megjegyzendő, hogy a 2015 elején erőteljessé váló, a koszovói állampolgárok migrációs áradatával kapcsolatos aránytalanul nagy költségek elszámolására 2015 februárjában nyújtottak be pályázatot a magyar hatóságok sürgősségi támogatások lehívására, amelynek megítélésére – többszörös helyszíni látogatást és vizsgálódást követően – augusztusban került csak sor az EU részéről. Ekkorra már a koszovói migránsok száma drasztikusan visszaszorult, az év elején Magyarország schengeni külső határain keresztül érkezők jórészt Németország régen visszatoloncolta hazájába és egy merőben más típusú, háborús övezetből érkező, menekültkénti elismerésre nagy eséllyel számító migrációs áradat érkezett folyamatosan. Megkérdőjelezhető tehát, hogy a sürgősségi jellegű alapok ilyen átfutási idővel és bürokratikus igazolási eljárásokkal be tudják-e tölteni valós céljukat, vagyis, hogy gyors segítséget nyújtsanak a valamilyen rendkívüli helyzetből adódóan a tagállamra háruló aránytalan terhek viselésében. Az utólagos költségtérítés a tagállam részére - a jelentős humanitárius vonatkozások miatt - egyébként sem tűnik a legmegfelelőbb megoldásnak.

A tervezési fázisban is található néhány olyan követelmény, amely adott esetben a határbiztonság területén nem a valós megoldások felé mutat. Így a projekttervben öt évre előre prognosztizálni kell például a migrációs helyzetet vagy a határátkelőhelyek forgalmát és be kell mutatni, hogy a pályázatban szereplő beszerzés, képzés, fejlesztés stb. milyen számszerű eredményt (projekt indikátorok) fog hozni, amelyek alátámasztják a projekt eredményességét és fenntarthatóságát. Természetesen valamilyen tervezési és fenntarthatósági elem elengedhetetlen része a projekteknek, az öncélú, felhalmozó jellegű beszerzések nyilvánvalóan semmilyen szakmai érdeket nem szolgálnak.

Ugyanakkor a rugalmatlan, a változások tényét csak nagyon nehezen kezelő kritériumok sem. Így például azt előrevetíteni, hogy a beszerzett eszközökkel az elkövetkezendő öt évben

biztosan lesznek illegális határátlépő elfogások, szinte kizárt. Egyrészt azért, mert a migrációs folyamatokat, várható kihívásokat ugyan valószínűsíteni lehet, bizonyos esetekben akár prognosztizálni is, de bármilyen esemény okozhat olyan változásokat, amelyek egyik napról a másikra új helyzetet teremthetnek a külső határokon. Csak az elmúlt öt évben ilyen volt az Arab Tavasz, a szíriai háború, a koszovói gazdasági válság migrációt kiváltó hatása, az Iszlám Állam előretörése, valamint az EU-ból kiképzésre induló, majd oda visszatérő, az Iszlám Államhoz kapcsolódó külföldi harcosok be- és kiutazásai a határokon, a szomszédos Románia 2011-re bejelentett schengeni csatlakozásának elmaradása stb.

Másrészt figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a külső határokon bevezetett intézkedéseknek, technikai fejlesztéseknek elsődleges célja a megelőzés és a jogellenes cselekmények visszaszorítása. Az ilyen fejlesztések tehát pontosan akkor érik el a céljukat, ha azok megvalósítását követően rövid- vagy középtávon sikerül visszaszorítani a nem kívánt jelenségeket. Ezt követően sem feleslegesek azonban, hiszen a megelőzés és a visszatartó erő a belső biztonság területén az egyik legfontosabb formája a jogellenes cselekmények elleni küzdelemnek. Így például ha egy korszerű okmányvizsgáló berendezés úgy megnöveli a hamis okmányok felfedésének számát, hogy visszatartja az elkövetőket attól, hogy ugyanott vagy ugyanazon módszerekkel próbálkozzanak, vagy a zöldhatárra telepített technika miatt, visszaszorul a tiltott határátlépések száma, akkor eredményesek a projekt célok. Ugyanígy, az uniós projekt keretében kifejlesztett informatikai rendszerek és az abban való lekérdezések nem válnak feleslegessé attól, hogy esetleg hetekig nem kerül sor körözött személyek felfedésére, hiszen ennek lehetséges oka az is, hogy az érintettek kerülnek azokat a határátkelőhelyeket, ahol biztosan felfedésre számíthatnak.

Ezzel szemben, ha a fejlesztések, képzések stb. ellenére továbbra sem sikerül visszaszorítani a jogsértő cselekmények számát, visszatartani vagy más módszerekre kényszeríteni az elkövetőket – bár számszakilag folyamatosan teljesülnek a projekt indikátorok – határbiztonsági szakmai szempontból egyáltalán nem beszélhetünk hatékony és eredményes projektről.

Figyelemmel kell lenni arra a tényre is, hogy egy-egy projekt eredményességét és hatását befolyásolhatja az is, hogy – tekintve a projekteknek a tervezéstől a tényleges megvalósításig való hosszú átfutási idejét – egészen mások lehetnek a kockázati tényezők és a határbiztonsági környezet a tervezés időszakában, mint amikor megkezdődik a beszerzett, kifejlesztett termék, vagy rendszer felhasználása. Az eltelt időben arra is gyakran van példa, hogy már egy sokkal fejlettebb technika is megjelenik időközben a biztonságtechnikai piacon. Így például egy 2012-ben benyújtott fejlesztési igény kb. 2014-re valósul meg, amikor már adott esetben más

típusú lépésekre, intézkedésekre lenne szükség. A jelenlegi migrációs helyzetet kiszolgáló határrendészeti technológia utolsó uniós forrásból tervezett fejlesztései 2013-ban kerültek tervezőasztalra, amikor teljesen más volt a migrációs kihívások volumene, és bár az akkori adatok már akkor is magasnak számítottak, ilyen logisztikai felkészültséget igénylő dimenzió váltásra senki sem számított, annak ellenére, hogy a migráció növekedése prognosztizálható volt. Ilyen helyzetekben ugyanakkor arra sincs mód, sem idő, hogy megvárjuk az Európai Bizottság kötelezően előírt hozzájárulását az uniós forrásból biztosított eszközöknek és az uniós képzésen részt vevő állománynak a legnagyobb kihívást jelentő helyszínekre és feladatokra átcsoportosításához.

Jelentős pozitívuma ugyanakkor a Külső Határok Alapnak, hogy az érintett közösségi jogszabályok által előírt kötelező, nagy volumenű fejlesztésekre a külső határokkal rendelkező tagállamok az Alapból forrást hívhatnak le. A közösségi jog implementációs terheinek megosztása igen fontos tényező, hiszen itt több millió eurós nagyságrendű rendszerekről van szó, amelyek kiépítési költségei a külső határokon lévő tagállamokat jobban terhelik, de alkalmazásuk az egész schengeni térség biztonságát szolgálják. Ilyenek például a valamennyi schengeni tagállam körözési adatait tartalmazó Schengeni Információs Rendszer online hozzáféréseinek biztosítása a határon, a schengeni országokba vízumot kérelmezők adatait és ujjlenyomatát tartalmazó Vízum Információs Rendszer, vagy a külső határokról valós idejű információkat és így – elvileg – gyors közösségi reagálást biztosító Eurosur²⁹ rendszer.

E gondolattal át is térnék az európai határbiztonság terén a szolidaritás és tehermegosztást biztosító másik fontos tényezőre, az Európai Unió tagállamai külső határain való operatív együttműködési igazgatásért felelős európai ügynökségre, a Frontexre. A Frontex létezésének - a létrehozó EK rendelet³⁰ címéből is kitűnően – elsősorban az operatív együttműködés koordinálása, a külső határokon tett intézkedések összehangolása, az egységes határellenőrzési standardok megvalósítása az Európai Unió külső határain.

Emellett az eredeti célkitűzések mellett kimondott célja a szolidaritás biztosítása is: „Az Ügynökség továbbá biztosítja a Bizottság és a tagállamok számára a külső határok igazgatásához szükséges technikai támogatást és szakértelmet, és előmozdítja a – különösen a

---

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1052/2013/EU rendelete (2013. október 22.) az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) létrehozásáról.

³⁰ A Tanács 2007/2004/EK rendelete az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség felállításáról.

sajátos vagy aránytalan nyomással szembesülő – tagállamok közötti szolidaritást³¹”. Ahhoz azonban, hogy ez a deklarált szándék valós és látványos eredményeket hozzon, jelenleg meglehetősen limitáltak a Frontex lehetőségei, bár kétségkívül az induláshoz képest történtek előrelépések. Ebben a magyar uniós elnökség alatt megszületett rendelet módosításnak is igen jelentős szerepe van.

A legjelentősebb limit, hogy a Frontex-nek nincsenek határellenőrzést végző saját egységei. A rendelet módosítással bevezetett, legfeljebb hat hónapra a Frontex-hez delegált nemzeti szakértőknek is legfeljebb koordinációs szerepet szánunk egy-egy külső határokon végrehajtott műveletben, ráadásul a konkrét külső határon tervezett bevetésükhöz a küldő tagállam előzetes hozzájárulása szükséges. Így szinte majdnem teljességgel kizárt, a korábbiakban már jelzett Eurosur rendszer valós idejű adatai alapján a gyors közösségi reagálás. Létezik ugyan a gyorsreagálás jogi lehetősége, azonban ennek hatása is limitált, amennyiben a Frontex-nek a tagállamoktól kell kérnie az azonnali rendelkezésre állást. Az eddigi tapasztalatok alapján azonban – és ez a normál operatív műveletekre is igaz – a tagállamok még egyszer sem járultak hozzá olyan létszámban és olyan képességekkel egy-egy nagyobb kihívást jelentő migrációs hullám esetén, amire szükség lett volna. A szolidaritás tehát nagymértékben továbbra is a tagállamok szándékán, hozzáállásán és kapacitásain múlik, jelenleg semmi sem kötelezi őket arra, hogy részt vegyenek egy műveletben vagy abban meghatározott nagyságú erőt biztosítsanak. Szintén az eddigi tapasztalatok mutatják, hogy a tagállamok felajánlásai egy-egy konkrét műveletbe egyáltalán nincsenek összhangban azzal, amire a nehéz helyzetben lévő tagállam igényt nyújt be. Így például a koszovói migrációs hullám idején a magyar-szerb határszakaszra járőr és okmányszakértői felajánlásokat kapott Magyarország, noha segítséget elsősorban a szállítási és regisztrációs kapacitások növelésére kértünk.

A Frontex-nek jogi lehetősége van ugyan saját technikai eszközpark fenntartására, amelyet azonnal bevethetne a frekventált határokon, de ezek is elsősorban a tagállamok által rendelkezésre bocsátott eszközökből állnak és ehhez természetesen szükség van olyan humán erőre is, amely ezeket működteti az adott műveletekben. A magyar elnökség alatt kapta meg azt a lehetőséget a Frontex, hogy valamely tagállammal közösen technikai eszközöket vásároljon, de ezeket műveletekben csak annyiban használhatja fel, amilyen arányban közösségi forrásból történt a pénzügyi fedezet biztosítása. Megjegyzendő, hogy a jelenlegi migrációs helyzet kezeléséhez, amely több uniós külső határszakaszt is érint, a Frontex

---

³¹ A Tanács 2007/2004/EK rendelete az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség felállításáról 1. cikk (3) bekezdés.

részére tovább jelentős pénzügyi forrásokat kellene biztosítani. Már az eddigiekben is problémát jelentett a Frontex műveletekben bevetett tagállami eszközök finanszírozása, az alacsony műveleti költségvetés miatt például hónapokig nem volt mód légi támogatás igénylésére a külső határokon.

Konklúzió

A schengeni külső határok vonatkozásban elvárható szolidaritás és tehermegosztás tényleges megvalósulása sok tekintetben még várat magára. Nem tagadható, hogy a pénzügyi mechanizmusok terén ez bizonyos fokig működik, amennyiben jelentős fejlesztések megvalósítására volt és van mód, amelyre a tagállami költségvetésből nehezen lett volna lehetőség. Nem szabad azonban megfélekezni, hogy ezek a fejlesztések a teljes schengeni térség érdekeit szolgálják, és akkor tudnak igazán hatékonyvá válni, ha azok valódi válaszokat adnak a kihívásokra, a szakmai követelményrendszer találkozik a pénzügyi felhasználások elvárásaival. Joggal gondolhattuk, hogy tanulva a 2007-2013-as időszak nehézségeiből, a Szolidaritási Alapokat felváltó Belső Biztonsági Alap és Menekültügyi és Migrációs Alapok már jobban tudnak reagálni a valós kihívásokra, de már az első tervek kapcsán kiderült, hogy lényegében nem sokat egyszerűsödött a rendszer.

Márpedig amennyiben ez ilyen rugalmatlan marad, akkor a kétségkívül jelentős pénzügyi támogatások, csak a normál hétköznapiakat tudják kiszolgálni a külső határokon, nem tudnak reagálni a hirtelen megnövekedett migrációs kihívásokra, a terrorizmussal összefüggő váratlan eseményekre stb. Pedig a szolidaritásra ilyen esetekben még inkább nagy szükség van.

A Frontex szerepében az hozna áttörő változást, ha valós, saját erővel rendelkezne, amelyeket bárhol, bármikor be tud vetni. Amíg azonban egyes tagállamok vonakodnak ilyen erőket rendelkezésre bocsátani, itt sem tud működni a szolidaritás. A jelenlegi migrációs helyzet azt mutatta azonban, hogy míg a Frontex – nem teljesen önhibájából - majdhogynem kudarcot vallott a helyzet kezelésében, addig a segítségnyújtásban a bilaterális és a regionális mechanizmusok tökéletesen működtek. Ez nagymértékben elgondolkodtató az EU egésze szempontjából.

Ugyanakkor a Frontex-nek is sokkal gyorsabban kellene reagálnia a kihívásokra, de amíg utólagos kockázatelemzésekre alapozva dönt egy-egy jövőbeni külső határos műveletről, egy-egy tagállam műveleti támogatásáról vagy félévvel elmaradott helyzetértékeléseket nyújt be

az Európai Bizottság részére a döntéshozatalhoz, addig önmagát sem tekintheti sikeresnek és nem mutogathat a tagállamokra.

A 2015. december 4-i Bel-és Igazságügyi Tanács lehet egy fontos mérföldkő e vonatkozásban, amennyiben Görögország gyenge határőrizeti teljesítményét a továbbiakban nem tolerálandó, olyan megoldás kidolgozására kérte fel a Bizottságot, hogy amennyiben a határellenőrzési feladatait egy tagállam nem tudja ellátni, azt a Frontex átvehesse tőle.

Kérdés azonban, hogy lesz-e erre az Ügynökségnek saját egysége, hajlandóak-e a tagállamok biztosítani az ehhez szükséges erőket, és támogatni ezt a lépést, amellyel a külső határokért felelős tagállamokkal szembeni szolidaritást a közösségi fellépés váltaná fel.

Dr. Balla József r. alez.

**A régi-új Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület, mint a
megrendelői igények meghatározásának és támogatásának
fóruma**

„Szerénység, szorgalom és szakmaiság.”³² Talán ezen szavakkal jellemezhetnénk leginkább a rendőrség határrendészeti szolgálati ágával szemben támasztott követelményeket, amely követelmények teljesítése nem csupán országhatárainkon belül bírnak jelentőséggel, hanem hatással vannak a teljes schengeni térség biztonságára is. A határrendészeti szolgálati ág olyan speciális helyzetben van, hogy az államhatár rendjének védelme³³ keretében az államhatár őrizete, az államhatár jogellenes átlépésének megelőzése, felderítése, megszakítása, illetve az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalom ellenőrzése³⁴ hazánk 2215 km-es határszakaszának közel a felén, 1103 km-en és 49 határátkelőhelyen³⁵ (32 közúti, 12 vasúti, 3 vízi, 2 légi határátkelőhely) túlmutat a nemzeti érdeken. Az 1103 km-es határszakasz egyben a schengeni térség külső határa is, s ennek következtében a határrendészeti szolgálati ág a feladat végrehajtása során, köteles érvényesíteni és érvényt szerezni a közösségi követelményeknek/elvárásoknak is.

Magyarország, a schengeni térség keleti szárazföldi határainak a legfontosabb öre és rendkívül felelősségteljes feladatot lát el a teljes schengeni térség nevében. A külső határokon végzett szigorú ellenőrzés mellett kiemelt jelentőséggel bírnak a belső térségben vagy mélységben végrehajtott ellenőrzések. Ezen intézkedések arra hivatottak, hogy biztosítsák azon személyek eljárás alá vonását, akik a szigorú határellenőrzés ellenére – bármely tagállam schengeni külső határán – mégis bejutnak a tagállamok területére, illetve csökkentsék a schengeni országok között megszüntetett határellenőrzésből adódó biztonsági kockázatokat.³⁶

---

³²Dr. habil. Boda József nemzetbiztonsági vezérőrnagy ünnepi beszéde, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar dékáni beosztásának átadás-átvétele alkalmából rendezett állománygyűlésen.

Letöltés: rtk.uni-nke.hu/karunkrol/hirek/2015/06/01/uj-dekan-az-rtk-elen, 2016. január 12.

³³Magyarország Alaptörvénye, 46. §

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140968.248458, 2016. január 12.

³⁴1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 1. §

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=21269.314601, 2016. január 12.

³⁵67/2007. (XII. 28.) IRM rendelet a Rendőrség szervei illetékességi területének megállapításáról

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=110516.316679, 2016. január 12.

³⁶Vas Gizella: A határrendészeti tevékenység a schengeni elvekre épülő európai modellben. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százötz éve, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.; - p. 149-160.

A feladat végrehajtása felkészült és naprakész szakmai ismeretekkel rendelkező állományt igényel. A határrendészeti szolgálati ággal szemben támasztott követelményeknek való megfelelés igénye szükségessé teszi a tisztképzés aktuális, általános érvényű tendenciák iránti érzékenységét és a változó helyzetekhez igazodó reagáló képességét.

A személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról rendelkező 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet kimondja, hogy „a tagállamok megfelelő létszámú személyi állományt és elegendő számú eszközt alkalmaznak, hogy a külső határokon történő ellenőrzéseket oly módon hajtsák végre, amely hatékony, egységes és magas szintű ellenőrzést biztosít.”³⁷ Ezzel együtt minden tagállam biztosítja, hogy a határellenőrzést végrehajtó állomány szakképzett és megfelelően kiképzett személyzet legyen. Az alapszintű képzésre vonatkozóan a FRONTEX alapszintű oktatási alapprogramja³⁸ határozza meg az elérendő kompetenciákat, amelyek legfontosabb elemeit Kiss Lajos r. alezredes „A FRONTEX alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre”³⁹ és „A FRONTEX oktatási és képzési tevékenységének várható hatása a nemzeti határrendészeti oktatásra és képzésre”⁴⁰ cikkeiben mutatott be. A határőrök képzésének valamennyi szintjére vonatkozó kompetenciákra és tanulási eredményekre vonatkozóan a FRONTEX Szektorális Képesítési Keretrendszere⁴¹ nyújt iránymutatást.

Az, hogy mi a határrendészeti felsőfokú képzéssel szemben támasztott követelmény, egyértelműen kiderül az alábbi, stratégiai jellegű dokumentumokból is:

1. Az országos rendőrfőkapitány által a 29000/11206-8/2013.Ált. számon, 2013. május 9-én jóváhagyott „*Koncepció az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szolgálati ág szakmai képzési és karrierrendszerére*” (a továbbiakban:

---

³⁷Az Európai Parlament és a Tanács [562/2006/EK](#) rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról, 14. §
Letöltés: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3A114514>, 2015. december 27.

³⁸ FRONTEX: Common Core Curriculum EU Border Guard Basic Training; FRONTEX 2007. (For law enforcement only)

³⁹ Kiss Lajos: A FRONTEX alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre, In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX. 2008. ISSN 1589-1674 –pp. 335-341.

⁴⁰ Kiss Lajos: A FRONTEX oktatási és képzési tevékenységének várható hatása a nemzeti határrendészeti oktatásra és képzésre, In: Hautzinger Zoltán, Verhóczki János (szerk): Sodorvonalon, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata; 2012; ISBN: 978-963-08-3271-1 – pp 119-136.

⁴¹ FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; FROTEX, Warsaw, 2013. ISBN 978-92-95033-66-5.

FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; FROTEX, Warsaw, 2013. ISBN 978-92-95033-67-2.

Koncepció) dokumentum, amely a szükséges határrendészeti létszámra és a képzésre vonatkozóan az alábbi megfogalmazásokat tartalmazza:

„A szükséges létszám megállapítását a feladatokhoz igazítva, folyamatos kockázatelemzés és értékelés alapján kell meghatározni.

A határrendészeti állomány alkalmazásának kettős kritériumrendszernek kell megfelelnie. Egyrésztől egy megfelelően szabályozott kiválasztási eljárás alapján kell az állomány új tagját felvenni, másrésztől egy olyan képzési rendszert kell számára kialakítani, amely biztosítja a hosszú távú határellenőrzésben való alkalmazását és egyben lehetővé teszi egy kialakított karrierrendszeren belüli mozgását.”⁴²

„A kiválasztáshoz hasonlóan fontos az utánpótlás intézményrendszerének a kialakítása, az erre vonatkozó elveknek a megfogalmazása is. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiája gyengeségként fogalmazza meg a távozó szakemberek lassú hiánypótlását, illetve veszélyeztető tényezőként tartja számon a pályaelhagyók magas számát. A szakmai megfelelés biztosítása érdekében célul kell kitűzni, hogy állandó és stabil létszám legyen biztosítva a határellenőrzés végrehajtása érdekében.”⁴³

„A vezetői (tiszti) állomány képzésére hat féléves ciklusban (2226 tanóra + 320 óra gyakorlat) kerül sor. Az elméleti órákon kívül a tanévek végén szakmai gyakorlatokra kerül sor, amelyek sajátos módon azonban nem minden esetben a határrendészeti szakterületen kerülnek végrehajtásra.”⁴⁴

„A felsőfokú képzés tekintetében (BA és MA) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervnek egyértelműen meg kell határoznia azokat a kimeneteli elvárásokat, amelyeket az adott szakot elvégzettekkel szemben támaszt. Ez adjon választ a „legyen képes” feltételekre, azaz kerüljön meghatározásra az az igény, amelyet egy három éves (BA) vagy két éves (MA) felsőfokú képzést végzett tiszttel szemben elvárunk.”⁴⁵

„A rendészeti szakközépiskolák és felsőfokú tanintézetek oktatói állománya egy viszonylag kialakult körhöz köthető, akik az elmúlt években az oktatás terén rendkívül magas színvonalra fejlesztették az oktatással kapcsolatos módszereiket. Ugyanakkor a stabil szakértői (oktatói) kör hátránya, hogy a szinte naponta megújuló határrendészeti és kapcsolódó szakmai ismereteket, új módszereket csak későn, jelentős csúszással tudják

---

⁴² Koncepció az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szolgálati ág szakmai képzési és karrierrendszerére, - p. 2.

Forrás: Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály.

⁴³ U. a.; - p. 3.

⁴⁴ U. a.; - p. 5.

⁴⁵ U. a.; - p. 6.

*adaptálni az elméleti és gyakorlati képzési rendszerbe, igaz ezt tovább nehezíti a tematika rendjének folyamatos igazítási kényszere és az oktatási rendszer bürokráciája között meglévő és feloldhatatlan ellentét is. Megoldás lehet az oktatói állomány folyamatos szakmai továbbképzési rendszerének a kialakítása, illetve törekedni kell a vendégoktatók részvételének növelésére, bár ebben az esetben sem szabad az oktatói szakmát hátrányos helyzetbe hozni.*⁴⁶

Miért is citáltam ezen Konceptióból ilyen soknak tűnő, ámde csak a témához szorosan kapcsolódó részeket? Azért, mert ezt az egyedülálló dokumentumot, amelyhez hasonlóval más szolgálati ágak nem rendelkeznek, viszonylag kevesen ismerik, s a szakmai köztudatban sem kapott még megfelelő „táptalajt, hogy továbbfejlődjön és jótékony hatásait kézzelfoghatóan élvezhessük”. A létezésének ellentmond az, hogy a Belügyminisztérium nem rendelkezik ágazati stratégiával, így az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv nem bír többek között egy humánigazgatási stratégiával, amely hosszú távra irányutatást adna a képzés, a kiválasztás és az előmenetel kérdéseire is. A határrendészeti szolgálati ág nem várhatott tovább, lépett ebben a kérdésben is. Ez a Konceptió az országos rendőrfőkapitány által a 29000/28714-9/2011.Ált. számon, 2011. október 27-én jóváhagyott „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiája (2012-2017)” címet viselő elgondolásra is épül, amely szintén példa nélküli a rendőrségen belül.

2. „Az Európai Unió által a 2014-2020. közötti uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alaphoz kapcsolódó hétéves szakpolitikai stratégia”⁴⁷, amely a határigazgatással kapcsolatos képzésekre vonatkozóan az alábbiakat tartalmazza:

„A határigazgatásban érintett szerveknél tapasztalt, nagy jártassággal, speciális szaktudással, kiterjedt nemzetközi és hazai kapcsolatrendszerrel rendelkező állományt kell képezni és fenntartani. A jelenlegi szakirányítói és végrehajtói állomány képzettsége jó, a meglévő funkció pótlását, az új állomány kiképzésének hatékonyságát azonban fokozni kell.”⁴⁸

A SWOT analízis gyengeségei között olvashatjuk, hogy a végrehajtó állomány utánpótlás nevelésében összefüggőbb stratégiai szemlélet szükséges. Végkövetkeztetés az alábbiakat tartalmazza: „A határigazgatásban érintett állomány jelenlegi képzése nem elég komplex,

---

⁴⁶ U. a.; - p. 7.

⁴⁷ A Kormány 1691/2013. (X. 2.) Korm. határozata az Európai Unió által a 2014–2020 közötti európai uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alaphoz kapcsolódó hétéves szakpolitikai stratégiáról.

Letöltés: <http://solidalapok.hu/solid/?q=node/80719>, 2015. december 27.

⁴⁸ U. a.; - p. 34.

*továbbá indokolt az érintett állomány folyamatos integrált (minden érintett szervet/hatóságot felölelő) továbbképzése.*⁴⁹

Ezen követelmények és szakmai szempontok alapján a határrendészeti tisztképzés folyamatosságát kell biztosítani, s a képzés során használható, naprakész és képességnövelő ismeretek átadására kell törekedni. Felkészült oktatókra és megfelelő szintű gyakorló, szakmai támogatásra is szükség van, hiszen a felsőoktatási szemléltetési/alkalmazási (pl.: technikai eszközök, adatbázisok) lehetőségek még nem minden esetben azonosak a végrehajtásban tapasztalható és alkalmazható feltételekkel.

De hol is történik a határrendészeti tisztek felkészítése? Mi a múlt és a jelen? A határőr tisztek képzése 1960-tól folyt a Néphadsereg tanintézteiben – „1960-ban a Magyar Néphadsereg Vezérkari Főnöke és a BM i. Főcsoportfőnöke a 007/1960 (XII. 21.) számú közös utasításában rendelkezett a Belügyminisztérium tisztjeinek a Néphadsereg tanintézteiben történő képzésével összefüggő feladatokról. Ekkor hívták életre az Egyesített Tiszti Iskola összefegyvernemi tagozata kötelékében az első határőr és karhatalmi tanszéket. Az utasítás végrehajtásaként került felállításra ez első határőr tanszék, Nógrádi György alezredes vezetésével.”⁵⁰

Ezen képzés 1967-ben nyert főiskolai rangot. „A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1967. évi 13. számú törvényerejű rendelete főiskolai rangra emelte az alapfokú tisztképző intézetet. Ez a rendelet 1967. szeptemberével az Egyesített Tiszti Iskola helyett három katonai főiskolát alapított:

- az alapvetően parancsnoki profilú Kossuth Lajos Katonai Főiskolát Szentendrén, amelynek első parancsnoka Kazai Barna ezredes lett,
- az alapvetően műszaki tiszteket képző Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolát Budapesten, valamint
- a Kilián György Repülő Műszaki Főiskolát Szolnokon.”⁵¹

A határőr tisztképzés egyes szakaszairól átfogó képet kaphatunk Dr. Virányi Gergely nyá. határőr dandártábornok „Határőrizeti/határrendészeti tisztképzés 1903-1967”, Fórizs Sándor „A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai” és Varga János „A határrendészet evolúciójának főbb csomópontjai és azok képzéssel kapcsolatos összefüggései Magyarországon 1945-2006 között”, „A határrendészeti tisztképzés evolúciója a Rendőrtiszti

---

⁴⁹ U. a.: - p. 41.

⁵⁰ Fórizs – Sörös – Ambrusz – Simon (szerk.): A Határőr Tanszék 40 éve, Határőrség Országos parancsnokság, Budapest, 2000., - p. 6.

⁵¹ Fórizs – Sörös – Ambrusz – Simon (szerk.): A Határőr Tanszék 40 éve, Határőrség Országos parancsnokság, Budapest, 2000., - p. 8.

Főiskolán” és a „Határrendészeti vezetők felkészítése rendészeti környezetben” című publikációjából.^{52 53} Egy dolgot azonban fontosnak tartok itt is kiemelni. Nevezetesen azt, hogy 1992-ig csak a katonai környezetben folyó tisztképzés létezett a határőrség számára, majd 1992. március 01-én a Rendőrtiszti Főiskolán megalakult a Határrendészeti Tanszék, s immár a rendészeti aspektusú tiszti felkészítés is biztosítottá vált. A változó határőrségi igény kiszolgálása létfontosságú volt a szervezet életében, hiszen a társadalmi rendszerváltást követően jelentős ütemben zajlott a határőrség modernizációja is. Ezen modernizáció a katonai jellegű feladatok háttérbe szorulásával, a határőrség kettős rendeltetésének és sajátos jogállásának a megszűnésével volt összhangban. A katonai jellegű feladatok helyett, a rendészeti feladatok térnyerése és a szervezet jövőbeni küldetése hívta életre a rendészeti tartalmú képzést. A párhuzamosság, a katonai és a rendészeti vonalon majdnem két évtizedig tartott.

Tíz évvel a Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékének megalakulását követően, (2002) még több határőr tanszéken folyt katonai környezetben a határőr tisztek képzése.

„A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem határrendészeti és –védelmi vezetői szakán folytatott képzés rendkívül sokszínű volt az elmúlt években. Három tanszék szervezetében, különböző bázisokon zajlott a Határőrség leendő tisztjeinek képzése:

- *A ZMNE KLHTK⁵⁴ Határőr Tanszékén a nappali és a levelező tagozatos képzés elvégzése után került sor a tiszti kinevezésre. A hallgatók az általános felsőfokú felkészítés mellett magas óraszámban tanultak jogi, vezetéselméleti-vezetési, határrendészeti szakmai ismereteket.*
- *A BJKMFK⁵⁵ Határőr Műszaki Tanszékének felügyelete mellett zajlott a műszaki, híradó, informatikai, illetve különféle gazdasági szakterületekre felkészítő képzés. Itt a hallgatók szintén négyéves, nyolc féléves (nappali) képzés során készültek fel a különböző szakbeosztásokra, szakirányaiknak megfelelően, s emellett tanulták a speciális, határőr szakismereteket.*

---

⁵²Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt év, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.

⁵³ Az említett három szerző az – kronológiai sorrendben is –, akik a Határrendészeti Tanszéket (a Rendőrtiszti Főiskolán és jelenleg a Nemzetvédelmi Egyetem Rendészettudományi Karán) az 1992-es megalakulásától vezették/vezetik.

⁵⁴ ZMNE KLHTK: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar

⁵⁵ BJKMFK: Bólyai János Katonai Műszaki Főiskolai Kar

- *A ZMNE KLHTK Kar Határrendészeti és –védelmi Tanszékén a felsőfokú végzettséggel rendelkező határőr tisztek egyetemi kiegészítő képzése zajlott.*”⁵⁶

A bemutatott képzési tagozódásnak a gyakorlati jelentősége abban rejlett, hogy a különböző típusú és a végrehajtandó feladatok ellátása szempontjából eltérő tartalmú beosztásokra célirányosan történ a leendő tisztek felkészítése. A legspeciálisabb ismeretkövetítés a BJKMFK Határőr Műszaki Tanszékén folyt.

Jelenleg „már csak” a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszéke⁵⁷ (a továbbiakban: Határrendészeti Tanszék) folytat határrendészeti szakirányú képzést a rendészeti igazgatási alapszak határrendészeti szakirányán, s biztosítja a tiszti utánpótlást a rendőrség számára.

Meggyőződésem, hogy a Határrendészeti Tanszéknek a rendőrségen belül jelenleg nem csak a szűken vett határrendészeti szolgálati ághoz kell tisztet képezni, hanem szinte valamennyi szolgálati ágakhoz, szolgálatokhoz és szakszolgálatokhoz. Például a határrendészeti humánigazgatási feladatok végrehajtása, vagy a határrendészetnél alkalmazott modern technikai és informatikai eszközök alkalmazása, illetve a határrendészeti szolgálat feladat végrehajtásának ellenőrzése is azt indokolná, hogy mind a humán, a gazdasági és az ellenőrzési szakszolgálatnál is legyenek határrendészeti képzés keretében felkészített tisztek. Emellett azonban a határrendészeti szolgálati ágnál rendszeresített, nem vezetői tiszti beosztásoknál – előadó, főelőadó, kiemelt főelőadó, kiemelt főreferens⁵⁸ – szintén vannak olyan munkakörök, amelyek nem csak a határrendészeti szakmai ismereteken alapszanak, hanem a technikai, műszaki, informatikai támogatást, a humánigazgatást hivatottak szolgálni. Ezen meggyőződésemet nagymértékben alátámasztja a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar hivatalos tájékoztatója a rendészeti igazgatási alapszokról, amely az alábbiakat rögzíti: „A határrendészeti szakirány a rendőrség számára képez olyan szakembereket, akik speciális határrendészeti ismeretekkel rendelkeznek. A rendőrség szervezeti keretében folyó határellenőrzési, határőrizeti, bűnügyi felderítő, határrendészeti igazgatási, idegenrendészeti, menekültügyi, közrendvédelmi feladatok elvégzésére készíti fel hallgatóit.”⁵⁹

⁵⁶ Kovács Gábor: Az alap- és felsőfokú határőr tisztképzés sajátosságai a ZMNE határőr tanszéken 2002 és 2008 között. Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százttíz éve, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.; - p. 265-266.

⁵⁷ Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékének jogutódja

⁵⁸30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről.

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=176146.316544, 2016. január 11.

⁵⁹ A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar hivatalos tájékoztatója a rendészeti igazgatási alapszokról. – 4. bekezdés.

A nem határrendészeti szakmai munkakörök – amelyek szorosan kapcsolódnak a határrendészeti szolgálati ághoz, vagy arra épülnek – ellátásához szükséges az is, hogy az egyes feladatok ellátására célirányosan más-más tartalmú legyen a képzés. Véleményem szerint jelenleg ez a terület az, ahol a feltételek nem teljes mértékben adottak, de arra kell törekedni, hogy a rendelkezésre álló időkeretben/órakeretben – a tejjesség igénye nélkül, hiszen az fizikailag is kivitelezhetetlen lenne a jelenlegi felsőoktatási struktúrában és időintervallumban – a határrendészeti szolgálati ágat érintő valamennyi információ feldolgozásra/átadásra kerüljön a hallgatónak. Ezen információknak a megrendelői igények szerinti mértékben, a jártasság, a készség és a képesség szintjének megfelelő differenciáltsággal kell rögzülnie.

A Határrendészeti Tanszék a megrendelői igényekhez igazodó és naprakész határrendészeti ismeretek oktatásának elősegítése érdekében 2015 novemberében ismét életre hívta a Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testületet (a továbbiakban: HTTT).

A határőrség idejében már funkcionált a HTTT elődje, amely megnevezése a Tanszéki Tanácsadó Testület volt (a továbbiakban: TTT) és jelentős mértékben hozzájárult a hallgatók eredményes felkészítéséhez. A TTT 1998. november 09-én, az akkori Határrendészeti Tanszékvezető, Dr. Virányi Gergely hőr. ezredes javaslatára jött létre, s ekkor került meghatározásra a „*Tanszéki Tanácsadó Testület feladat- és működési rendje*” is. A TTT közel 2005-ig töltötte be funkcióját, igaz nem terült megszüntetésre, de már a BM⁶⁰ Határőrség és a rendőrség integrációjának tervezési és előkészítési szakaszában sem funkcionált. A két szerv 2008. január 01-i integrációjával pedig nem is tölthette már be küldetését, mivel a TTT tagjainak beosztásai megszűntek.

„ *A TTT tagjai:*

- *Határőrség Határőrizeti Főosztály főosztályvezető-helyettes,*
- *Hatásőrség Határforgalmi Főosztály főosztályvezető-helyettes,*
- *Határőrség Idegenrendészeti Szabálysértési és Menekültügyi Főosztály Főosztályvezető-helyettes,*
- *Határőrség Bűnügyi-felderítő Főosztály főosztályvezető-helyettes.*”⁶¹

Érdekessége a TTT tagjai meghatározásának – s talán hiányérzetet is kelthetne –, hogy nem képviselteti magát a humánigazgatási és a képzési szakterület, illetve szervezeti változások

---

Letöltés: <http://rtk.uni-nke.hu/oktatas/alapkepzes/rendeszeti-igazgatasi-alapszak>, 2016. január 12.

⁶⁰ Belügyminisztérium

⁶¹ Tanszéki Tanácsadó Testület feladat- és működési rendje.

Forrás: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék.

következtében módosult szervezeti megnevezéseket⁶² sem követi le a TTT feladat- és működési rendje. Ezen túlmenően látható, hogy a TTT elnökével⁶³ együtt 5 fős a testület, s a tagok csak a központi szakirányítás szintjéről kerültek delegálásra.

A megváltozott szervezeti struktúrából adódóan, illetve a hallgatók mind szélesebb körű határrendészet szakmai felkészítésének támogatása, valamint a gyakorlat centrikus megközelítésű képzésének elősegítése érdekében – a TTT-vel ellentétben – a HTTT tagok delegálása nem egyszintű, hanem háromszintűvé vált. A központi szint mellett a területi és a helyi szint képviselője egyaránt megjelenik azon szervezeti elemek vezetőinek személyében, akiket szakmai felkészültsége és vezetői példamutatása meghatározó a határrendészeti szolgálati ág követelményszerű feladat végrehajtása során. A felkészültségen és a példamutatáson túl, meghatározó szempont az is, hogy területi és helyi szinten Magyarország valamennyi schengeni külső határszakasza képviselve legyen, illetve a határrendészeti szolgálati ág valamennyi feladattípusa és átkelőhely típusa is lefedésre kerüljön.

A határrendészeti tisztképzés határrendészeti szakmai támogatásán túl nélkülözhetetlen a rendőrségi oktatási és kiképzési szakterület részvétele és támogatása, ezért a HTTT tagjai között tudható az Országos Rendőr-főkapitányság Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ igazgatója is.

„Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület tagjai

1. Határrendészeti szolgálat ágtól: 11 fő

Központi szintről: 1 fő

- *dr. Balázs László r. ezredes a Határrendészeti Főosztály vezetője (vagy az általa delegált osztályvezető);*

Területi szintről: 5 fő

- *Balog Miklós r. ezredes Repülőtéri Rendőri Igazgatóság Igazgató rendészeti helyettese;*
- *Gulyás Zsolt r. ezredes a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat vezetője;*
- *Pálfi József r. ezredes Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat vezetője;*

---

⁶² A Határőrizeti, valamint a Határforgalmi Főosztály 2003-ban összevonásra kerül és létrejön a Határrendészeti Főosztály, illetve az Idegenrendészeti Szabálysértési és Menekültügyi Főosztály helyett 2000. január 01-én Idegenrendészeti és Szabálysértési Osztály, majd 2001. január 01-én Idegenrendészeti és Szabálysértési Főosztály jött létre.

⁶³ Határrendészeti tanszékvezető-helyettes, amely beosztás 2008. január 01-től, a BM Határőrség és a Rendőrség integrációjával megszüntetésre került a Tanszéken.

- *Gáll József r. alezredes a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat vezetője;*
- *dr. Gombkötő Csaba r. alezredes a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat vezetője;*

Helyi szintről: 5 fő

- *dr. Péter Sándor r. ezredes a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Biharkeresztes Határrendészeti Kirendeltség vezetője;*
- *dr. Éberhardt Gábor r. ezredes a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Szeged Határrendészeti Kirendeltség vezetője;*
- *Garamvári Gábor r. ezredes a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Mohács Rendőrkapitányság vezetője;*
- *Csernyi Sándor r. alezredes a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Záhony Határrendészeti Kirendeltség vezetője;*
- *Rácz Róbert r. alezredes a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Kelebia Határrendészeti Kirendeltség vezetője.*

2. Funkcionális szervtől: 1 fő

- *Dr. univ. Dsupin Ottó r. ezredes a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ igazgatója (vagy az általa delegált vezető) ”⁶⁴⁶⁵⁶⁶*

A határrendészeti képzési szakmai szempontok alapján, a HTTT állandó tagjainak létszáma legfeljebb 12 fő lehet. A HTTT elnöke a határrendészeti tanszékvezető. A HTTT területi és helyi szintű határrendészeti tagjait a határrendészeti főosztályvezető és a határrendészeti tanszékvezető közösen nevezik meg, amelyet évente felülvizsgálják és a szükséges személyi változtatásokat végrehajtják. A HTTT tagság önkéntes és HTTT elnöke kéri fel a tagokat.

A HTTT-t tekinthetjük a TTT jogutódjának, még akkor is, ha ez az utódlás közel 10 éves megszakítás után jött létre. A cél azonos volt/azonos, mivel mindkettő azért alakult, hogy

⁶⁴Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület Feladat- és Működési Rendje, Ikt.sz.: RTK/1479/2015., 1. számú melléklet, - p. 5.

Forrás: Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék

⁶⁵ Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálat vezetője személyében 2015. november 16-ával, Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Szeged Határrendészeti Kirendeltség vezetője személyében 2015. december 16-án történt személyi változás, amely változások a cikk írásának időpontjában nem gyakoroltak hatást a HTTT tagságra. A két új vezető jelenleg megbízással tölti be a beosztásokat.

⁶⁶ A Tanszéki Tanácsadó Testület feladat- és működési rendjével ellentétben a Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület Feladat- és Működési Rendje azért nem csak a beosztások megnevezését (és értelemszerűen az azt mindenkor betöltő személy tagságát) – kivéve a központi szintű tagokat – tartalmazza, mert ahogyan említettem a területi és helyi szinten Magyarország valamennyi schengeni külső határszakaszának képviselői igénye és a határrendészeti szolgálati ág valamennyi feladattípusának és átkelőhely típusának lefedése mellett a felkért tagot szakmai felkészültsége és példamutatása is meghatározó.

a hallgatók felkészítésének naprakészességét szolgálja. A Határrendészeti Tanszék javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő szerveként működjön, amely segíti a tanszékvezető tevékenységét az oktatási, tananyag fejlesztési, tudományos kutatási és fejlesztési kérdésekben.

A cél azonos, viszont a feladatok tartalmában lényeges változás következett be. A TTT feladatai talán kevésbé voltak úgymond hallgatóközpontúak, mivel az akkori határőrségi tisztképzés rendszerében a Határrendészeti Tanszék támogatottsága sokkal inkább kézzelfoghatóbb volt és közvetlenebbül kötődött a határőrség országos parancsnokához⁶⁷. Az elméleti és a gyakorlati oktatási feltételek biztosítása arányaiban kevesebb terhet rótt a szervezetre, így talán teljesebb körű volt, mint a rendőrségnél, ahol lényegesen több tanszék vonatkozásában kell, ezen támogatást megadni.

A határőrségi támogatást támasztja alá Fórizs Sándor⁶⁸ „*A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai*” című írása is, ahol, mint tanszékvezetői visszaemlékezéseként is a határőr tanszék 1994-2000 közötti helyzetére vonatkozóan az alábbiak olvashatóak: „*A Határőrség részéről az adott körülmények között minden lehetséges támogatást megkaptunk. Ezt tükrözik a kiadott állománytáblák és hivatkozások. Az állománytáblák messzemenően figyelembe vették, hogy a rendészeti jellegű felkészítéshez a Zrínyin és a Kossuthon, majd az összevonás után a kettőn együtt, hiányzik a tanintézeti háttér, amelyik a nem szakmai vonatkozású rendészeti-jogi órákat felkínálná.*”⁶⁹

A TTT a rögzített feladatai alapján inkább az oktatás modernizációjára fektette a hangsúlyt, ami érthető is abból a szempontból, hogy mindösszesen hat évvel korábban kezdődött meg a határőr tisztek rendészeti környezetben történő felkészítése, így alapvetően az ezirányú képzésnek nem volt hagyománya. A fő feladatot a nemzetközi tapasztalatok összegyűjtése és adaptálása jelentett annak érdekében, hogy nemzetközi szinten is versenyképes határőr tisztek felkészítése valósuljon meg.

„*A TTT feladatai:*

- *a főiskolai fejlesztési stratégia és a határőrségi humánstratégia, különösen az oktatási koncepció figyelemmel kísérése a stratégiai változások tanszéki adaptációja érdekében;*

---

⁶⁷ A felsőoktatási intézmények határőr/határrendész tanszékei közvetlenül a határőrség országos parancsnokához tartoztak.

⁶⁸ 1994. március 15-től a Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszék tanszékvezetője.

⁶⁹ Fórizs Sándor: A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai. In: Hautzinger Zoltán – Verhóczki János (szerk): A modernkori magyar határrendészet százöt évé, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.; - p. 250.

- *a határőr tisztképzés külföldi tapasztalatainak figyelemmel kísérése a határrendész tisztképzés permanens modernizációja érdekében;*
- *a határőr tisztképzés történeti tapasztalatainak, hagyományainak rendszerezése azok mai viszonyokhoz történő adaptációja érdekében.*⁷⁰

A feladatok vizsgálata során két olyan fontos dokumentum meglétével találkozhatunk, amelyeknek a rendőrségen belüli elkészítése is hiánypótló jelleget képviselne. A humánstratégia és a képzési koncepció meghatározza és hatással van a tisztképzésre.

Ezen dokumentumok választ adhatnak többek között arra is, hogy a határrendészeti tisztképzésnek hány tiszti beosztás utánpótlását kell biztosítani, amely meghatározhatja a Határrendészeti Tanszék képzési koncepcióját, a szükséges oktatói létszámot. Sajnos a legalacsonyabb oktatói – tanársegéd – munkakört is csak olyan személy töltheti be, aki legalább elkezdte a doktori képzést. A legnagyobb kihívást az oktatói utánpótlás jelenti a határrendészeti tisztképzés számára, hiszen egy előremutató oktatói életpálya modell nélkül nem is vállalkoznak arra, hogy saját költségen – jelenleg például a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolán félévente 200 000 Ft⁷¹ a doktori képzés díja – olyan képzettséget szerezzenek, ami a rendőrségen belül máshol nem követelmény, illetve napi munkájuk során sem tudják azt érdemben kamatoztatni.

Mennyiben különböznek a HTTT feladatai, mennyivel jelentenek többet a TTT feladatainál? Az eltérés egyértelműen jelentősnek mondható, hiszen a céllal összhangban mind az oktatási – ezen belül az elméleti, és gyakorlati képzésre egyaránt –, mind a tudományos kutatási – beleértve a szakdolgozatok, diplomamunkák és tudományos pályamunkák támogatását is –, mind a tananyag fejlesztési, aktualizálási és nyomonkövetési igényét is magába foglalja és alapot teremt, ezen tevékenységek rendszerezéséhez, gyakorlati megvalósulásához.

„A HTTT feladatai:

- *az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiájában és technológiai fejlesztési tervében foglaltak megjelenítésének elősegítése az alapszakon (Bachelor of Arts) BA és mesterszakon (Master of Arts) MA oktatott tantárgyak tantárgyi programjaiban, illetve a változások adaptációjának támogatása;*

⁷⁰ Tanszéki Tanácsadó Testület feladat- és működési rendje

Forrás: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék

⁷¹ Doktori felvételi tájékoztató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2015., - p. 5.

Letöltés: http://uni-nke.hu/uploads/media_items/felveteli-tajekoztato.original.pdf, 2015. január. 14.

- javaslatétel az oktatott tantárgyak tartalmi súlyozására módszertanára és az elsajátítás szintjére;
- szakmai gyakorlatok (hallgatói, oktatói), gyakorlati foglalkozások előkészítésének és végrehajtásának támogatása;
- javaslatétel a szakmai gyakorlati helyek kijelölésére, mentori rendszer kialakítására;
- a végzett határrendészeti tisztek feladatellátásuk során levont gyakorlati tapasztalatok alapján téma szerinti javaslatétel a tananyag fejlesztésére, jegyzetírásra;
- név szerinti javaslatétel a Határrendészeti Tanszék által oktatott tantárgyak téma szerinti külső előadói adatbázisának összeállításához;
- szakdolgozati témajavaslatok megfogalmazása és az összeállított szakdolgozati címjegyzék véleményezése;
- név szerinti javaslatétel a tudományos pályamunkák, szakdolgozatok és diplomamunkák téma szerinti külső konzulensi névjegyzékének összeállításához;
- közreműködés a tudományos pályamunkák, szakdolgozatok és diplomamunkák értékelésében, illetve a záróvizsgáztatásban;
- javaslatétel a Határrendészeti Tanszék kutatásai iránt érdeklődő személyek bevonására, illetve kutatási javaslatok megfogalmazása és támogatása;
- a végzett határrendészeti tisztek beválás vizsgálatának, utánkövetési rendszerének kialakítási és működtetési feladatainak támogatása;
- a hallgatók gyakorlatorientált képzési feltételeinek lehetőségekhez mérten történő támogatása;
- az irányított szervezeti elemeknél megszerzett új elméleti ismeretek, kialakított eljárásrendek és gyakorlati tapasztalatok átadása a Határrendészeti Tanszéknek;
- a határrendészeti szolgálati ág tisztii állományának MA és doktori képzésre történő jelentkezésének inspirálása és a jelentkezési feltételeinek megszerzésében történő támogatása.”⁷²

A HTTT magára kívánja vállalni azon szakmai küldetést is, hogy a határrendészeti szolgálati ágon belül ismét meghonosítsa/újraterejtse a tudományos életet. Felkarolja, ösztönözze és támogassa azon szakemberek kutatási, publikálási lehetőségeit, akik kedvet és elhivatottságot éreznek a szakmai igényesség iránt. Kiemelt cél továbbá az egyetemi és a doktori képzésre ösztönzés is, amely már középtávon is hozzájárulhat egy oktatói utánpótlás neveléséhez,

---

⁷² Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület Feladat- és Működési Rendje, Ikt.sz.: RTK/1479/2015., 1. számú melléklet, - p. 2-3.
 Forrás: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék.

biztosítva ezzel a további minőségi előrelépést és tervszerűséget jelenthet a határrendészeti tiszti utánpótlás biztosításához.

Végezetül néhány oktatói, hallgatói és órartartási számadat vizsgálatával szeretném bemutatni azt, hogy az egyes határrendészeti tanszékeken hogyan alakult az oktatók és hallgatók aránya, illetve az oktatók órartartási száma.

Az **1992. március 01-jén** hatályos állománytábla alapján **Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszékén** 15 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 102 fő hallgató (zászlósi, tiszthelyettesi és hallgatói státuszban) volt, **6,8 fő hallgató/oktató**, a **Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékén** 14 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 101 fő hallgató (zászlósi, tiszthelyettesi és hallgatói státuszban) volt, **7,2 fő hallgató/oktató**.

Az **1994. május 01-jén** hatályos állománytábla alapján **Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszékén** 12 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 92 fő hallgató (törzszászlósi, zászlósi, tiszthelyettesi és hallgatói státuszban) volt, **7,6 fő hallgató/oktató**, a **Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékén** 11 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 76 fő hallgató (törzszászlósi, zászlósi, tiszthelyettesi státuszban) volt, **6,9 fő hallgató/oktató**.

A **2000. január 01-jén** hatályos állománytábla alapján **Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Határőr Tanszékén** 15 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 100 fő hallgató (főtörzszászlós és ösztöndíjas státuszban) volt, **6,6 fő hallgató/oktató**, a **Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékén** 11 fő oktató (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és 90 fő hallgató (törzszászlósi, zászlósi, tiszthelyettesi státuszban) volt, **8,1 fő hallgató/oktató**.⁷³

Az oktatói létszám vonatkozásában fontos azt is kiemelni, hogy a **Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszékén** a 3600 össz kontaktóra 33%-a, 1200 óra volt szakmai, ami 15 fő oktatóval számolva **80 óra/fő**, **Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékén** a 2591 össz kontaktóra 31%-a, 811 óra volt szakmai, ami 11 fő oktatóval számolva **73 óra/fő**.⁷⁴ A szám adatok vizsgálata alapján megállapítható, hogy a két tanszék oktatói és hallgatói aránya, illetve a szakmai órartartási arány közel azonos volt.

---

⁷³ Főrizs Sándor: A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai. Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt év, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.; - p. 253.-254.

⁷⁴ A megadott óraszámok a teljes képzésre vonatkoztatottak és csak viszonylagos arányszámot mutatnak.

Az összehasonlítás érdekében a **2015. január 01-jén** „hatályos állománytábla alapján”⁷⁵ a **Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszékén 5 fő oktató** (1 fő tanszékvezető egyben oktató is) és **117 fő hallgató** (60 fő nappali /19 fő III. évfolyamos, 27 fő II. évfolyamos, 14 fő I. évfolyamos/, 57 fő levelező /22 fő III. évfolyamos, 17 fő II. évfolyamos, 18 fő I. évfolyamos/) van, **23,4 fő hallgató/oktató**. A összes 3102⁷⁶ tanórarendi tanórából (1456 óra elmélet és 1646 óra gyakorlat), 655 óra határrendészeti szakmai, ami az 5 fő oktatóval számolva **131 óra/fő**. Ha a 655 óra határrendészeti órához még 320 óra szakmai gyakorlatot hozzáadjuk (nyári szakmai gyakorlat 2*160 óra, a második és a harmadik év végén), akkor **az összes tanórarendi tanóra 31,4%-a határrendészeti szakmai**.

Az összehasonlítások alapján megállapítható, hogy a határrendészeti hallgatók határrendészeti szakmai képzését végző oktatói állomány kontaktóraszama közel duplája a korábbiaknak és az egy oktatóra jutó hallgatói létszám pedig háromszorosa. Ezen szám adatok is azt támasztják alá, hogy a határrendészeti szerológati ág aktív támogatása nélkül szinte lehetetlen az elvárt képzési szint biztosítása. A HTTT létjogosultsága nem lehet kérdéses, mert véleményem szerint a közös összefogással és támogatásával van lehetőség a jövő határrendészeti tisztjeinek képzésére.

Felhasznált irodalom

- Varga János: A határrendészet evolúciójának főbb csomópontjai és képzéssel kapcsolatos összefüggései Magyarországon, 1945-2006 között. Magyar Rendészet 2006/4. pp. 24-27. 17 oldal. A rendészettudomány jellegzetességei napjainkban. Budapest, (ISBN1585-1249).
- Varga János: A határrendészeti tisztképzés evolúciója a Rendőrtiszti Főiskolán. Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Határórség és rendőrség – az integrált rendvédelem” című tudományos konferenciáról. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2007. pp. 255. 159-166. oldal.
- Varga János: Határrendészeti vezetők felkészítése rendészeti környezetben. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százötíz éve, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.

⁷⁵ A Határrendészeti Tanszéknek nincs állománytáblája.

⁷⁶ Tanóra-, Kredit- és Vizsgaterv, Rendészeti Igazgatási Alapkiképzési Szak Határrendészeti Szakirány
Letöltés: http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/hatarrendeszeti-szakirany-6.original.pdf, 2016. január 12.

- Dr. habil. Boda József nemzetbiztonsági vezérőrnagy ünnepi beszéde, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar dékáni beosztásának átadás-átvétele alkalmából rendezett állománygyűlésen.

Letöltés: rtk.uni-nke.hu/karunkrol/hirek/2015/06/01/uj-dekan-az-rtk-elen, 2016. január 12.

- Fórizs – Sörös – Ambrusz – Simon (szerk.): A Határőr Tanszék 40 éve, Határőrség Országos parancsnokság, Budapest, 2000.
- Fórizs Sándor: A sorállományhoz kapcsolódó határőr tisztképzés végnapjai. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt év, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.
- Kovács Gábor: Az alap- és felsőfokú határőr tisztképzés sajátosságai a ZMNE határőr tanszéken 2002 és 2008 között. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt év, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.
- Kiss Lajos: A FRONTEX alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre, In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX. 2008. ISSN 1589-1674 –pp. 335-341.
- Kiss Lajos: A FRONTEX oktatási és képzési tevékenységének várható hatása a nemzeti határrendészeti oktatásra és képzésre, In: Hautzinger Zoltán, Verhóczy János (szerk): Sodorvonalon, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata; 2012; ISBN: 978-963-08-3271-1 – pp 119-136.
- Vas Gizella: A határrendészeti tevékenység a schengeni elvekre épülő európai modellben. In. Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt év, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013.
- Balla József: A biometria megjelenése a szabadság, a biztonság és a jog szolgálatában. (Belügyminisztérium Oktatási, Kiképzési és Tudományszervezési Főigazgatóság, Rendvédelem Tudományos Folyóirat II. évfolyam 4. szám, 2013., - p. 4-20.)
- Balla József Biometrikus adatok a személyazonosításban. (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Pécs, 2013., - p. 287-294., ISSN 1589-1674)
- Tanszéki Tanácsadó Testület feladat- és működési rendje

Forrás: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék

- Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület Feladat- és Működési Rendje, Ikt.sz.: RTK/1479/2015.

Forrás: Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék

- A Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar hivatalos tájékoztatója a rendészeti igazgatási alapszakról.

Letöltés: <http://rtk.uni-nke.hu/oktatas/alapkepzes/rendeszeti-igazgatasi-alapszak>, 2016. január 12.

- Doktori felvételi tájékoztató, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2015.

Letöltés: http://uni-nke.hu/uploads/media_items/felveteli-tajekoztato.original.pdf, 2015. január. 14.

- Tanóra-, Kredit- és Vizsgaterv, Rendészeti Igazgatási Alapkiképzési Szak Határrendészeti Szakirány

Letöltés: http://rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/hatarrendeszeti-szakirany-6.original.pdf, 2016. január 12.

- „Koncepció az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szerológati ág szakmai képzési és karrierrendszerére”, az országos rendőrfőkapitány által a 29000/11206-8/2013.Ált. számon, 2013. május 9-én jóváhagyva.

Forrás: Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály

- „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiája (2012-2017)”. az országos rendőrfőkapitány által a 29000/28714-9/2011.Ált. számon, 2011. október 27-én jóváhagyva.

Forrás: Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály

- A Kormány 1691/2013. (X. 2.) Korm. határozata az Európai Unió által a 2014–2020 közötti európai uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alaphoz kapcsolódó hétéves szakpolitikai stratégiáról.

Letöltés: <http://solidalapok.hu/solid/?q=node/80719>, 2015. december 27.

- Az Európai Parlament és a Tanács [562/2006/EK](#) rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról, 14. §

Letöltés: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3A114514>, 2015. december 27.

- Magyarország Alaptörvénye, 46. §

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140968.248458, 2016. január 12.

- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 1. §

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=21269.314601, 2016. január 12.

- 67/2007. (XII. 28.) IRM rendelet a Rendőrség szervei illetékességi területének megállapításáról

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=110516.316679, 2016. január 12.

- 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről

Letöltés: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=176146.316544, 2016. január 11.

- FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; FROTEX, Warsaw, 2013, ISBN 978-92-95033-66-5.
- FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; FROTEX, Warsaw, 2013, ISBN 978-92-95033-67-2.

Hudák Krisztina

Egy államhatárokon átívelő társadalmi probléma - A régészeti célú fémkeresőzés múltja és jelene Magyarországon

A mai magyar tudományos közéletben időről-időre bűvópatakként tör fel a fémkeresőzés problémaköre. Ez a régész szakmát is megosztó, látszólag ártalmatlannak tűnő hobbi és a körülötte folyó viták nem magyar sajátosság, hanem európai méretű probléma. A fémkeresősöknek az elmúlt kb. negyven évben egész Európát elérő áradata egyfajta fémkeresős turizmust is beindított, amely a rendszerváltozás óta hazánkat is komolyan érinti. Sok esetben csak a határon elfogott, fémdetektorokkal és illegálisan összerabolt, régészeti korú tárgyakkal megrakott csomagtartók figyelmeztetnek a helyzet komolyságára. Az illegális műtárgy kereskedelem volumene Európában alig marad el a kábítószer- és fegyvercsempészet nagyságától, mégis kevés szó esik róla. A helyzetet súlyosbítja, hogy a fémkeresőzés csak még inkább megnövelte a korábban is meglévő, keletről nyugat felé irányuló, illegális tranzitkereskedelmet, gazdagította az árukészletet. Bővült a külföldi piacokra dolgozó orgazdák köre is a külföldi fémkeresős és orgazda kapcsolatokkal rendelkező, vállalkozó kedvű, illegalitásban dolgozó fémkeresősökkel. Az ellenük való fellépés első lépcsője a kialakult helyzetben való tisztánlátás.⁷⁷ Ehhez kíván segítséget nyújtani ez a tanulmány.

A téma felvetés hazai aktualitása

Egy találó megjegyzés szerint „Az európai jogi kultúrának semmivel sem pótolható küldetése az értékőrzés.”⁷⁸ Ez a megállapítás különösen igaz a felbecsülhetetlen értékű, valóban semmivel nem pótolható, régészeti korú kulturális javakra, a kulturális értékek őrzésére, amelyeket a jog adta törvényes eszközökkel bástyázunk körül, elrejtve az illetéktelen kezek elől. A témának folyamatos aktualitást ad, hogy jelenleg a hazai régészet számára nagymértékű problémát jelent az illegális műtárgycsempészet, ezen belül is a fémdetektoros keresőzés problémája. A fémdetektorral kutatók, elterjedt egyszerűsítő szóhasználatnál a „fémkeresősök”⁷⁹ száma és a régészeti korú tárgyak illegális csempészetének volumene

---

⁷⁷Lassányi Gábor, Szabó Máté, V. Szabó Gábor, Gábor Olivér és sokan mások szakmai segítségét, tanácsait, észrevételeit ezúton is szeretném megköszönni.

⁷⁸Finszter 2008 9.

⁷⁹ Mivel a rendszeres fémkeresőzést folytatók körében jellemző a nagyfokú óvatosság, ezért a tanulmány egyetlen személyt sem jelöl névvel; akkor is a csoport elnevezést használom, ha esetleg csak két emberről beszélek. Sajnos az együttműködőkből gyakran válnak újra a hatóságoktól elfordulók, elsősorban személyes

különösen az elmúlt tíz évben ugrott meg Magyarországon. Régészekkel folytatott személyes beszélgetéseim⁸⁰ tapasztalata, hogy a régészek maguk sincsenek teljesen tisztában a jogaikkal, sem az eljárási jogkörrel rendelkezők körével, csak hiányos információkkal rendelkeznek. Talán nincs ma Magyarországon olyan múzeumi régész, aki a helyzet rendészeti és régészeti oldalát egyaránt teljes mélységében átlátná.⁸¹ Jelenleg nem áll rendelkezésre a hazai szakemberek számára olyan feldolgozás sem, amely a régészeti és rendészeti szempontból, rendszerező igénnyel kívánta volna feldolgozni ezt a témát. Jelen tanulmány ehhez a kutatáshoz kíván továbbgondolkodásra ösztönző szempontokat nyújtani.

A fémdetektor polgári használatának kezdetei a nyugati államokban

A II. világháború óta tudunk a fémdetektor megjelenéséről, de az 1960-es évek elejéig csak katonai célokra használták. A hatvanas években azonban, eleinte az USA-ban és Angliában a polgári használatban is megjelenik. Jellemzően először hobbiként keresőznek a csatatereteket kutató, leszerelt katonák, illetve a világháborús relikviákat gyűjtő magánszemélyek.⁸² A fémdetektor azonban nagyon gyorsan kilép ebből a szűk körből és bekerül az illegális régészeti leleteket keresők eszköztárájába. A hatvanas években megjelenik Közép- és Dél-Amerikában, ill. Nyugat-Európában, a régészeti lelőhelybolygatások száma ugrásszerűen megnőtt. A kevésbé őrzött, elhagyatott területen fekvő, de a szakirodalomban ismert régészeti lelőhelyeken egyre gyakrabban jelentek meg a fémkeresőkkel érkező, hétfégi kikapcsolódásként terepet járó amatőrök. Nyugat-Európában az 1980-as évek elejétől veszélyeztetik komolyabban a régészeti lelőhelyeket a fémdetektorral felszerelkezett kincsvadászok.⁸³ Ez a kincsvadászat hatalmas, jóvátehetetlen károkat okozott a régészeti terepbejárásokból vagy írásos forrásokból ismert, de szakszerű ásatással soha nem kutatott,

---

sértődöttségéből kifolyólag. Ebben az ügyben nagyon fontos, hogy párbeszéd induljon meg minél több fémkeresős és a hatóságok között, amely bizalmat igényel egymás felé.

⁸⁰ A régészekkel folytatott strukturált interjúk készítését 2015. őszén kezdtem el. Mivel kb. 400 aktív régész van Magyarországon, amelynek kb. a felének lehetnek munkaköre folytán személyes tapasztalatai az illegális fémkeresőzéssel és csempészettel kapcsolatban, ezért az interjúk révén elkészült, mindkét oldalról anonim (csak monogramot megadó) adatbázis összegzése reményeim szerint informatív lesz a hazai állapotokat illetően. Az már most látszik, hogy egy-egy fémkeresőssel kapcsolatban ugyanazon időszakra vetítve is eltérőek a tapasztalatok, amely jelzésértékű lehet a kutató számára.

⁸¹ Régészeti és rendészeti együttműködésre azonban nagy szüksége van a szakmának. Erre Buzinkay Péter, a téma talán legjobb hazai szakértője már 2004-ben felhívta a magyar örökségvédelem művelőinek figyelmét. Buzinkay 2004 5.

⁸² V. Szabó 2009 129.

⁸³ V. Szabó 2009 128. Már a kezdet kezdetén megjelentek az amatőrök mellett a fémkeresőzést profi módon űző majd értékesítő, elsősorban éjszaka dolgozó, vagy kifejezetten az elhagyatott helyen kereső, illegális piacra termelő fémkeresős csoportok, akiknek a tevékenységét egy későbbi tanulmányban fogom részletesen elemezni.

tudományos szempontból ismeretlen, érintetlen lelőhelyeken.⁸⁴ A rendszerváltozás után a magyar régészek és régészhallgatók akár hosszabb időre is részt vehettek külföldi ásatásokon; ekkor vált a magyar régészet számára nyilvánvalóvá az örökségvédelem nyugat-európai állapota.⁸⁵

A fémdetektoros kutatás mint biztonsági kockázat

Az új típusú, az egész Európai Uniót sújtó biztonsági kockázatok közé sorolható a Kelet- és Közép-Európában elterjedő fémdetektoros keresőzés, illetve az ennek nyomán meginduló folyamatok és jelenségek. A fémkeresőzés legfőbb biztonsági kockázata talán az új tagok és új pénzek megjelenése a nemzetközi szervezett bűnözésben.⁸⁶ A fémkeresőzés viharos hazai elterjedésével együtt járt az illegális ásatások számának ugrásszerű növekedése, az illegálisan kiásott leletek amatőr módon (piacok, internetes felületek, stb.), esetenként profi úton (orgazdák révén) történő értékesítése, az illegális műtárgycsempészet volumenének hirtelen megugrása, új hálózatok és útvonalak kialakulása (ezt a délszláv háború is indikálta), illetve a műtárgykereskedelmen belüli szakosodás.

A korai hazai fémkeresősök mint amatőr helytörténészek

A fémkeresőzés Magyarországon nem a rendszerváltozással jelent meg, hanem a nyugat-európai tendenciával párhuzamosan már az 1960-as évektől jelen volt, csak annál jóval kisebb kárt okozott. Eleinte csak szórványosan használtak kezdetleges fémkeresőket, amelyeket elsősorban otthon, házilag készítettek.⁸⁷ Ez a ma már csak első generációként emlegetett szűk csoport elsősorban tévé- és rádiótekercekből házilag barkácsolt fémkeresőkkel járta a lakóhelye környékét. Általános tapasztalat volt, hogy eleinte megmosolyogták a helybeliek a mezei munka végzése helyett a határban bolyongó, fülelő földijüket. Ezek a történelem szerető emberek általában alacsony iskolai végzettséggel rendelkeztek, autodidakta módon képezték magukat és jellemzően helyi anyagot gyűjtöttek, abból minden korszakot. Elsősorban a hetvenes évektől ívelt fel hazánkban a népművelő-és a táncház mozgalommal párhuzamosan a helytörténeti gyűjtés, amelynek egyik célja volt felkarolni a már létező helyi

---

⁸⁴ Vö.: Maraszek 2006 76-97.; Brunecker 2008 14-39.

⁸⁵ Az 1990-es elején-közepén a szomszédos Ausztriában nyaranta ásó magyar régészhallgatók számára megdöbbentő volt látni, milyen arányokat ölt a helyiek körében a fémdetektoros kutatás. Minden magára valamit is adó honpolgár kint volt délutánoként az ásatással szomszédos mezőkön, ahol jobb esetben csak az aznap keletkezett meddőhányókat végigpásztázva kutatgatott. Az ilyen módon előkerült leletek csak elvétele, a megtaláló személyes jóindulatából kerültek be a helyi osztrák múzeumba.

⁸⁶ Vö.: Varga 2011 201-204.

⁸⁷ Egy internetes fórum-hozzászólás szerint az egyik fórumozó már 1985 körül is keresőzött Magyarországon.

kezdeményezéseket.⁸⁸ Ezek a gyűjtemények gyakran alkották a rendszerváltás után a megszerveződő helytörténeti gyűjtemény alapját. A bolondnak tartott keresőből egyre inkább a település megbecsült polgára lett, aki szívesen mesélte el a falu történetét és mutatta meg az általa talált leleteket az érdeklődőknek: iskolás csoportoknak, riportereknek, kutatóknak. A határok megnyílásával természetesen a fémkeresős bűnözés is megjelent Magyarországon. Az első években Kelet-Közép-Európa más országaihoz hasonlóan jellemző volt nyugat-európai országokból érkező kincsvadászokkal zajló „buszos fémkeresőzés”, amikor a külföldről busszal érkező „műkincs-turisták” magyar kísérőikkel járták a régészeti lelőhelyeket. A lelőhelyeken maguknak egy-egy párhuzamos sávot kialakítva módszeresen levadászták a helyi fémleleteket.⁸⁹ A kilencvenes évek második felétől az egykori szocialista tömb más országaihoz hasonlóan egyre szaporodtak hazánkban is a külföldön vásárolt műszerek, majd ezek értékesítésével, kölcsönzésével, javításával foglalkozó üzleti vállalkozások. Az 1990-es évek közepétől, végétől az internethasználat hazai elterjedése, majd az ezredforduló utáni évek enyhe gazdasági konjunktúrájának éveiben egyre szaporodtak a magyarországi fémdetektorok; hazánkban is egyre inkább aggasztó méreteket öltött a fémkeresős probléma. A helyzetet tovább súlyosbította a 2008 után bekövetkező gazdasági válság. A vidéki lelőhelyeken több helyen jellemzővé vált, hogy a munkanélküliség miatt megélhetésként kutató „bérkeresősök” szabályosan lerabolták a lelőhelyeket. Az internethasználat az információáramlást és az információra rákereső anonimitását biztosította, ezért a fémkeresőkkel kapcsolatban nagyon sok információ található a neten, köztük sok a kiemelt helyen szereplő fémkeresős cég hirdetése.⁹⁰

A fémdetektoros kutatás valamint a régészeti lelőhelyek őrzésének helyzete és törvényi szabályozásának alakulása a rendszerváltás óta eltelt időszakban

Az illegális fémkeresőzés elterjedésével a magyar régészet is a nyugat-európai viszonyokhoz hasonló, bonyolult helyzetbe került. A hazai régészek számára ez az állapot egyre nehezebben ellenőrizhetővé tette a fémkeresősök működését, így égetően szükségessé váltak a strukturális változások.⁹¹ 2008 körül a fémkereső műszerek forgalmazói minimum 4000 hazai

---

⁸⁸ Vö.: Bényei 2000

⁸⁹ Valószínűleg számottevő kárt okoztak a lelőhelyek tervszerű kifosztásával, de erre vonatkozó publikáció még nem jelent meg. A hazai régészeti lelőhelyek védelmének története doktori témaként évekként elöllet ki lett adva, de védés, ill. hosszabb publikáció eddig nem született belőle.

⁹⁰ A Google keresőbe beütve a „fémkereső” szót 63800 találatot dob ki a rendszer. (2016. január 27.)

⁹¹ A fémdetektor használatának ugrásszerű elterjedését a jogalkotó hazánkban is, különösen eleinte, képtelen volt hatékonyan követni. A műszer alkalmazási körét egészen 2015-ig meglehetősen következtlenül szabályozták. V. Szabó 2009 129. A korai időszakban a törvényi szabályozás még nem említette név szerint a

magánkézben lévő fémdektorral számoltak. Ezek száma 2016-ra minimum megduplázhatott, esetleg meg is háromszorozódhatott, amint arra a több tucatnyi, fémdektort áruló cég jelenlegi internetes jelenléte is utal.⁹² Az ezredforduló tájékán meglévő állapotokat jól jellemzi a 2001. tavaszán a kaposvári rendőrség által lefoglalt jelentős mennyiségű, zömmel régészeti korú tárgy. Ezek a régészeti szakvélemény szerint hosszú időn át gyűjtött, „különösen nagyszámú lelőhelyről”⁹³ származó, zömmel már csak a nehezebben eladható, értéktelenebb darabok voltak. A helyzet kismértékben csak közel egy évtized múlva javult érezhetően, amikor a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 2009-2012 között levédte a bronzkori erődített telepek (földvárak) egy részét. A védelem oka az volt, hogy kiemelkedő jelentőségűek voltak és korábban sajnálatos módon nagyon kevés volt védett közülük. Hogy melyik földvárat védték le, az határozta meg, hogy mennyire voltak éppen aktuálisan veszélyeztetettek. Ebben az időszakban illegális bolygatás miatt elsősorban az észak-magyarországiak voltak veszélyben, legalábbis azt érzékelték a régész szakma. Az ELTE Régészettudományi Intézetének borsodi földvárakat kutató programja keretében a résztvevők, tanárok és diákok szisztematikusan járták, ill. járják be a Nováki Gyula várszakértő régész monográfiáiban szereplő földvárakat. Fémkereső műszert is használó projektek, kezdeményezések születtek a Pécsi Tudományegyetem Régészeti Tanszékén is a római kori limes kutatásának keretében. Emellett a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszéke, a Miskolci Egyetem Östörténeti és Régészeti Tanszéke, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészeti Tanszéke, valamint az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete szintén folytat olyan ásatásokat, amelyek veszélyben lévő lelőhelyeken vannak. gyakori tapasztalata is az, hogy több esetben szinte versenyt kell futni az illegális fémkeresősökkel, akik szintén a szakkönyvek leírása⁹⁴ alapján járták be a lelőhelyeket. A bronzkori erődített telepek többsége azonban elsősorban forráshiány miatt a mai napig nem védett, sok olyan sem, amelyeket ismeretterjesztő vagy szakkönyvekből ismerhet az

---

fémkeresőzést, csak a lelőhelyek általános védelmét szabályozta, ezért tettenérés esetén sem lehetett a hatósági személynek erre hivatkozni. Régészeti felügyelők 1998 óta dolgoztak az 1997. évi CXL. tc. alapján létrejövő, majd a következő éven ténylegesen is megalakuló Kulturális Örökségvédelmi Igazgatóságon. Nagy 2003 34.; Fekete 2005 107. Nekik már voltak bejelentéseik a fémkeresősökkel kapcsolatban. A régészeti felügyelők bejelentései rögzítésre kerültek, amelyeket ma a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központban őriznek. A 2001. évi LXIV. törvény alapján megkezdte működését a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, amely az ügyeket szintén regionális alapon, helyi irodában kezelte. Ugyanebben az évben alakult meg önálló intézményként a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, amely a fémkeresős kihívásnak is megfelelő, korszerű régészeti szabályozást volt hivatott kialakítani. A régészeti felügyelők jelenleg a járási kormányhivatalokban működnek.

⁹² Nagy 2003a 34-35.; V. Szabó 2009 129.

⁹³ Mráv – Szabó 2006 25.

⁹⁴ Nováki Gyula várral foglalkozó monográfiai és tanulmányai mellett (1952-től publikált) népszerű Pannónia Régészeti Kézikönyve (Budapest, 1990.) és a Magyarország régészeti topográfiája sorozat eddig megjelent kötetei (tizenegy kötet, 1966-tól).

érdeklődő nagyközönség. Az együttműködni nem akaró fémkeresősökkel a mindennapos küzdelmet azonban nemcsak az egyetemi és akadémiai kutatócsoportok, hanem különösen a múzeumokban dolgozó régészek vívják. A mostani tarthatatlan hazai állapot kialakulásáért felelős másik fontos probléma a régészeti lelőhelyek védelmének megoldatlansága mellett a régészek személyes hozzáállása, elsősorban a fásultság, beletörődés elleni személyes küzdelmen. Általános vélemény szakmai berkekben, hogy jelenleg a fémkeresős még mindig több lépéssel a régész előtt jár. A bronzkori erődített telepeken kívül számtalan lelőhelytípus és lelőhely van veszélyben, amelyek helyzete továbbra is aggodalomra ad okot.

Miért távoltartó erő a régészeti lelőhely védetté nyilvánítása a fémdektorosok számára?

Ebben a siralmas helyzetben egyetlen kivételként talán a védett régészeti lelőhelyek esete említhető meg. Ezekben a területeken 2012 előtt is csak engedéllyel lehetett fémkeresőzni. Azért védett le a KÖH bronzkori földvárakat nagy számban 2012-ig, mert a fémkeresősök egy része⁹⁵ internetes bejegyzéseik tanúsága alapján és a tapasztalatok szerint a büntetési tétel visszatartó ereje miatt védett régészeti lelőhelyre korábban és ma sem mer kimenni. A védetté nyilvánítás azonban a tilosban járni szándékozókát nem tartja vissza, legfeljebb az éjszakai órákra helyeződik át a terepszemléjük.

A fémkeresőzés mint társadalmi tömegjelenség⁹⁶

Kísérlet a profilalkotásra: Kiből lesz a fémkeresős? Van-e „típusos” fémkeresős?

Több jól elkülöníthető csoportra oszthatók a fémkeresősök,⁹⁷ azonban a csoportok között van átjárás. A gyűjtőszendélyüknek hódoló, lelkes amatőrök mellett a gyakorló régész számára

---

⁹⁵ Ők alapvetően azok a fémkeresősök, akik nem a fémkeresőzésből élnek, nem akarják kompromittálni magukat egy lebukással és szívesen működnek együtt a múzeumokkal.

⁹⁶ Vö.: Dános 2003 20.

⁹⁷ V. Szabó Gábor régész, mint sokan a szakmabeliek közül, a fémkeresősökkel való találkozások nyomán egyfajta jellemző képet alakított ki magában a fémkeresősökről. Az általa vázolt kép egybevág más régészek személyes véleményével. Így ír 2009-es tanulmányában: „*Sajnos azonban nemcsak gyűjtőszendélytől hajtott amatőrök, hanem professzionális felkészültségű, a fémkeresést gyakran elsődleges vagy másodlagos megélhetési forrásként használó réteg is megjelent. Ők ismereteink szerint két csoportra oszthatók. Egy részük 2–4 fős, jól felszerelt csapatokban fosztogatja a régészeti lelőhelyeket. Általában lakóhelyük tágabb környezetét keresik föl, de az utóbbi időben egyre gyakrabban előfordul, hogy a szervezett csoportok közül néhány az egész országra kiterjeszti tevékenységét. A Dunántúlról ismerünk példát arra is, hogy egy külföldi személy munkanélküli régészeti lelőhelyeit. A talált tárgyakat azután összegyűjtve juttatta ki az országból. A fémkereső-műszeres rablók egy másik csoportja szigorúan egyedül járva vadászik régészeti leletek után. A magánzók nagyobb része általában egy jól körülhatárolható régióban tevékenykedik, bár az utóbbi években rájuk is jellemző lett, hogy lelőhelyek kimerülésével országos szintre terjesztik ki hatókörüket. A fémkeresős kutatók nagy része szinte a*

is érzékelhetően, napi tapasztalatként megjelentek a porondon a profi elméleti és műszeres felkészültségű, elsődleges vagy másodlagos megélhetési forrásként fémkeresőzők. Ez utóbbi kör is két részre oszlik: a bizalmatlan, szigorúan magányosan és általában kisebb területet bejáró és fémkeresőzőkre és a 2-4 fős, néha országosan dolgozó, bedolgozókat alkalmazó fémkeresős csoportokra.⁹⁸ Előbbieket a bűnelkövetésre inspiráló szituációk csábítják el, míg az utóbbiaknak a bűnelkövetés, a fémkeresőzés életmódjuk részévé vált.⁹⁹ Ha a nagy tételben történő, piacra dolgozó fémkeresőzést tekintjük, akkor a kiemelkedő mennyiségű leletet produkáló, ezzel jelentős anyagi haszonra szert tevő és a haszonhoz képest eltörpülő büntetés¹⁰⁰ miatt a fémkeresőzés sikeressége kiemelkedően magasnak tekinthető. Emiatt a bűnözéssel való azonosulása a sikereket felmutató fémkeresősnek szintén magas, nagymértékű, amely miatt elkötelezett a folytatólagos bűnelkövetés, jelen esetben az illegális fémkeresőzés irányában.¹⁰¹ A gazdasági haszonszerzésre, bevételre irányuló bűncselekmények számos válfaja áll rendelkezésre hazánkban is a potenciális bűnelkövetők számára, a fémkeresős azonban csak a keresőzést választja, amelyet általában kizárólagosan, hosszú ideig folytat. A fémkeresőzők között nem jellemzőek az alkalmi géphasználók. Sőt, éppen az ellenkezője tapasztalható. Bár statisztika nem készült róla, a régészek személyes tapasztalata szerint természetesen itt is jelen vannak, akik „túltolták”. A fémkeresősök közül többen szinte szenvedélybetegek, érdeklődésük, idővel egész akár a mindennapi tevékenységük is a keresőzés körül forog. Az igazán megszállottaknak az egész személyiségükön elhatalmasodó hobbija miatt gyakran megromlik a családi háttere,¹⁰² elmagányosodnak, társas kapcsolataik a hasonló irányultságú társakra, internetes kapcsolatokra szűkülnek. A detektorosok többsége azonban nem ilyen. A műszeres csipogás kikapcsolódást jelent számukra a szabad levegőn, ahol még található is akár valamit.

---

szendélybetegekhez hasonlítható — sem fenyegetéssel, sem büntetéssel nem tántoríthatók el a kincskereséstől, szinte minden idejüket a terepen töltik. Legtöbbjük egymással és a felvásárlókkal állandó kapcsolatot tart, a nagyobb leletekkel eldicsekszenek, praktikus információkat cserélnek lelőhelyekről, műszerekről, felderítési módszerekről.” V. Szabó 2009 129-130. 2015.öszén több irányított beszélgetést folytattam hazai régészekkel, amelynek egyik kérdése az volt, hogy próbáljon tipikus képet rajzolni a fémkeresősökről. Meglehetősen egyöntetű képet rajzoltak le, attól függetlenül, hogy az ország melyik részén dolgoztak.

⁹⁸ A fémkeresős társadalom tipizálási kísérletében Gönczöl Katalin módszere szerint járok el, amely olyan személyi sajátosságokat keres, amelyek az oksági tényezők, a személyes életút során megvalósított jellemző magatartások hasonlóságára építenek és összefüggnek a bűncselekmény megvalósításával. Kritériumai szerint a fémkeresősök a szituatív bűnözők és a karrierbűnözők csoportjába sorolhatóak be. Vö.: Gönczöl 1980

⁹⁹Ezek személyiségét valószínűleg tartósan torzította az a Gönczöl Katalin által társadalmi szembenállásnak nevezett attitűd, amely az ismétlődő bűnelkövetésre vezette. Gönczöl 1980; Németh 2003 110. Hangsúlyozom, hogy a bűnözői kategóriákba való besorolást szigorúan abban az esetben tartom megengedhetőnek, amennyiben a fémkeresőzést és a leletek értékesítését a keresős személy titokban, a hatóságok folyamatos megtévesztésével, hosszú időn át végzi a fémkeresős.

¹⁰⁰ Gondoljunk csak a precedens értékű, fentebb már taglalt kaposvári perre. Vö.: Mráv – Szabó 2006 25-26.

¹⁰¹Gönczöl 1980; Németh 2003 114.

¹⁰² Vö.: Németh 2003 106.

Meghatározó hányaduknak az anyagi motiváción túlmutató kulturális, szellemi „éhsége” is van. Ezt világosan mutatják az internetes csoportosulások bejegyzései. A fémkeresősök érdeklődése kulturálisan nagyon színes és sok kapcsolódása van más kulturális csoportosulásokhoz. Találkozókat, fémkeresős versenyeket tartanak az egyes csoportok, amelyek ismerik és figyelik egymás és a közelükben dolgozó régészek tevékenységét.¹⁰³

A fémkeresővel a lelőhelyeket járók elenyésző része tekinti rossznak a tevékenységét. Sőt, a blogbejegyzések tanúsága szerint sokan értelmezik magukat a leletek megmentőjeként, akik az intenzív talajművelés fizikai, vagy akár a műtrágyázás kémiai hatása, vagyis a pusztulás elől mentik meg a régészeti emlékeket, ott, ahová a leletekre tulajdonjogot formáló állam felelősei, a régészek nem vagy csak késve érnek el. Ez az állítás sok esetben valóban igaz, mert a régészek rendkívül leterheltek és gyümölcöző együttműködéseket teremhetne pl. az angol rendszerhez hasonló fémkeresős klubok hálózata. Elegendő mennyiségű régészek által végzett terepi kutatás hiányában ez az amatőr lelőhely-megmentő szemlélet csak nagyon lassan fog magától változni. Nemcsak tudatos szemléletformálásra van szükség, hanem az együttműködés pozitív példáira és a jól eltalált szankciókat alkalmazó törvényi szabályozás kialakítására is.

Szubkultúra-e a fémkeresősök?

Ismeretes, hogy a rendszerváltozás után Magyarországon is felerősödtek az átalakuló társadalom klasszikus mikro-környezeti csoportjai: a család, az iskola, a munkahely, a baráti kör, tehát a szűkebb, ill. a tágabb lakókörnyezet felől érkező negatív hatások. Ezek a hatások a tapasztalat szerint mindig fokozzák a szubkulturális csoportok térnyerését, ill. ezzel párhuzamosan a bűnözés megerősödését.¹⁰⁴ Mindezeket a tényezőket valóban tetten lehet érni a fémkeresős csoportok létrejöttének okaiban is, de nem tartom döntő hatásúnak, inkább csak kortünetnek. Ezt világosan mutatja, hogy a fémkeresősök egy jelentős hányada ma nem az anyagi haszon reményében fémkeresőzik és nem is ennek reményében fordult a fémkeresőzés felé. A fémkeresősök motiváltsága sem azonos; egyeseket az anyagi haszonszerzés hajt, másokat a gyűjtési szenvedély. Mivel a fémkeresősök normái, meggyőződéseik és értékeik nem azonosak, nincsenek elszigetelve a társadalom fő áramától, nem élnek hasonló körülmények között,¹⁰⁵ így nem is határolhatók körül egyfajta fémkeresős szubkulturaként.¹⁰⁶

---

¹⁰³ Ezekre a rendezvényekre az elmúlt tíz évben számos internetes fórum- és blogbejegyzés utal.

¹⁰⁴ Dános 2003 54-56.

¹⁰⁵ Vö.: Adler – Mueller – Laufer 2000 194.

¹⁰⁶ A fémkeresőzés egy esetben valóban kapcsolódik egyfajta szubkultúra jellegű mozgalomhoz, az ősmagyar pogány hagyományörzéshez. A történelem iránt érdeklőknek Európa-szerte, így hazánkban is a huszadik század

A fémkeresősök egyes csoportjai

Hogyan lehet megtalálni a fémkeresősöket?

A fémkeresősök egy része jó szándékú lokálpatrióta, érdeklődő, saját gyűjtőszervezetétől hajtott, amatőr régiségbúvár. Ők azok, akik ma maguktól, folyamatosan keresik a kapcsolatot a helyi múzeumokkal, a Hadtörténeti Múzeummal, vagy a járási kormányhivatalok régészeti felügyelőivel. Azok a fémkeresősök, akik nem kívánnak együttműködni a múzeumi régészekkel, mégis több ponton elérhetők, beazonosíthatók. Több olyan hazai internetes felület van, amelyek jellemző előfordulási helyeik. Így a jófogás, vatera, ahol hirdetésben árulják a valamilyen mértékben letisztított fémtárgyat. Hozzászólnak internetes fémdetektor-áruházak blogjain, feltűnnek várbarát és numizmata facebook csoportokban, történelmet, régészetet népszerűsítő internetes oldalak hozzászólásaiban. Ezekben esetenként megjelenik a személyes kérdés is a mindent jobban tudó, tudálékoskodó jellegű hozzászólások mellett.

A hatóságokkal együttműködő fémkeresősök, ill. csoportok

A szakhatóságok és a fémkeresősök együttműködése lehet kiváló is, amint azt több példa is bizonyítja.¹⁰⁷ A civil lelőhely-bejelentések napjainkban is nagyon fontosak,¹⁰⁸ mivel a régész nem lehet mindenhol ott. Emellett minden bizonnyal nagyon sok olyan lelőhely lehet még az országban, amelyet nem ismerünk,¹⁰⁹ hiába zajlanak, legalábbis a szakmai kíváncsiság szerint, több mint hatvan éve folyamatosan hazánkban a régészeti célú, szisztematikus terepbejárások. Azonban a szakma terepi jelenléte és az ebből fakadó publikációs tevékenység jelenleg a borúlátóbb megállapítások szerint szinte csak arra elég, hogy információval lássa el a műkincspiacra dolgozókat (pl. légifotókkal és geofizikai eredményekkel).¹¹⁰ A hosszú évek óta a régészekkel együttműködő, megbízható fémkeresősöket már évekkel ezelőtt kitüntette a szakma, legalábbis az a része, amely szívében viseli jó szándékú, hasznos munkát végző civilek

---

kezdetétől kimutathatóak néhány magból álló, kisebb csoportosulásai. Az amatőr történészek, régészek több markánsabb csoportja közül az egyik az „ösmagyar” múltat kutatók. Az irányzat tagjai a Pilisben folytattak több alkalommal ásatásokat, illetve Attila sírját keresték a Szeged körüli pusztákon, vagy a Pilis barlangjaiban. Itt néha egészen tervszerűen megtervezett, önállóan kivitelezett „ásatásokat” folytattak. (Vö.: Zsuppán 2010; Csáji 2014)

¹⁰⁷ A teljesség igénye nélkül: http://sirasok.blog.hu/2009/12/18/kilencvenkilenc_bronzekszer_a_szantasban

¹⁰⁸ Egy ilyen pozitív eset volt a közelmúltban a dabasi honfoglalás kori temető leletmentése. Dabas külterületén jó szándékú helybeliek hívták ki a régészeket a területre, ahol magánszemélyek, vállalkozók és különböző intézmények összefogásával valósult meg a leletmentés.

http://sirasok.blog.hu/2011/02/14/dabas_2

¹⁰⁹ http://sirasok.blog.hu/2011/02/22/interju_a_regeszeti_leletek_illegalis_kereskedelmerol_a_hir_tv_kulonkaidas_cimu_musoraban

¹¹⁰ Ha figyelembe vesszük a lelőhelyek pusztulásának mértékét az elmúlt húsz évben, akkor magam is csatlakozni hajlok Szabó Máté véleményéhez.

felkarolását. Többen is kaptak már a rangos szakmai megbecsülést jelentő Schönvisner István-émlékérmeket. Az együttműködők megjelennek néhány facebook csoportban is, amelynek tagjai a régészekkel együtt mennek terepet járni. Ehhez a csoporthoz sorolom azokat is, akik nem tagjai régészekkel együttműködő fémkeresős facebook-csoportnak, de szellemiségével egyet értenek és ennék jegyében végzik hobbijukat.

A „szürke oldalon” álló fémkeresősök

Egy dunántúli múzeumban dolgozó régész találó megfogalmazása („szürke oldal”) alapján külön csoportba sorolhatóak azok a fémkeresősök, akik behozzák ugyan időnként a múzeumba a talált leleteket (vagy annak egy részét),¹¹¹ de engedélyt nem kérnek a keresőzéshez. Vannak olyanok is, akik csak közvetítőként keresztül adják le a leleteket, személyesen nem is akarnak kapcsolatba kerülni a múzeummal. Tipikusan nem megélhetési gondok miatt mennek terepre, hanem érdeklődésből. Jelentős részüket rá lehetne bírni a régészekkel való együttműködésre, ha sikerülne a fémkeresőzés hazai szabályozásában megtalálni az éppen megfelelő mértéket a szabályozás és a szankcionálás útvesztőjében.

A fémkeresőzés gazdasági motivációi

Természetesen a fémkeresőzéssel talált fémtárgyak eladása anyagi haszonnal jár, de sokan nem az anyagi haszonért fémkeresőznek és a fémkeresőzés nem a rendszerváltozás környékén, a gazdasági átalakulás idején jelent meg hazánkban. Sem a gyűjtőszennvedély megnyilvánulása, sem a feketepiacra termelés nem új jelenség, csak a fémkereső műszer, mint eszköz a viszonylag új elem. A fémkeresőzést jövedelem-kiegészítésnek használó, vagy egyenesen a szervezett bűnözés megrendelésére dolgozó keresősök önálló alcsoportokat alkotnak a fémkeresősökön belül. Motivációjuk és attitűdjük szempontjából sem sorolhatóak az együttműködő fémkeresősökhöz.¹¹² Mivel a fémkeresőzés egyre specializáltabban működik és egy-egy csoport csak egy-egy korszakra koncentrálnak, vannak olyan csoportok, amelyeknek az áruja nagyobb csábítást jelent, hogy a feketepiacra kössön ki. Ilyen tárgytipusok a külföldön is jól eladható, jó állapotú római kori pénzek, minőségi bronztárgyak bármely korszakból, illetve a nemesfémből készült tárgyak bármely korszakból.

---

¹¹¹ Mint pl. a 2010-ben a Mánynál talált avar kori bronz tarsolykorong esetében történt. A korongot magángyűjtők találták, amelyet átadtak a Nemzeti Múzeumnak. A tárgyat csak Mány közeléből szörványként előkerült anyagnak lehetett becatalogizálni Fancsalszky 2011-2013 163.

¹¹² Ez utóbbi két csoport tagjai részben, ill. teljes mértékben kriminogén egyének tekintendők. Mráv – Szabó 2006 25. Ők nemcsak a lopás mint alaphűncselekmény, hanem gyakran az orgazdaság (a régészeti leletek értékesítésének szándéka) is kimerítik. Bezsenyi 2000 71.; Mráv – Szabó 2006 26.; MTI 2015.jún. 12.

A régészeti korú tárgyak fémkeresőzésével kapcsolatos bűncselekmények - Hogyan, milyen módon okoz kárt a fémkeresős?

A régészeti korú tárgyakkal kapcsolatos visszaélések az alábbi esetekben merítik ki a bűncselekmény¹¹³ fogalmát: régészeti lelőhely engedély nélküli feltárása, bolygatása, illetve a csempészet. Mivel az illegális fémkeresőzők nem készítenek dokumentációt az általuk kiásott leletekről, ezért a régész számára minden ilyen tárgy sajnálatos módon szórványnak minősül. Utólag már nem rekonstruálható az eredeti leletkontextus, a bolygatás miatt az onnan nyert földminta alkalmatlan a C14-es kormeghatározásra is. Jellemző, hogy az egy helyen talált, ún. zárt leletegyüttesből csak a fémtárgyat veszi fel,¹¹⁴ az esetleg kvalitásos vagy ritka tárgytípusba sorolható kerámia, csont, stb. tárgyakat otthagya vagy szétszórja.¹¹⁵ Bár nem jelent meg ezzel kapcsolatban hivatalosan becsült kárérték, a magyarországi helyzet 2008 körül már katasztrofálisnak volt mondható és a helyzet a mai napig nem változott.¹¹⁶

Két törvényi hiányosság: A régészeti lelőhely rongálásának és a régészeti korú tárgyak „felbecsülhetetlen értékének” büntetőjogi problémája

A már többször említett, 2001. tavaszán a kaposvári rendőrség által lefoglalt nagy mennyiségű, fémkeresőzésből származó leletanyaggal kapcsolatos, precedens értékű ítélet a törvényalkotás hiányosságai miatt több ponton nem tudta bizonyító erejűen elmarasztalni a vádlottakat. Így kellő súlyú, visszatartó erejű elmarasztalás sem történt; annak ellenére, hogy kifejezetten nagy volumenű lelőhelyrombolás történt. Ahogyan Mráv Zsolt, az ügy egyik régészeti szakértője sommásan írta: *„Az indoklás világosan fogalmaz. Amennyiben a rongálás helye nem azonosítható, és az okozott kár mértéke sem határozható meg pontosan, az illegális fémkeresős kutatás nem minősül az érintett régészeti lelőhely(ek) rongálásának. Azaz, amíg a törvényekbe nem kerül bele tételesen, hogy az, aki a régészeti leleteket illegálisan kiszakítja eredeti összefüggéseiből, rongálást is elkövet, addig a hasonló törekvések jelentős része büntetlenül marad. Az ítélet minden ilyen esetben mindössze a lefoglalt régészeti leletek értékének függvénye. Jól illusztrálja ezt a kaposvári ítélet is.”*¹¹⁷

¹¹³ Btk. 10.§ (1) bek.; Dános 2003 21.

¹¹⁴ Mráv – Szabó 2006 25.

¹¹⁵Érzékletes képet fest ezzel kapcsolatban egy régészeti tanulmány: *„...tucatnyi lelőhelyen bukkantunk hasonló, dűlások nyomaira, ám ezek közül is kiemelkedik a dédestapolcsány-verebece bérci őskori erődített településen látható rombolás. Itt a lelőhely egész területén sebhelyként sorakoznak a kisebb-nagyobb gödrök, szélükön otthagytott kerámiaedények töredékeivel, csontdarabokkal és a kincskeresők számára értéktelennek számító vasból készült tokosbaltákkal, vas nyersanyag-rögökkel. halmokat szinte teljesen széthányták ígértes bronzmelléletek reményében.”* V. Szabó 129.

¹¹⁶ V. Szabó 2009 128.

¹¹⁷ Mráv – Szabó 2006 26.

A fémkeresősök szokásai

Milyen árulkodó nyomai vannak a fémkeresőzésnek? Honnan tudható, hogy a fémkeresős birtokában lévő tárgyak fémkeresőzés útján lettek kiásva?

Mráv Zsolt és Szabó Ádám, a Magyar Nemzeti Múzeum régészei, akik hivatalból meglehetősen sokat foglalkoztak fémkeresősökkel,¹¹⁸ 2006-os közös tanulmányukban szabatosan meghatározzák, miről ismerhető fel az ilyen eredetű lelet: „A lefoglalt tárgyak között nagy számban voltak olyan tárgycsoportok, amely a fémkeresővel való fosztogatás árulkodó melléktermékei, illetve fémkeresővel való gyűjtés jellegzetes eredményei. A fémkereső ugyanis minden fémtárgy megtalálását lehetővé teszi, ezáltal számos olyan tárgyt és leletét is, amely a gyűjtő számára értéktelen (például: ólom- és bronzöntés melléktermékei, kisméretű töredékek, újkori töredékes vagy sérült fémtárgyak és fémtörmelék). Ezek a tárgyak tehát nem csere vagy kereskedelem útján jutottak az I. rendű vádlotthoz, hanem fémkeresővel való illegális kutatás során. (Az értéktelen fémtárgyak eltávolítása a lelőhelyekről az illegális kutatási tevékenységet végző számára azért fontos, hogy azokat további fémdetektoros kutatásai során még egyszer ne találja meg.) A leletek talajból lettek begyűjtve, mivel a fémtárgyak túlnyomó többsége korrózióval borított, és föld rakódott, tapadt rájuk.”¹¹⁹

Régészeti korúnak látszó tárgyak készítése, műtárgyhamisítás

A 2001. tavaszán lefoglalt kaposvári anyag számos olyan tárgyat tartalmazott, amelyek a vásárló tudatos megtévesztése céljából régészeti korú tárgyak mintájára, modern, utólag patinázott darabból lettek elkészítve, ill. régészeti korú alkatrészek összeállításával, vagy felhasználásával törekedett a fémkeresős antik jellegű darabokat készíteni és azt a műkincspiacon értékesíteni.¹²⁰ A hazai piacokon illetve internetes felületeken számos hasonló tárgyat lehet találni.

Járt-e a szokások megváltozásával 2015-ben a törvényi szigorítás?

Megfigyelhető, hogy 2015 előtt inkább autóval jártak terepe, mert az autó jobban megvédte a keresőt a lelőhelyre vezető úton a kiengedett kutyáktól. Tavaly azonban láthatóan megnőtt a motor és a bicikli használatára, valószínűleg mert messziről kevésbé feltűnő. 2015-től megnőtt a kereslet az éjjellátó készülékekre is, mivel a sötétben feltűnésmentesen lehet

---

¹¹⁸ A Magyar Nemzeti Múzeumba kerülnek az államhatáron elfogott, vélelmezhetően Magyarország területéről, illegálisan előkerült, régészeti korú tárgyak.

¹¹⁹ Mráv – Szabó 2006 25.

¹²⁰ Mráv – Szabó 2006 26.

mozogni.¹²¹ A fémkeresőzés áttevődése a „szürke” oldalon álló fémkeresősöknek az éjszakai órákra rendkívül veszélyessé teheti a vállalkozást, mert ekkor járják a terepet a vadászok is, akiket valószínűleg nincsenek beavatva az illegális fémkeresőzés időpontjába.

Regionalitás és szakosodás a fémkeresőzésben

A fémkeresőzésben területi, ill. korszakonkénti, vagy tárgytypusonkénti szakosodás már a legkorábbi időszakra, a rendszerváltás előtti években jellemző volt. Az ezredforduló utáni évekre kialakult egy egyensúlyi helyzet a fémkeresősök között, amely szerint a Dunántúlon a legtöbben a római kori, a Dunától keletre eső területen pedig a középkori lelőhelyeket keresik. Az elmúlt évtizedben több csoport is a késő bronzkori lelőhelyekre szakosodott,¹²² de erőteljes érdeklődés mutatkozik itthon és külföldön egyaránt a középkori és római pénzek, fegyverek, ill. a római kori fibulák, bronz votívok, szobrocskák, lószerszám- és egyéb tartozékok iránt is. az ilyen tárgyak szinte azonnal értékesíthetők megtalálás után.¹²³ Gyakori, hogy egy adott korszakra és egy-két megyényi területre¹²⁴ állnak rá, módszeres felkészüléssel, a vonatkozó szakirodalmat jól ismerve választják ki a lelőhelyeket. A szakirodalmat rendszeresen antikváriumokból, vateráról, jófogásról szerzik be, szabadegyetemen, nyilvános előadásokon képzik magukat, klubokban, összejöveteleken cserélnek tapasztalatokat. Ez a fajta specializálódás a professzionálisan dolgozó fémkeresősökre és amatőrökre egyaránt jellemző. A szakosodás megléte a fémkeresőzésben tehát nemcsak az eladásra dolgozókra jellemző, hanem minden résztvevőre; a szakosodás jelenléte miatt ez alapján nem lehet elkülöníteni egymástól a piacra dolgozókat és a gyűjtőket.¹²⁵ Jellemző emellett a néhány fős csoportban keresőzés és összedolgozás, bár a társaságok, csoportok tagjai ritkán állandóak, gyakoriak a sértődések. Ilyenkor egymást jelentik fel a hatóságoknál. Ez a „bemártás” különösen a feketepiacra dolgozó, egymás területére tévedő keresősökre jellemző. Megfigyelhető, hogy a gyűjtési kör specializálódása az iskolai végzettség növekedésével párhuzamosan egyre kifejezettebb. A magasabb iskolai végzettségű keresősöknek vannak egészen speciális anyagtípust gyűjtő gyűjteményeik. Általánosan megfigyelhető, hogy eleinte érmekeket gyűjtenek, majd később többen ezt feladva egy speciális

---

¹²¹ fémkeresős fórum- és blogbejegyzések alapján

¹²² V. Szabó 2009 129.

¹²³ A 2001-ben lefoglalt nagy mennyiségű fémtárgy közül is hiányoznak a minőségi darabok, mivel azok valószínűleg gyorsan értékesítésre kerültek. Vö.: Mráv – Szabó 2006 25.

¹²⁴ Mráv - Szabó 2006 25.

¹²⁵ Lásd bővebben: Kádár – M. Tóth – Tihanyi 2013 61-72.

anyagfajta gyűjtésére (pl. fibulák, katonai diplomák, egészen ritka éremtípusok, stb.) specializálódnak.

Miért éppen a késő bronzkori erődített telepek, földvárak, a római kori és a magyar középkorral kapcsolatos lelőhelyek vannak különösen nagy veszélyben?

A fémkeresősök jelentős részének jó szándékú csoportosulásánál jóval veszélyesebb az a már elsősorban eladásra dolgozó kör, amely a bronzkori magaslati földvárakat járja be módszeresen, ill. ott folytatott és a mai napig folytat amatőr ásatásokat. A nyugat-európai, elsősorban német aukciósházakban felbukkanó magyarországi bronzkori leletek,¹²⁶ az erődített telepekről ellopott bronzkori depotelemek világosan mutatják a magyar bronzkori régészeti örökség veszélyeztetettségét. Az elsősorban a késő bronzkori, értékes bronzleleteket deponáló népeiségek földvárai, erődített telepei általában nehezen megközelíthető, elhagyatott helyeken vannak. A Dunántúlon is kialakult egy késő bronzkorra specializálódott kincskeresős mag, akik leglátványosabb dűlásait a velemi Szent-Vid hegy erődített településén és a bakonyi halomsírmezőkön lehet megfigyelni.¹²⁷ A Dunántúlon azonban nem is a bronzkori, inkább a római kori lelőhelyek vannak a legnagyobb veszélyben. Ennek oka, hogy a felszínen gyakran látszódnak épített nyomok, amely egy amatőr számára is jelzi a pontos lelőhelyet. Az egy-egy lelőhelyre eső leletmennyiség a római korban más korszakokhoz képest nagy; még szakszerű restaurálás nélkül is viszonylag jó állapotú, könnyen értékesíthető fémleletekben gazdag a korszak.

A fémkeresős buszok esete

A kies területeken fekvő régészeti lelőhelyek elhagyatottsága mágnesként vonzza a piacra dolgozó fémkeresősöket. Ennek példája pl. annak a holland rendszámú turistabusznak az esete, amely 2010 körül járt fel esténként a bronzkori földvárakhoz, valószínűleg nem a napnyugta közös megtekintéséért. Kisterenyén tetten is érték a fémkeresőző turistákat, ezért a területet rövidesen régészetileg levédtek.¹²⁸ Több eset is történt ehhez hasonló, külföldi rendszámú buszokkal, de ezekben az esetekben nem követte régészeti védelem a lelőhely bolygatását. A régészetileg védetté nyilvánítás azonban jól eltalált ellenőrzési módszerrel és szankcionálással rendelkező kiegészítések nélkül, önmagában nem biztosít sem rövid, sem hosszú távon elegendő védelmet.

---

¹²⁶ MTI 2015. jún. 12.

¹²⁷ V. Szabó 2009 129.

¹²⁸ Nagy Levente, az egykori KÖH védett régészeti lelőhelyek referensének információit ezúton is köszönöm.

Miért fordulnak a fémkeresősök egyre nagyobb számban a múzeumok felé? – félelem a szervezett bűnözéstől

Az európai bűnügyi helyzet spontán alakulása idézte elő azt a körülményt, amely a hatóságoknak egyértelműen hasznára lehet. Mivel az egyre szakosodottabb szervezett bűnözés egyértelműen jelen van a hazai műkincspiacon, amely a fémkeresősöknél is megjelent a vásárlói oldalon, ez a körülmény sok fémkeresőst terel a törvényes keretek irányába. A fizetőképes felvevőpiac nagy csábítást és egyben nagy veszélyt is jelent a magányos vagy kis csoportban dolgozó fémkeresősök számára, mert a gyűjtők mellett a fémkeresősök felbukkanási helyeit figyelő, rámenősen viselkedő orgazdák is követik a jól fizető régészeti anyag felbukkanását. A meglepően képzett és jól értesült, rámenős orgazdák megjelenése a fizetőpartnerek között félelmet kelt az amatőr fémkeresősök körében és nagy erővel hajtja a fémkeresősök egy jelentős részét a múzeumok oldalára. A műtárgycsempészetben lezajló erőteljes specializálódás, szakosodás tehát hosszú távon a múzeumoknak és a szakhatóságoknak kedvez, valószínűleg idővel csökkenni fog azon keresősök száma, akik árnyékban maradnak.¹²⁹

A borúlátóbbak szerint, akik korábban is a feketepiacra dolgoztak, azok ezután sem fognak barátkozni a múzeummal, hanem más felé fordulnak üzleti jellegű tevékenységük folytatása ügyében. Aki nyit a múzeumok felé, az a nyugati példákat látva teszi azt, megbecsülésre és legálisan űzhető hobbira vágyik. Vagy éppen kiöregszik és nem akar már problémákat magának, hanem szakmai megbecsültségre, honorálásra számít. A csak lokálisan, kizárólag maguknak gyűjtő keresősök a törvényi szigorítás után is csak kis részben fordultak a régész szakmához, inkább letették a műszert vagy folytatták a magányos gyűjtést.¹³⁰

A társadalmi összefogás szükségessége - A régészeti munka segítői a lelőhelyek védelmében

Bár a régészeti felügyelők rendszeresen fognak el tilosban járó fémkeresősöket rendőri segédlettel, azonban régészeti örökségvédelmet nemcsak a rendőrség segíti, hanem más szervezetek is. A rendőrséghez hasonlóan a műemlékvédelem már a rendszerváltozás utáni

---

¹²⁹ A fémkeresősök régészek fordulását valószínűleg az is elősegítette, hogy az elmúlt években a régész szakma fokozottabban fordul a lakosság felé. Ennek jelei nemcsak a hazai múzeumokban elterjedő interaktív kiállítások, hanem az évente megrendezett Kutatók éjszakája rendezvénysorozat régészeti témájú előadásai, ill. a több éve megrendezett, nagy sikerű, A magyar régészet napjai több napos rendezvénysorozata. Ezekon a rendezvényeken az érdeklődők régészeti tárgyakat vehetnek a kezükbe, ill. szabadon kérdezhetnek az alkalmakat vezető helyi régészekről, szakemberektől.

¹³⁰ Szabó Máté észrevételeit, megjegyzéseit ezúton is köszönöm.

években nagyon nehezen ismeri fel, hogy társadalmi segítség nélkül, ill. a szakhatóságok összefogása nélkül nem működhet igazán hatékonyan az illegális fémkeresőzés szabályozása sem.¹³¹ Többnyire alulról jövő kezdeményezések vannak, amelyeket érdemes lenne jobban felkarolni.

A mezőőrök, természetvédelmi őrök, önkormányzati természetvédelmi őrök, polgári természetőrök, erdőőrök, halőrök szerepe

Az 1996. évi Természetvédelmi tv. (Tv. tv.) szerint minden földvár és halomsír ex lege természetvédelmileg védett. Ebből kifolyólag a magyarországi természetvédelmi területek őrei rendszeresen kijártak a régészeti lelőhelyekre és ott elfogták az ott csipogó fémkeresősöket. A természetvédelmi őr azonban elsősorban a természetvédelmi területet járta be napi rendszerességgel, ezen kívüli régészeti lelőhelyre csak akkor ment ki, ha volt rá kapacitása. A bolygatással leginkább veszélyeztetett területek a tapasztalat szerint a földváraikon kívül a halomsírok voltak, amelyeket a Természetvédelmi törvény kunhalomnak hív. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak 2012 előtt volt egy megállapodása a Kulturális Minisztériummal (és benne a KÖH-el), amelynek értelmében a természetvédelmi őrök tanfolyam keretében alapvető régészetet, régészeti alapismereteket és anyagismeretet tanultak. Mivel a mezőőrség és a természetvédelmi őrség fegyveres testület, ezért a területet járó mezőőr, természetvédelmi őr, stb. erőteljes visszatartó erővel bír a tilosban kutakodó fémkeresősök számára. Ezek az őrök használhatják a fegyverüket és joguk van feltartani a fémkeresőst a rendőrség megérkezéséig.¹³² Éppen 2015-ben módosult azonban a szabályozás, amely szerint nem kobozhatják el a fémkeresőt és nem is tartóztathatják fel a tetten ért személyt. Csak abban az esetben járhatnak el, ha rendőrt hívnak. A természetvédelmi, stb. őrök jelenléte és munkája nagyon fontos lenne a lelőhelyvédelem szempontjából, de sajnos egyre kevesebben vannak és nagyon leterheltek, így alig, vagy egyáltalán nem tudnak időt fordítani a régészeti lelőhelyek védelmére.¹³³

A polgárőrség szerepe

A polgárőrség 1991-es megalakulása óta nagyon hatékonyan tudja segíteni a bűnmegelőzést. Bár 1991-1996 között még csak laza kapcsolat volt az országos szövetség helyi sejtjei között

---

¹³¹ Kardos 2015 111.

¹³² Egy baranyai eset volt pár éve, amikor az orosz ajkú fémkeresős összeverekedett a természetvédelmi őrel, mert az nem akarta elengedni.

¹³³ Szabó Máté szíves szóbeli közlése alapján, illetve röviden erről még:
<http://www.termeszetvedelem.hu/orszolgalat>

és az egyes csoportokat eltérő bűnmegelőzési szemlélet vezette, valamint eltérő gyakorlat jellemezte,¹³⁴ munkájuk már ekkor nagy segítséget nyújtott a hatóságoknak. 1997-2000 között a bűnmegelőzést egyfajta szakmai profilként kialakítva a polgárőrszervezetek a Belügyminisztérium, a rendőrség, az önkormányzatok legnagyobb stratégiai szövetségésévé váltak a bűncselekmények megelőzésében.¹³⁵ Az ezredforduló óta eltelt időszakban a polgárőrség jelentős minőségi fejlesztéseket hajtott végre, ill. megszületett az azóta érvényes törvényi szabályozásuk, amely szerint bár a polgárőr hatósági jogkörrel nem rendelkeznek, kényszerítő eszközt nem alkalmazhat, csak gázsprayt tarthat magánál jogos önvédelem esetére, azonban tetten érni, visszatartani tudja a fémkeresőt.¹³⁶

Hogyan tovább? A fémkeresőzés jogi szabályozásának kísérletei

Az illegális fémkeresőzés büntetőjogi helyzete

A fémkeresős tetten érésekor végzett helyszíni szemle, a házkutatás, a fémkeresős motozása, esetleg a helyszínelés során talált tárgyak, ill. körülmények képezhetik a tárgyi bizonyító eszközök kézre kerítésének eljárásjogi keretét.¹³⁷ Az a körülmény, hogy a fémkeresősök többnyire kisebb csoportokban, baráti társaságként űzik ezt a hobbit, veszélyes vizekre terelheti a tevékenységüket, ha a fémkeresőzést nem a hatóságok tudtával és beleegyezésével végzik. A csoportmunka ugyanis abban az esetben, ha a fémkeresősök nem a szakhatóságokkal együttműködve végzik a hobbijukat, hanem piacra dolgoznak, tettenérés után büntetőjogi értelemben már bünszövetségben elkövetett tevékenységnek minősül.¹³⁸ Hasonlóképpen, ha az adott, feketepiacra dolgozó társaság hosszabb időszakon keresztül, folyamatosan végzi a fémkeresőzést, profitra dolgozik (ez elsősorban jól fizető tárgytipusok eladására való specializálódást jelent), ill. strukturált, azaz a társaság tagjainak megvan a maga szerepe és összekötőket (pl. hírvivőket, informátorokat, vagy futárokat) is foglalkoztat,

---

¹³⁴ Kardos 2015 112.

¹³⁵ Kardos 2015 114.; Tihanyi 2015

¹³⁶ 2006. évi LII. tv. A polgárőrségről (2006. II.13.): „Jogosultak a szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, illetve a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt visszatartani. Kötelesek azonban az elfogott személlyel kapcsolatosan haladéktalanul a büntetőeljárásról szóló törvény szerint eljárni, őt a jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs mód, a szervet nyomban értesíteni.”

¹³⁷ Előírás szerint a tárgyi bizonyítási eszközül szolgáló dolgot a hatóság lefoglalja és letétbe helyezi. Bócz 2000 8-12.,16-26., a vonatkozó jogi paragrafusok idézésével. A régészeti lelőhelyen, műszerrel való tettenérés esetén a fémkeresőt is megilletnek a minden terhellet megillető jogok. Lásd: Farkas – Róth 2004 81.

¹³⁸ Btk. 137.§ 6. pont; Nagy 2003 15.

akár csak alkalmi jelleggel is, ebben az esetben ez kimeríti a bünszervezet fogalmát.¹³⁹ Ez utóbbi sokkal súlyosabb büntetőjogi elbírálás alá esik.¹⁴⁰

A régész szakmában régóta vita tárgyát képezi a büntetni rendeltség kérdése: milyen arányban kell és célravezető büntetni a fémkeresőzést? A jelenleg érvényes szabályozás szerint engedély nélkül tilos fémkeresőzni, az engedély nélkül fémkeresőzőket elfogják a rendőrök.¹⁴¹ A büntetés azonban nem azáltal válik preventívvé, hogy szigorú, hanem azáltal, hogy elkerülhetetlen,¹⁴² éppen ezért fontos a társadalmi összefogás, hogy növekedjen a felderítési hatékonyság. Önmagában a büntetés szigorítása nem elég, bár van visszatartó ereje. Egy kellő ponton odatett tiltás és a megfelelő szankcionálás azonban terelni tudja a fémkeresőzőket a legalitás felé. A hatósági prevencióra példa a régészeti lelőhely védetté nyilvánítása, azonban rendszeresen ellenőrizni kell a lelőhelyet, különben semmit nem ér, nem visszatartó erő.

Adatbiztonság és szakmai tömörülés – a régészek önvédelmi fegyverei a fémkeresőzéssel szemben

A magyarországi régészek közül többen kb. a kilencvenes évek óta ügyelnek arra, hogy a publikációikba csak szándékosan kissé elrajzolt térképek kerüljenek bele, hogy azt ne tudja hatékonyan felhasználni a könyvet később megvásároló fémkeresős.¹⁴³ A korábban megjelent szakkönyvek adatai azonban sajnos továbbra is nyilvánosak, az antikváriumokban, internetes értékesítési felületeken, könyvtárakban elérhetőek. Az irántuk jelentkező keresletet egyértelműen mutatja a terepet járók számára hasznos régészeti kézikönyvek, szakkönyvek tartósan magas piaci, pl. vaterás vagy antikváriumi ára.

Nem véletlen az sem, hogy 2005. december 5.-én megalakult a Magyar Régész Szövetség, amelynek megalakítását több éves előkészítő munka előzte meg. A helyi szinten dolgozó régészek egyedül annyira kilátástalannak ítélték meg helyzetüket a helyi fémkeresőzőkkel szemben, hogy eleinte csak jogi tanácsokat kértek egymástól, majd elsősorban egyfajta

---

¹³⁹ Nagy 2003 15-16., a vonatkozó paragrafusokkal.

¹⁴⁰ Élő 2003 25-27., a vonatkozó paragrafusokkal.

¹⁴¹ <http://rtl.hu/rtlklub/hirek/tilos-femkeresovel-kutatni-a-foldben>.

2015. december 4.

¹⁴² Dános 2003 61.

¹⁴³ Légi régészeti szempontból ide tartozhat:

http://legiregesz.blog.hu/2009/10/12/hidd_el_ha_mondom_hiszen_nem_mutathatom_1

szakmai, jogi érdekképviselőként, a Magyar Jogász Kamara mintájára megalakították a Magyar Régész Szövetséget. Ez a szakmai szervezet azonban nem kamara, nem kötelező belépni a tagjai közé, ha egy régész dolgozni akar, ásatási engedélyt akar kapni az MTA Ásatási Bizottságától. A mai magyar régész társadalom jelentős része tagja a szervezetnek, amely a szakma érdekképviselőjét látja el.¹⁴⁴

A fémkeresős mint a régész munkatársa

A régész szakmában gyakran felmerül a kérdés, hogy lehet-e pozitív hozadéka, haszna a régészeti munkában annak, hogy az amatőr fémkeresősök nagy számban jelen vannak a hazai pályán. Nyilvánvaló, hogy a fémkeresőzés hazánkban olyan méreteket ért el, hogy eljött az ideje nemcsak az arányosság elvét alkalmazó jogi szabályozásnak, hanem a szabályozott keretek közé emelésének is. Ilyen tömeges méretű mozgalom nem szüntethető meg, de érdemes kihasználni a benne rejlő társadalmi-gazdasági erőt. Jelenleg országszerte kísérletek történnek a jó szándékú fémkeresősök bevonására a múzeumi munkába, általában a helyi, megyei múzeumi gyakorlat keretei között. Az elkövetkezendő évek fogják megmutatni, hogy melyik gyakorlat válik be és melyek azok a személyek, csoportok, akikkel érdemes együttműködni, akikkel közös szakmai munkát lehet folytatni.

Fémkeresősök a szakhatóságok alkalmazásában: a fémkeresős mint „önkéntes lelőhely felderítő”

Jellemző, hogy a múzeumok oldalára átállt fémkeresősök viszonylagos anyagi függetlenségben élnek, amelyet korábbi privát foglalkozásukból szereztek, így hobbiként tudják üzni a keresőzést. Ez az előzetes anyagi függetlenség tette számukra lehetővé, hogy ne csak alkalmanként menjenek terepre a fémkeresővel, hanem akár napi rendszerességgel és barátkozzanak a szakemberekkel. Ők éppen azért is tudnak együtt dolgozni a múzeumokkal, mert nincsenek már rászorulva az anyagi bevételre, nem okoz megélhetési gondokat, ha a napi munkájuk eredményét, az aznap előkerült leleteket teljes egészében le kell adni a múzeum részére. A hosszabb időn át megbízható fémkeresőssel a múzeum szívesen köt szerződést, amelyen a fémkeresős önkéntes lelőhely felderítőként szerepel. A jelenlegi szabályozás

---

¹⁴⁴ A szövetségnek, bár tíz éve fennáll, a súlya sajnos nem olyan nagy, mint amilyenre szükség lenne, mert nagyon komoly támadások érik egy-egy nagy léptékű állami vagy magánépítkezés elhúzódása miatt. A külföldön is létező szakmai szervezetek azonban a hosszú távú minőségi szakmai munkát képviselik, amely tetemes időbeni és pénzbeli többletráfordítást, valamint kompromisszumos készséget igényel. Emiatt a folyamatos állami, vagy nagyvállalkozói konfrontáció a régészeti szakmai tömörülések munkájának világszerte kényszerű velejárója, nem magyar sajátosság.

szerint a fémkeresőzésre hivatalos engedélyt kapó lengetős számára a múzeum a szűrő. A múzeum ugyanis a számára megbízható emberekkel köt szerződést, amelynek megkötése után a területileg illetékes kormányhivatal adja ki az engedélyt. A keresőzéshez, azaz hivatalosan a régészeti célú lelőhely felderítéshez szükséges a földtulajdonos engedélye is. Amennyiben a keresős a terepen régészeti lelőhelyet fedez fel, akkor azonnal be kell szüntetnie a további keresőzést és haladéktalanul be kell jelentenie a múzeumnak és a kormányhivatalnak. A jelenleg hatályos törvény ugyanis nem engedi, hogy régészeti lelőhelyen önállóan fémkeresőzzön. A gyakorlat azonban a megbízható lengetősök esetében az, hogy megkutatja a területet, minden adatot írásban rögzít és ha összegyűlik 2-3 lelőhely, akkor a régésszel együtt kimennek újra a terepre hitelesíteni. Ezekben az esetekben a szerződött fémkeresős a lelőhely bejelentőjeként szerepel a dokumentumokban.

A fémkereső műszereknek számos fajtája és kategóriája van. A műszer birtoklása nem, de a vele végzett tevékenység engedélyhez kötött. Az engedélyezett fémkereső műszerek csak abban a mélységben tudnak fémtárgyat jelezni, amelyek még a szórvány kategóriába sorolandók, tehát az eredeti leletkontextus nem semmisül meg, mert a tárgy eleve nem az eredeti helyén helyezkedik el, hanem másodlagosan került oda valamikor az idők folyamán, még a műszeres megtalálás előtt.

Az, hogy mit tekintünk szórványnak, a művelés módja és mélysége, nem utolsó sorban pedig a szakmai felkészültség határozza meg. A fémkereső műszerek többsége az átlagos szántási mélységnek megfelelő kb. 30 cm-es mélységben lát le. A leletek többsége a felszín alatti 15 cm-ről kerül elő.¹⁴⁵ Megfelelő szakmai és műszeres felkészültséggel mélyebben fekvő lelet együtteseket is meg lehet találni.¹⁴⁶

A múzeummal szerződést kötő fémkeresős lelőhely felderítő a tárgy találási helyén írásban rögzíti a GPS-koordinátákat és a találási körülményeket; ennek dokumentációját pedig a tárggyal együtt leadja a múzeumnak. Ily módon tartós munkakapcsolatok jönnek létre, amely a múzeum számára hasznos, a fémkeresős pedig jogszerűen folytathatja hobbiját. A múzeumi munkába szerződéssel bevont, kellő mértékben betanított „amatőr” fémkeresős helyismeretével, lelőhely- és leletbejelentéseivel nélkülözhetetlen segítőtjévé válhat a helyi

---

¹⁴⁵Vö.az alábbi publikáció 6. ábrájával:
https://www.academia.edu/8652114/EI%C5%91zetes_jelent%C3%A9s_a_Cserdi_k%C3%B6zs%C3%A9g_Baranya_megye_melletti_r%C3%B3mai_villagazdas%C3%A1g_2012._%C3%A9vi_pr%C3%B3bafelt%C3%A1r%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l_%C3%A9s_terepi_kutat%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l_Roman_villa_at_Cserdi_Baranya_County_a_preliminary_report_on_archaeological_investigations_conducted_in_2012

¹⁴⁶ Szabó Máté szíves szóbeli közlése.

szakembereknek. A megfelelően betanított keresős már nem is minősül amatőrnek, sokkal inkább „múzeumbarát fémkeresős” munkatárs.¹⁴⁷

Nagyon fontos, hogy a régésztársadalom egésze nyitottá váljon erre a problémára,¹⁴⁸ megértse a fémkeresős jelenséget és jó együttműködést tudjon kialakítani a jó szándékú fémkeresősökkel. Ehhez mindkét oldalról megfelelő szakmai alázat szükségeltetik, de mindenki nyer vele. A fémkeresősök félelem nélkül, legális keretek között, megbecsülten folytathatnák a tevékenységüket, az elfoglalt régész hasznos kisegítő munkaerőhöz jutna, a hatóságoknak pedig kevesebb ügygel kellene foglalkozniuk, szűkülne az árnyékban mozgó, piacra dolgozó, valódi bűnelkövetők köre.

Felhasznált irodalom

- Bényei Miklós: A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története. In: Könyvtári figyelő (46.évf.) 2000/4.
- <http://ki.oszk.hu/kf/kfarchiv/2000/4/benyei.html>
- Bezsényi Mihály: Gazdasági bűnözés a rendszerváltás után. In: Belügyi Szemle 2000/6. szám, 71-79.o.
- Brunecker, F.: Faszination Schatzsuche: Von Ausgräbern und Raubgräbern. In: Brunecker, F. (Hrsg.): Raubgräber – Schatzgräber. Biberach 2008, 14–39.
- Bócz Endre: A kényszerintézkedések büntető eljárásjogi és kriminalisztikai nézőpontból II. (Rendvédelmi füzetek 2000/3.) , 3-39.
- Buzinkay Péter: Az Europol és a műtárgyvédelem. egy konferencia tapasztalatai. In: Örökségvédelem VIII./4. (2004. május), 4-5.
- Csáji László Koppány: „Belakjuk környezetünket és az internetet!” Lokalitas és/vagy hálózatiság. Vallásantropológiai elemzés a közösségkonstrukció lokális és hálózati tereinek, szerveződésének összefüggéseiről. In: Sámán sámán hátán. A kortárs pogányság multidiszciplináris vizsgálata. (Szerk.: Povedák István – Szilárdi Réka) Szeged, 2014., 78-96.
- Dános Valér: Kriminológiai ismeretek. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2003.
- Élő Előd: A bűnszervezetben történő bűnelkövetés és jogkövetkezményei. In: Dr. Blaskó Béla: Büntetőjogi és kriminológiai tanulmányok. (Rendvédelmi füzetek 2003/23.) Budapest , 2003. 23-27.

---

¹⁴⁷ <https://www.facebook.com/groups/331913200340296/>

¹⁴⁸ V. Szabó 2009 131.

- Fekete Ilona: Műemlékvédelem és örökség Magyarországon: intézménytörténet, perspektívák, vélemények. In: Világosság 2005/6., 101-116.
- Finszter, Géza: Előszó. In: Dr. Holé Katalin: Europol és jogállam. Biztonságunk ára. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. Budapest, 2008., 9-14.
- Gönczöl Katalin: A visszaeső bűnelkövetők tipológiája. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1980.
- Kádár András Kristóf – M. Tóth Balázs – Tihanyi Miklós: A rendőrség társadalmi kontrollja. Egyetemi jegyzet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar. Budapest, 2013.
- Kardos Pál: A polgárőrség. In: A rendészeti feladatokat ellátó szervek és a polgárőrség. Egyetemi jegyzet. (Szerk.: Tihanyi Miklós) Budapest, 2015.
- N. Kósa Judit: Fémkeresősök és műkedvelő régészek. In: Népszabadság Online, 2002. 11.18.
- <http://nol.hu/archivum/archiv-87246-70394>
- Maraszek, R.: Spätbronzezeitliche Hortfundlandschaften in atlantischer und nordischer Metalltradition. Veröffentlichungen des Landesamtes für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt – Landesmuseum für Vorgeschichte 60/I, Halle, 2006.
- Mráv Zsolt – Szabó Ádám 2006: Rongál-e a kincsvadász? Egy per és egy ítélet tanulságai. In: Magyar Múzeumok 2006/2., 25-26.
- MTI 2015: „3000 éves műkincset mentett meg a magyar rendőrség”. In: mult-kor.hu, MTI (2015. június 12. 15:52)
- <http://mult-kor.hu/3000-eves-mukincset-mentett-meg-a-magyar-rendorseg-20150612>
- Nagy Judit: A bünszervezet fogalmának hat éve. In: Dr. Blaskó Béla: Büntetőjogi és kriminológiai tanulmányok. (Rendvédelmi füzetek 2003/23.) Budapest, 2003. 13-22.
- Nagy Mihály 2003 (=Nagy 2003a): A régészeti örökség védelme Magyarországon. In: Magyar régészet az ezredfordulón. (szerk.: Visy Zsolt) NKÖM – Teleki László Alapítvány. Budapest, 2003., 30-35.
- Németh Zsolt: Visszaesés, karrierbűnözők, szervezett bűnözés. In: Dr. Blaskó Béla: Büntetőjogi és kriminológiai tanulmányok. (Rendvédelmi füzetek 2003/23.) Budapest, 2003. 105-123.
- V. Szabó Gábor: Kincsek a föld alatt. Elrejtett bronzkori fémek nyomában. In: Anders A. – Szabó M. – Raczky P.: Régészeti dimenziók. Tanulmányok az ELTE BTK Régészettudományi Intézetének tudományos műhelyéből. (Bibliotheca Archaeologica sorozat) L'Harmattan. Budapest, 2009., 123-138.

- Tihanyi Miklós (szerk.): A rendészeti feladatokat ellátó szervek és a polgárőrség. Egyetemi tankönyv. Budapest, 2015.
- Varga János: A határrendészeti kutatások új kihívásai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII. (2011), 195-204.
- Zsuppán András: A Pilis-őrület topográfiája. In: valasz.hu (2010.07.19.14:46)
<http://valasz.hu/itthon/a-pilis-orulet-topografiaja-30537/>

Kui László r. alez.

A hőkép-alkotás története és gyakorlati alkalmazása

A hőkép-alkotó eszközök, rendszerek fejlődése az utóbbi évtizedekben ugrásszerű tendenciát mutat. Felhasználási területeik folyamatosan bővültek, amely alapvetően az egyre jobb (élet hűbb) minőségű képi információknak köszönhető. Térhódításukra pozitív hatást gyakorol a folyamatosan csökkenő fizikai méretük és beszerzési költségük. Az egyre szélesebb spektrumú felhasználási lehetőségek és az ezzel párhuzamosan jelentkező felhasználói igények bővülésének eredményeként már kereskedelmi forgalomban is elérhetővé váltak. A kezdeti, kizárólagos katonai felhasználásukon túl, napjainkban már a rendszerintegrált rendvédelmi alkalmazásuk mellett az egészségügyi, az ipari és magánszféra területén is megtalálhatóak

A sötétben és korlátozott látási viszonyok között történő látás képességének „igénye” már az élőlények evolúciójának kezdetétől fontos fejlődési irányként jelentkezett és e képesség megszerzése döntőnek bizonyult az adott faj fennmaradása szempontjából. Az evolúció során egyes fajok azért álltak át éjjeli aktivitásra, hogy elkerüljék a versenyhelyzetet más egyedekkel. Ilyenek például a baglyok és a héják. Mindkét fajnak hasonló a táplálékforrása (azonos rágcsálókat fogyasztanak), egyazon terület az élőhelyük, de nem kerülnek versenyhelyzetbe, mert amíg a bagoly éjjel, addig a héja nappal vadászik. Az éjszakai életmód a rejtőzködés egy formája is. Egyes állatfajok azért élnek éjszakai életmódot, hogy jobban tudjanak védekezni a ragadozók ellen, mások pedig azért vadásznak éjjel (például az oroszlanok), mert zsákmányaik a sötétben (pl.: zebra, antilop stb.) rosszul látnak.

A homo sapiens¹⁴⁹ mintegy 30 000 évvel ezelőtt való megjelenésétől kezdve egészen az újkorig csak rendkívül korlátozott éjszakai látási képességgel rendelkezett, mivel már nappali látási viszonyok között eleve olyan sikeres fajnak bizonyult, amelynek nem volt szüksége éjszakai tevékenységekre a fennmaradáshoz. Az újkorban sem biológiai jellemzői tették lehetővé az éjszakai látást, hanem az általa kifejlesztett és létrehozott technikai eszközök „rendszerek” alkalmazása.

Az emberi hőkép-alkotás kialakulási elveinek megértéséhez és a különböző alkalmazási területek megismeréséhez először is szükséges áttekinteni magának a fénynek és a látás kialakulásának kapcsolatát.

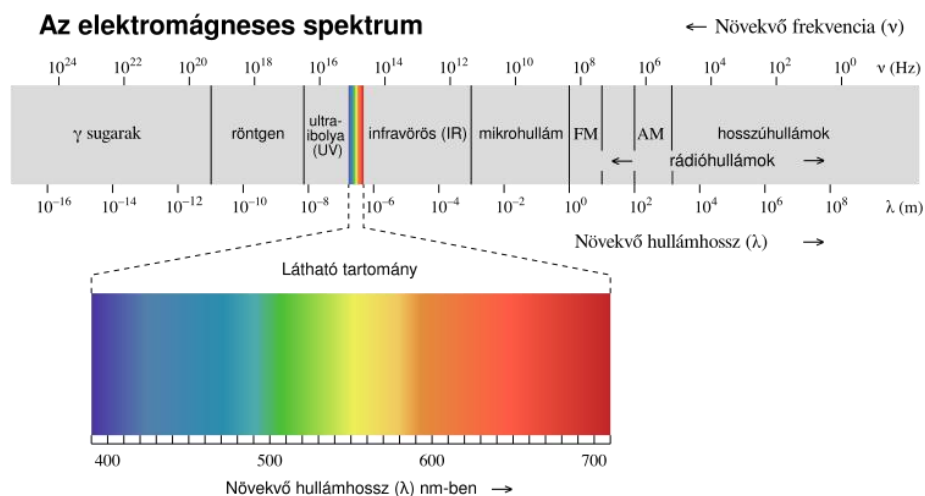
---

¹⁴⁹ Értelmes ember

Fénynek nevezzük az elektromágneses hullámok 200 – 10 000 nanométeres¹⁵⁰ hullámhosszig terjedő tartományát. Az élőlények többségének fontos a fény érzékelése, a növényeknek a fotoszintézishez, az állatoknak a tájékozódáshoz.

Az elmúlt 500 millió év alatt az evolúció a szimpla fényérzékeny pont óta hihetetlen mennyiségű különböző szemtípust produkált. Ez egy komoly evolúciós lépés, mivel a látó lények világos előnyöket élveznek vak társaikkal szemben. A látás kialakulásának az első lépése a fény és a sötétség megkülönböztetése. A második lépcsőfok az, amikor az élőlény már a fény intenzitását és a fényforrás irányát is meg tudja határozni. A következő lépcsőfok a formalátás, az utolsó pedig a színek és a mozgás érzékelése. A lencsével rendelkező emberi szem az egyik legkifinomultabb látószerv, amelyet az evolúció eddig teremtett, mivel megkülönbözteti a fényt és a sötétséget, meg tudja határozni a fényforrás irányát és a fény erősségét, megkülönbözteti a formákat, és érzékeli a színeket, mozgást. Azonban még az emberi szemnek is megvannak az evolúciós gyengeségei, az egyik ilyen például, hogy az elektromágneses hullámoknak csak a töredékét képes érzékelni, körülbelül a 390 – 750 nm közötti tartományt, amelyen kívül esik az infravörös és ultraibolya fénytartomány.

Az emberi szem által látható fény helye az elektromágneses spektrumban:

Az emberi szemnek az a tulajdonsága, hogy az elektromágneses spektrumnak csak szűk tartományát érzékeli – és ezáltal nem rendelkezik komoly éjjellátó képességgel sem – a különböző fegyveres összecsapások során vált akut problémává, amikor is felismerték, hogy a hadviselő felek közül egyértelmű fölényt élvez az, aki éjszaka is képes harctevékenységet folytatására.

A hadviselés történetében az éjszakai műveletek végrehajtása mindig jelentős nehézséget jelentett, ezért ha lehetett elkerülték az ilyen jellegű feladatokat. A katonáknak először tüzet,

¹⁵⁰ 1 nm=10⁻⁶ m

majd később mesterséges fényforrásokat kellett alkalmazniuk a harc sikeres megvívása érdekében.

Az éjszakai harcot a második világháború előtti időben rendkívül nehéz és kockázatos vállalkozásnak tartották, harci értékét, jelentőségét nem tekintették számottevőnek. Az első világháború éveiben több ízben került sor éjszakai harc megvívására, eredményei nem voltak jelentősek. A hadvezetés ugyanis még nem rendelkezett olyan technikai eszközökkel, amelyek lehetővé tették volna a korlátozott látási viszonyok előnyeinek kihasználását. Ez a helyzet a harmincas évek technikai fejlődése következtében radikálisan megváltozott. Ennek eredményeként a második világháború éveiben már valamennyi hadszíntéren sikeresen folytak éjszakai harcok. Az éjszakai időszakot a csapatok mozgatásán, a csapásmérő csoportosítások létrehozásán kívül, adott esetben támadás megkezdésére is felhasználták. A támadó csapatok sok esetben továbbfejlesztették a nappal elért sikereket, üldözték az ellenséget és kialakították a rejtett manővernek, az ellenség bekerítésének és megsemmisítésének feltételeit. Mindezek alapján nem véletlen tehát, hogy az infravörös sugárzás észlelésének elvén alapuló képalkotó eszközökre és gyakorlati hasznosításukra irányuló kutatások és fejlesztések először a haditechnika terén történtek meg.

Infravörös sugárzás

Az infravörös¹⁵¹ sugárzás (Infrared, IR) egy elektromágneses sugárzás, amelynek hullámhossza a 780 nm és 1 mm közötti tartományba esik, így az elektromágneses spektrumon az ember által látható fény és a mikrohullámnak között található meg. Az infravörös sugárzást William Herschel, német-angol csillagász, III. György angol király udvari csillagásza fedezte fel 1800-ban. Herschel 1799-ben kezdte el tanulmányozni a napfényt, amelyhez gyakran használt színszűrőket, ezzel különítette el a színeket egymástól. Észrevette, hogy néhány szűrő melegebb volt, mint a többi. Kíváncsi volt rá, hogy vajon bizonyos színek több hőt szállítanak-e a Naptól, mint más színek. Ötletének ellenőrzésére egy nagy prizmat készített. Egy elsötétített szobában kivetítette a prizma által felbontott színeket a szemközti falra, és gondosan megmérte az egyes színtartományokban a hőmérsékletet. Herschelt meglepte, hogy a hőmérséklet egyenletesen emelkedett a lilától a vörös szín felé haladva. Hirtelen ötlettől vezérelve a vörös alatti sötét tartományban is elvégezte a mérést, de azt feltételezte, hogy az hidegebb lesz mindegyiknél, hiszen ott nincs fény. Meglepetésére itt mérte a legmelegebbet, az a feltételezése tehát, hogy a hőt a látható fény sugarai továbbítják,

---

¹⁵¹ Az infra latin eredetű szó, jelentése: alatt

nem volt igaz. Néhány heti kísérletezés és mérés után megállapította, hogy a hőt szállító, láthatatlan sugarak a látható fényhez hasonló módon megtörnek, vagy visszaverődnek, és a törés mértéke kisebb, mint a látható fény esetén. Mivel ezek a sugarak a vörös alatti tartományban voltak találhatóak, ezért Herschel az „infravörös” nevet adta nekik.

A további kísérletek bizonyították, hogy az infravörös sugarak egyes tulajdonságai szinte megegyeznek a látható fény jellemzőivel, ugyanakkor sokkal jobban felmelegítik a környezetben található tárgyakat, azaz ez az elektromágneses sugárzás nagyobb hatásfokkal alakul át hővé. Megállapították továbbá, hogy minden anyag, amely melegebb az abszolút nulla foknál¹⁵² bocsát ki magából infravörös sugarakat. A megismert összefüggések alapján a kutatók olyan érzékelőkkel felszerelt műszereket próbáltak létrehozni, amelyekben az érzékelőelem az infravörös sugárzás hatására kiemelkedő aktivitást mutat, amelyet a továbbiakban át lehet alakítani az emberi szem által látható és értékelhető képi információkká.

A hőkép-alkotás fejlődése

Az első hőkép elkészítése először 1840-ben vált lehetővé, John Herschel, az infravörös sugarak felfedezőjének fia és maga is híres csillagász munkája nyomán. Ez a hőkép egy vékony olajrétegre fókuszált fény és annak ezzel együtt hő hatására történő differenciált párolgásán alapult. A hőkép azáltal vált láthatóvá, hogy az olajréteg vastagsága a hőmérsékleti tartományoknak megfelelően változott, és visszavert fényben az olajrétegen annak vastagságától függően különböző interferencia színek jelentek meg. Herschelnek sikerült egy kezdetleges képet papíron is rögzíteni, amelyet „termográfnek” nevezett.

Az infravörös érzékelők fejlődése lassan folytatódott. A következő nagy áttörést az hozta, hogy Samuel Pierpont Langley, amerikai csillagász és asztrofizikus 1880-ban kifejlesztette a bolométert. A bolométer működése a fémek hőmérsékletváltozás hatására fellépő elektromos ellenállás változásán alapul. A berendezés négy, ezredmilliméter vastagságú, korommal befeketített platinacsíkból állt, melyeket egy érzékeny galvanométerrel¹⁵³ ellátott Wheatstone-híd¹⁵⁴ négy ágába kötött be. Két platinacsíkot szabadon érhetett a hősugárzás, míg a másik kettő el volt fedve tőle. Az infravörös sugárzást a fedetlen platinacsíkokra fókuszálta. A hősugárzás okozta hőmérsékletnövekedés hatására megváltozott a csíkok ellenállása, amit az érzékeny hídkapcsolással mérni tudott, ezzel mutatva ki a hőmérsékletkülönbségeket.

---

¹⁵² Az abszolút nulla fok az a hőmérséklet, amelynél a testből nem nyerhető ki hőenergia. A Kelvin-skálán (abszolút hőmérsékleti skálán) 0 K, a Celsius-skálán $-273,15\text{ °C}$

¹⁵³ A galvanométer elektronikai mérőműszer. Fő, és egyben legfontosabb feladata hídkapcsolásokban a nulla állapot kijelzése

¹⁵⁴ Négy elektromos ellenállás négyszögbe kapcsolva

Langley a kor technikai színvonalához képest olyan kiemelkedő érzékenyséű eszközt alkotott, amely 400 méter távolságból képes volt detektálni egy tehén hősugárzását. A bolométerrel meg lehetett határozni a Hold hőmérsékletét és a napállandót¹⁵⁵, valamint részletesen elemezte a napszínkép infravörös sugárzásának eloszlását. Langley bolométere még a jég sugárzási jellemzőinek vizsgálatát is lehetővé tette.

Az első hőkamera kifejlesztése Tihanyi Kálmán magyar származású fizikus, villamosmérnök nevéhez fűződik. Tihanyi az általa feltalált és szabadalmazott, infravörös sugárzás érzékelésére alkalmas kamera prototípusát légi torpedók vezérlésére, másrészt tankok, ágyúk, reflektorok és teleszkópok irányítási céljára az angol Légügyi Minisztérium számára készítette el 1929-ben. Ez volt a hőkép-alkotás kutatásának az a pontja, amelytől kezdve a mai értelemben vett hőkamerák fejlesztése elkezdődött és rohamosan felgyorsult, amely fejlődés javarészt a II. világháborúval, az azt követő további katonai konfliktusokkal, illetve a hidegháborúval állt összefüggésben.

Az amerikai Texas Instruments, a Hughes Aircraft és a Honeywell cégek nevéhez fűződik az első, hűtött technológiájú hőkamera típusok kifejlesztése az 1950-es években. Noha ezek a hőkamerák képesek voltak a legsötétebb éjszaka is egyértelmű, jó minőségű, tiszta képet létrehozni, túl nagyok és nehezek voltak. Mivel az akkori technológia szerint még folyékony nitrogénre volt szükség a hűtésükhöz, így még rendkívül költségesnek is bizonyultak, ezért a katonaság beszüntette a fejlesztésüket. Ebben az időszakban még a katonai titokvédelmi rendelkezések teljesen megakadályozták az infravörös képalkotási technológia állapotának közzétételét, tehát a fejlesztések még kizárólag harcászati célokra folytak. Mindezek ellenére a termikus képalkotókat továbbra is hasznos technológiának tekintették, így az 1970-es évek elejére az amerikai hadsereg arra a megfontolásra jutott, hogy célszerű lenne egyéni katonai használatra biztosítani ezt a típusú eszközt. Ezt azonban csak úgy lehetett megvalósítani, ha a hőkamera sokkal kompaktabbá, hordozhatóvá és határozottan olcsóbbá válik. Ezen cél elérésének érdekében a hűtött detektorokat hűtés nélkülire kellett cserélni, így a kutatások egyre inkább erre a területre koncentráálódtak.

Az 1970-es években két cég, a Raytheon (ami később a Texas Instruments cégcsoport tagjává vált) és a Honeywell fogott bele a hűtés nélküli detektortechnológia fejlesztésébe. 1978-ban a Raytheon bárium-stroncium-titanát (BST) felhasználásával egy ferroelektromos infravörös érzékelőt szabadalmaztatott, amelyet 1979-ben mutattak be a hadsereg számára.

---

¹⁵⁵ A Nap kisugárzott energiájának a földi légkört elérő része.

A Honeywell ugyanekkor egy másik technológiával próbálkozott, a vanádium-oxid (VOx) alapú mikrobolométer fejlesztésével, ahol az érzékelő elemek elektromos ellenállásának a változását használják a hő érzékelésére.

A '80-as évek közepén született meg az USA Védelmi Minisztériumának az a programja, amely nem hűtött technológiájú, rövid bekapcsolási idejű termikus érzékelőt tartalmazó hőkamera kifejlesztését tűzte ki célul. A megbízást értelemszerűen a Raytheon (Texas Instruments) és a Honeywell kapta meg. Az USA kormánya mindkét vállalattal szerződést kötött abból a célból, hogy az infravörös képalkotási technológiát ültessék át a katonai alkalmazások gyakorlati területére.

A kormányzati támogatás hatására mind a VOx, mind a BST technológia fejlődése felgyorsult. A fejlesztéseknek további lökést adott az 1991-es Öböl Háború, amely a megnövekedett gyártási volumen miatt árcsökkenő hatással járt. A '90-es évek közepén azonban a két cég párhuzamos támogatását megszüntették. A Pentagon nem finanszírozta tovább a BST technológiát, abból a meggyőződésből fakadóan, hogy a VOx fejlesztések sokkal több előnyt mutattak fel a másikkal szemben. Ebben szerepet játszott, hogy 1994-ben a Honeywell szabadalmaztatta az általa kifejlesztett mikrobolométert, amelynek szabadalma alapján 1994 után más gyártók, mint például a Boeing, a Lockheed Martin, majd a British Aerospace is bekapcsolódott a fejlesztésekbe. Mint minden kutatás, az új, hűtés nélküli érzékelők fejlesztése is nagyon drága volt, így a kormányzati támogatás elvesztésével a BST területén végzett kísérletezések drasztikusan lelassultak, majd stagnáltak.

Az 1990-es évek közepén a BST és a VOx érzékelők mellett egy harmadik technológia is megjelent és fejlődésnek indult, az amorf szilícium (α -Si) alapú mikrobolométer. Lényege, hogy a mikrobolométer érzékelőjeként vanádium-oxid réteg helyett amorf szilíciumot kezdtek el használni.

A mikrobolométer szabadalmi védettségének megszűnését követően 1996-ra a kereskedelemben is megjelenhettek a sorozatgyártott mikrobolométeres eszközök. A világszerte ismert Bullard cég, amely a különböző személyi védelmi berendezések és rendszerek egyik vezető gyártója és forgalmazója, 1998-ban bevezette a tűzoltóságon az első ilyen jellegű detektorokat. 2000-re olyan szintre fejlődött a technológia, és az árak annyira lecsökkentek, hogy a hőkamerás rendszerek a hétköznapi használatban is megjelentek. Amerikában például 2000-ben a Cadillac DeVille típusú gépkocsit vagy Európában a magasabb kategóriájú BMW-eket már hőkamerával ellátva is meg lehetett rendelni.

Napjainkban a hőkameráknak két alapvető típusát különböztetjük meg az érzékelőelem működése alapján, ezek az úgynevezett hűtött és hűtés nélküli hőkamerák.

Hűtött hőkamerák

A modern hűtött hőkamerák kriogén¹⁵⁶ hűtővel integrált képalkotó szenzorral rendelkeznek. A kriogén hűtő olyan eszköz, amely csökkenti a szenzor hőmérsékletét, mégpedig kriogén hőmérsékletre, amely egyes típusoknál mindössze néhány Kelvin fokot jelent. A hűtés által megnő a szenzor érzékenysége, amely nagyobb látótávolságot és tisztább (zajmentes), és jobban értékelhető képeket eredményez, illetve az érzékelő képes a nagy sebességgel mozgó hőkibocsátó testek érzékelésére is. Mindezeket az előnyöket személyesen is tapasztaltam, a magyar határrendészetnél alkalmazott nagy teljesítményű hőképfelderítő eszközök (stabil telepítésű és mobil hőképfelderítő rendszerek) kezelése során, illetve a határrendészetnél nagy teljesítményű hőképfelderítő eszközöket alkalmazó más felhasználók egyöntetű véleménye is az, hogy a hűtött hőkamerák jobban megfelelnek a határrendészeti célokra, mint a hűtés nélküliek.

A hűtött hőkamerák a legérzékenyebb típusok mind közül, és képesek érzékelni az objektumok közötti legkisebb hőmérséklet-különbségeket, ugyanakkor energiaigényük nagyobb, mint a hűtés nélküli hőkameráké, illetve üzembe helyezéskor a szenzor lehűtése több percet vesz igénybe, ezért később érik el az üzemkész állapotot.

A fentiekén kívül a kriogén hűtőknek vannak olyan mozgó-kopó alkatrészei, amelyeket rendkívül szoros mechanikai tűréshatárokkal terveztek, valamint idővel a hűtéshez alkalmazott gáz is kikezdi a gáztömítéseket, amely rövidebb karbantartási ciklusokat eredményez. Mindezek a tulajdonságok, valamint az a tény, hogy a hűtött hőkamerák beszerzési ára eleve jóval magasabb a hűtés nélkülinél, azt eredményezték, hogy a hűtött hőkamera típusok jelenleg főleg katonai-rendvédelmi területen kerülnek alkalmazásra, ahol a nagyobb hatótávolság és a tisztább, részletesebb kép igénye felülírja a takarékosági szempontokat. A katonai és a rendvédelmi alkalmazási területeken kívül a magas bekerülési és fenntartási költségeknek köszönhetően a hűtött hőkamerák még tudományos kutatási célokat is szolgálnak.

Hűtés nélküli hőkamerák

A hűtés nélküli hőkamerákban az érzékelő szenzor nem igényel kriogén hűtést. Az egyszerű szenzorkialakítás alapja a mikrobolométer, egy nagy hőmérsékleti együtthatójú, parányi vanádium-oxid ellenállás egy szilíciumelemen nagy kiterjedésű felszínnel, kis hőkapacitással és jó hőszigeteléssel. A kép hőmérsékletében történt változás eltérést okoz a bolométer

---

¹⁵⁶ A fizikában a kriogén hőmérsékleti tartomány a rendkívül alacsony, -180 °C fok alatti hőmérsékletet jelenti.

hőmérsékletében, ami elektronikus jelekké konvertálódik, és képként feldolgozható, megjeleníthető.

A hűtetlen kamerák általában sokkal olcsóbban beszerezhetőek, mint a hűtött változataik. A szenzorokat kevesebb lépés során gyártják le és nagyobb példányszámban, illetve nem igényelnek kriogén hűtőket, amelyek igen költséges berendezések. A hűtetlen kamerák kevesebb mozgó alkatrészrel működnek, és sokkal hosszabb élettartamúak, mint a hűtött társaik hasonló munkafeltételek mellett. Ugyanakkor a hűtés nélküli érzékelő elemek érzékenysége lényegesen elmarad a hűtött érzékelőktől, ami kisebb érzékelési távolságot és „zajosabb” képet eredményez.

A hőkamerák alkalmazási területei

Napjainkban a hőkamerák a katonai és a rendvédelmi területen kívül a gyógyászatban, az iparban, a biztonságtechnikában és a magánszférában is elterjedté váltak. Az alkalmazási igények folyamatos növekedése, valamint a tömeggyártás és a fejlődő gyártástechnológiák miatt beszerzési árak további csökkenésével és egyre fejlettebb eszközök megjelenésével lehet számolni.

Biológiai alkalmazások

- testhőmérséklet emelkedéssel járó elváltozások (gyulladt területek, reuma) felkutatása.
- doppingvizsgálat,
- gyógyszerhatások nyomon követése.

Építőipar

- házak, lakások hőszigetelésének vizsgálata,
- hűtőházak, hűtőtartályok minősítése,
- műszaki átadás-átvétel,
- átnedvesedett épületrészek felderítése.

Villamos ipar

- transzformátorok vizsgálata,
- távvezetékek elvékonyodásának megállapítása,
- épületen belüli vezetékhibák,
- kötések melegedése,

- nem működő kondenzátor, hibás biztosíték, nem üzemelő akkumulátorcellák felderítése.

Épületgépészet

- padlófűtés, vízvezetékek, radiátorok vizsgálata,
- dugulások helyének meghatározása,
- távhő csöveinek vizsgálata,
- szivárgás, csőtörés meghatározása.

Katasztrófavédelem

- élő személyek felkutatása (romok alatt),
- eltűnt személyek keresése (különösen éjjel),
- szivárgások felderítése (gázok),
- műszaki mentés,
- tűzoltás után a már nem lángoló, de újra belobbanni képes helyek felderítése,
- tűzvédő szerkezetek (ajtó) minősítése,
- tűzgócok felkutatása.

Autóipar

- motordiagnosztika,
- gumibroncsok melegedésének vizsgálata.

Katonai és rendvédelmi célú alkalmazás

- tankok, gyalogsági harcjárművek, hadihajók tájékozódásának segítése, célfelderítés,
- kézi hőkamerák az egyes katonák tájékozódásának, célfelderítésének támogatására,
- védett terepszakaszok, objektumok megfigyelés alatt tartása, területvédelmi rendszerek,
- államhatár őrizete stabil és mobil hőkamerákkal, kézi hőkamerákkal,
- államhatár őrizete helikopterekre, hőlégballonokra szerelt hőkamerákkal.

Egyéb polgári alkalmazások

- csillagászat,
- tudományos kutatások, természettudományos megfigyelések,
- biztonságtechnika,
- vadászat.

Összegzés

Amint látható, a hőkép-alkotás és a hőkamera sok más találmányhoz hasonlóan egy véletlen felfedezés nyomán alakult ki, amelyet követően már tudatos, célzott kutatások és fejlesztések vezettek el a napjainkban alkalmazott eszközökhöz és eljárásokhoz. Szintén sok technikai jellegű találmányhoz hasonlóan a kezdeti, kizárólagos alkalmazási területük a katonai célú felhasználás volt, majd innen kerülhettek át fokozatosan rendvédelmi és polgári alkalmazásba. Elterjedésük ettől kezdve egyre szélesebb körűvé vált, mivel már nemcsak a rendvédelmi, tudományos és ipari területeken, hanem a mindennapi életben is egyre nagyobb igény merült fel az alkalmazásukra, beszerzési költségeik pedig olyan mértékben lecsökkentek, hogy magánszemélyek részére is lehetségessé vált beszerzésük. Fejlődésük és elterjedésük várhatóan tovább fog folytatódni, különösen amiatt, hogy napjainkban egyéb, kapcsolódó technológiák (pl. drónok) fejlődése is ugrásszerűvé vált, amelyek tovább fogják bővíteni a felhasználási lehetőségeket. Az EU egyik legnagyobb kihívása, amellyel kénytelen szembenézni, nem más, mint az illegális migráció, amelynek határőrizetben történő kezelésének továbbra is meghatározó eszköze lehet a hőkamera.¹⁵⁷

Felhasznált irodalom

- Könczöl Katalin: A fényérzékelés fejlődése

Letöltés: <http://www.termesztvilaga.hu/tv2002/tv0212/konczol.html>, (2016. január 12.)

- Az emberi szem összetettsége - a vak- és a sárgafolttól kezdve a fókuszált és perifériás látásig

Letöltés: http://www.zeiss.hu/vision-care/hu_hu/better-vision/a-latas-megertese/szem-es-latas/az-emberi-szem-oesszetettsége-a-vak-es-a-sargafolttol-kezdve-a-fokuszalt-es-periferias-latasig.html, (2016. január 12.)

- Az infra technológia története

Letöltés: <http://www.grimas.hu/termografia/szerviz-tamogatas-oktatas-letoltes/a-termografia-elmelete/infra-technologia-tortenete/>, (2016. január 12.)

- Faggyas Zoltán-Homoki Ervin: A Határőrség elektronoptikai berendezései és a határőrizeti tevékenységben alkalmazott felderítő eszközök

Letöltés: <http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2003/hor120101.html> (2016. január 8.)

---

¹⁵⁷ József Balla: Biometric data in documents. (www.biztonsagpolitika.hu, 2013., ISSN 2062-4379) p. 12
Letöltés: <http://biztonsagpolitika.hu/publikaciok-2013/jozsef-balla-biometric-data-in-documents-29-july-2013>, 2016. január 16.

- József Balla: Biometric data in documents. (www.biztonsagpolitika.hu, 2013., ISSN 2062-4379) p. 12
- Balla József: A biometria megjelenése a szabadság, a biztonság és a jog szolgálatában. (Belügyminisztérium Oktatási, Kiképzési és Tudományszervezési Főigazgatóság, Rendvédelem Tudományos Folyóirat II. évfolyam 4. szám, 2013., - p. 4-20.)
- Gyula Enzsöl, Tóth Gyula, Vasvári Vilmos: Az éjszakai harc, Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, 1987
- Oktel.hu: Hőkamera Letöltés: <http://oktel.hu/szolgaltatas/kamerarendszer/hokamerak/> (2016. január 8.)
- Hűtött versus hűtetlen képalkotás Letöltés: http://www.gyartastrend.hu/gyartastechnologia/cikk/hutott_versus_hutetlen_hokepalkotas (2016. január 12.)
- Hőkamera alkalmazási területei http://www.emergia.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=71&Itemid=113 (2016. január 16.)

Kui László r. alez.

A magyar határőrizet technikai támogatásának aktuális helyzete

„A tudomány, a technológia - ezt világosan és erősen akarom mondani - nem old meg minden problémát. De tudomány és technológia nélkül semmiféle problémát nem lehet megoldani.”¹⁵⁸

Teller Ede

Bevezetés

A Teller Ede által megfogalmazottak a tudományon, az iparon, valamint a mindennapi életen és ezek különböző vonatkozásain kívül fokozottan igaznak bizonyulnak a határőrizetre is. A határőrizetet a fejlett világban a XX. századtól már nem lehet elképzelni a modern technológia vívmányainak alkalmazása, a különböző műszaki, technikai és informatikai eszközök támogatása nélkül, ugyanakkor az is igaz, hogy akár a legfejlettebb technológiák önmagában – emberi felügyelet és beavatkozás nélkül – történő alkalmazása nem oldja meg a határőrizet problémáit.

Magyarországon a 90-es évek végétől a határőrség, majd 2008-tól napjainkig a rendőrségbe integrált határrendészeti szolgálati ág minden rendelkezésre álló lehetőséget kihasznál és jelenleg is kihasznál a fejlett, határőrizet támogató eszközök, berendezések és rendszerek beszerzése és azok komplex határőrizeti rendszerbe történő integrálása, alkalmazása érdekében. Ugyanakkor a határőrség, majd a rendőrség határrendészeti szolgálati ága tisztában volt és jelenleg is tisztában van azzal a ténnyel, hogy a technológia önmagában nem elegendő a hatékony határőrizethez, annak alkalmazásához elengedhetetlen az alkalmazói állomány folyamatos rendelkezésre állása, képzése, az elméleti és gyakorlati ismeretek folyamatos bővítése, illetve szinten tartása. Az így beszerzett és komplex rendszerbe állított eszközök megfelelő szintű alkalmazásával sikerült elérni többek között azt az eredményt, hogy a schengeni csatlakozás óta Magyarországon végrehajtott schengeni értékelések nem állapítottak meg komoly hiányosságokat a technikai eszközök határőrizeti rendszerben történő alkalmazásával és a határőrizeti rendszer működésével összefüggésben.

---

¹⁵⁸ Teller Ede-Zelei László: A biztonság bizonytalansága (Relaxa, Budapest, 1991) .

Európai uniós szabályozás

A személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról rendelkező 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet határőrizet szabályozó cikke kimondja, hogy „Az őrizetet álló és mozgó egységek hajtják végre, akik feladataikat járőrözéssel, illetve az ismert vagy valószínűsített kockázatot jelentő helyen elhelyezkedve látják el azzal a céllal, hogy a határt jogellenesen átlépőket elfogják. A határőrizet technikai, azon belül elektronikai eszközök alkalmazásával is végrehajtható.”¹⁵⁹

A Schengeni Határ-ellenőrzési Kódexben a határőrizet technikai támogatásával összefüggésben rögzítettek gyakorlatba történő átültetése a Határőrök gyakorlati kézikönyvében (Schengeni Kézikönyv) jelenik meg. A Kézikönyv harmadik, határőrizettel foglalkozó részének 2.6 pontjában már konkrétan meghatározza, hogy „*A határőrizet végrehajtása során adott esetben technikai és elektronikai eszközöket (úgy mint radarokat, érzékelőket, infravörös éjjellátó berendezéseket) is alkalmazni kell.*”¹⁶⁰

A külső határ-ellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó európai uniós schengeni katalógus első rész, integrált határigazgatással foglalkozó fejezet 2.1 pontjában foglaltak alapján „*A határőrizetet műszaki és elektronikus berendezésekkel támogatott álló vagy mozgó egységeknek kell végrehajtaniuk, amelyek a veszélyeztetettként számon tartott helyeket megfigyelik, illetve ott járőröznek. A határőrizeti tevékenységeknek releváns kockázatelemzések rendszerén kell alapulniuk. A felszerelésnek és az eszközöknek meg kell felelniük a határhelyzetnek.*”¹⁶¹

A Katalógus a továbbiakban részletesen ismerteti a – többek között – határőrizetre vonatkozó ajánlásokat és legjobb gyakorlatokat, amelyek egy része a határőrizet technikai támogatásával áll közvetlen összefüggésben. Ezen ajánlások és legjobb gyakorlatok közül a magyar határőrizeti viszonyokat tekintve az alábbiakat tartom a legfontosabbnak:

---

¹⁵⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról, 12. cikk.
Letöltés: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3A114514> (2016. február 13.)

¹⁶⁰ A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSA 2006/XI/06 a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati kézikönyve (Schengeni kézikönyv)” létrehozásáról, harmadik rész, 2.6 pont.
Letöltés: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%2015010%202006%20INIT> (2016. február 15.)

¹⁶¹ A külső határ-ellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó európai uniós schengeni katalógus első rész, integrált határigazgatás 2.1 pont.
Letöltés: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%207864%202009%20INIT> (2016. február 15.)

- Reagálási képesség: Azt méri, hogy a különböző egységek mennyire képesek az észlelt személyek elfogására, valamint jelzi a taktikai szintű követelményeket (járórsűrűség és felszereltség, különleges egységek sűrűsége és bevetetősége, repülőgépek és helikopterek rendelkezésre állása).
- Kockázatelemzés alapján megfelelően felszerelt járőröknek kell készenlétben állniuk üldözés, elfogás és/vagy észlelt mozgás ellenőrzése céljából.
- Funkcionális kommunikáció a járőrök és a bevetés-irányítási központok között. TETRA-szabvány szerinti rádiók, vagy más titkosított kommunikációs eszközök használata.
- Az illetékességi területeken folyó tevékenységet hordozható ellenőrzőeszközök támogatják, a járőrök online hozzáféréssel rendelkeznek különböző adatbázisokhoz és rendelkeznek az úti okmányok ellenőrzésére szolgáló alapvető eszközökkel.
- A határőrizetet és az illegális bevándorlók elfogását különböző járművek és eszközök (személygépkocsi, motorkerékpár, terepjáró, motorcsónak, éjjellátó készülékek és hőkamerák, rögzített kamerák és szenzoros riasztórendszerek, helikopterek és repülőgépek) segítségével kell végrehajtani.
- A határátkelőhelyek környékén lévő határszakaszokat kamerákkal, riasztórendszerekkel megfigyelés alatt kell tartani.

Helyzetelemzés, kihívások

Magyarország geopolitikai és gazdasági helyzetéből adódóan az illegális migráció egyik tranzit országa, amelynek területén átvezetnek a főbb közép-európai és délkelet-európai migrációs útvonalak, ezek közül a legjelentősebb az ún. Nyugat-Balkáni Útvonal, amely Törökországból kiindulva Görögországon, Macedónián és Szerbián áthaladva érintette hazánkat.

A magyar schengeni külső határszakaszok közül az ukrán viszonylatban jelenleg nem jellemző nagyobb migrációs nyomás, azonban az útvonal korábbi erőteljes szerepe miatt folyamatos figyelmet igényel. Jelenleg ezt a határszakaszt leginkább a határátkelőhelyeken a hamis, vagy hamisított közokiratok felhasználása, a nagy értékű gépjárművek jogellenes külföldre juttatási szándéka, illetve a jövedéki termékek, elsősorban cigaretta befelé irányuló csempészete jellemzi. Mindezek mellett eseti jelleggel, kis csoportos formában fordul elő tiltott határátlépés elsősorban afgán, szír, pakisztáni állampolgárok részéről. Mivel az ukrán viszonylat európai uniós és schengeni külső határszakasz is egyben, amely helyzet

megváltozásával a közeljövőben nem lehet számolni, a viszonylatban a különböző – elsősorban pályázati forrásból történő – technikai fejlesztések folyamatosak.

A magyar-román határszakasz helyzete sajátos a tekintetben, hogy meglehetősen bizonytalan Románia schengeni csatlakozásának az időpontja, viszont ez pályázati szempontból jelentős hátrányt jelent, mivel az uniós pályázati szabályok szerint itt csak azonnal mobilizálható fejlesztések valósíthatók meg, ezért a technikai ellátottság jóval alacsonyabb szintű, mint az ukrán és a szerb viszonylatban. Ugyanakkor számolni kell azzal a lehetőséggel, hogy a szerb és horvát viszonylatban 2015-ben bevezetett és jelenleg is fenntartott intézkedések hatására a román viszonylatra terelődhet az illegális migráció.

A déli – szerb és horvát – határszakaszon az utóbbi évek legszignifikánsabb illegális migrációs folyamatai álltak be, amely 2015 második felére már európai jelentőségű problémává vált. A rendőrség interneten publikált statisztikai adatai¹⁶² szerint 2015. év novemberéig a szerb határszakaszon 205 078 fő (az előző év hasonló időszakához képest 574 %-os növekedés), a horvát határszakaszon 186 274 fő (az előző év hasonló időszakához képest 105 738 %-os növekedés) követett el, vagy kísérelt meg tiltott határátlépést. A jellemző állampolgársági kategóriák a szír, az afgán, az iraki, pakisztáni, a koszovói, valamint az afrikai országok állampolgárai voltak. A szerb határszakasz 2015. szeptember 15-én, majd a horvát határszakasz 2015. október 17-én bekövetkezett lezárása után az illegális migráció útvonala Szlovénia felé fordult és ezen keresztül vezetett tovább Nyugat-Európa irányába, amelynek köszönhetően a magyar területen naponta elfogott személyek száma drasztikusan lecsökkent. Ugyanakkor a jelenlegi, tavalyi évhez képest „konszolidált” helyzet nem jelenti azt, hogy a továbbiakban nem kell tömeges illegális migrációval számolni, mivel az időjárás javulása és a görög-török határon a hathatós intézkedések további elmaradása esetén a hazánkat érintő illegális migrációs nyomás újra felerősödhet.

Határőrizeti rendszer és technikai eszközök

A rendőrség határrendészeti rendszerének első lépcsőjét a külső határok mentén elhelyezkedő és tevékenykedő, a határellenőrzési feladatok végrehajtásáért felelős helyi szervek munkája jelenti. Ezek alapján a határrendészeti kirendeltségek és rendőrkapitányságok illetékességi területei közvetlenül lefedik a schengeni külső határok teljes hosszát, így tevékenységük ezen a területen biztosítja az első lépcsős feladatok eredményes végrehajtását. A helyi szervek

---

¹⁶² Országos Rendőr-főkapitányság határrendészeti helyzetkép, III./5. Tiltott határátlépés és kísérlete szabálysértés viszonylati bontásban. Letöltés: http://www.police.hu/sites/default/files/hatarrendeszet_hk_2015_11.pdf (2016. február 25.)

feladatrendszerének első vonalát a határátkelőhelyek és az ott szolgálatot teljesítő rendőrök tevékenysége jelenti, akik első állomásként hajtják végre a személyek, járművek, szállítmányok és okmányok ellenőrzését.

Az első vonal szerves részét képezi a zöldhatár ellenőrzését szolgáló rendszer kiépítése, mely során gépjárművel, figyelést elősegítő technikával (távcsövekkel, éjjellátó eszközökkel, hőkamerákkal, mozgást érzékelő berendezésekkel), szolgálati kutyákkal megerősített járőrök látnak el figyelő, mozgó, okmányellenőrző szolgálatot. Feladatuk a tiltott határátlépések megelőzése és felderítése, valamint a határrend betartatása. Az itt szolgálatot teljesítő határrendészeti állomány tevékenységi köre alapvetően az államhatár közvetlen közelében koncentrálódik.

A helyi szervek második vonala az illetékességi terület mélységi határára összpontosít, melyeken elsősorban az állóponos ellenőrzés helyett, mozgó ellenőrzéseket hajt végre a forgalmas útvonalak, áthaladási csomópontok, parkolók, pihenőhelyek, üzemanyagtöltő állomások környékén. Feladatuk lehet figyelési, előjelzési feladat, de konkrét intézkedéseket igénylő feladat is, mint igazoltatás, gépjármű és utas ellenőrzés, körözési ellenőrzés. A második vonal működtetésébe, eredményességének biztosításában a határ menti rendőrkapitányságok közrendvédelmi, közbiztonsági állománya is kötelező jelleggel vesz részt, illetve támaszkodik a bűnügyi szervek információira is. Az államhatár műszaki megerősítése nem új jelenség a magyar határrendészet történetében. A második világháborút követően végrehajtott intézkedéseket dolgozta fel publikációjában Fórizs Sándor.¹⁶³

2015-ben a határőrizeti rendszer első vonalában új műszaki elemként jelent meg és döntő változást eredményezett a szerb és a horvát viszonylatban a határőrizeti célú ideiglenes határzár (a továbbiakban: IBH) telepítése és határőrizeti rendszerbe történő integrálása.

A magyar kormány 2015. június 17-én döntött arról, hogy – a bolgár-török, illetve a lett-orosz határhoz és más nemzetközi példákhoz hasonlóan – fizikai akadállyal zárja le a zöldhatárt a szerb viszonylatban. Első lépésként a rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat értelmében körülbelül 175 km hosszúságban 4 méter magas határőrizeti célú ideiglenes kerítés létesítésének előkészítése került elrendelésre¹⁶⁴.

A szerb viszonylatban az IBH 2015. augusztus végére készült el, szerkezetét tekintve nem egységes formában, mivel a terepviszonyok és az úthálózat miatt legveszélyeztetettebb

---

¹⁶³ Fórizs Sándor: Az államhatár műszaki megerősítésének kezdete 1948-ban. Hadtudomány, XXV. évfolyam 2015. 1. elektronikus szám, p. 101-110. ISSN 2060-0437. DOI 10.17047/HADTUD.2015.25.E.101

¹⁶⁴ A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat, Magyar Közlöny 83. szám.

határszakaszokon az ún. gyorstelepítésű drótkadály (pengés dróthenger, a továbbiakban: GYODA) mellett talajba sajtolt acéloszlopokra 4 m magasságig rögzített dróthálóból épült kerítés, míg a nehezen megközelíthető szakaszokon csak a GYODA került telepítésre.

A szerb viszonylat 2015. szeptember 15-én történt lezárást követően az illegális migráció iránya azonnal a horvát viszonylat felé fordult, ezért a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Baranya megye, Somogy megye, Zala megye és Vas megye területére történő kihirdetéséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 270/2015. (IX.18.) Korm. rendelet alapján a válsághelyzetben alkalmazható intézkedések területe Csongrád és Bács-Kiskun megye mellett kiterjesztésre került Baranya, Somogy, Zala és Vas megyére¹⁶⁵.

A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése érdekében szükséges további intézkedésekről szóló 1665/2015. (IX. 21.) Korm. határozatban a kormány elrendelte a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetésével érintett megyéknek a Magyarország schengeni határával azonos külső határán a zöldhatár átjárhatóságának megszüntetése érdekében határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár létesítésének előkészítését és megépítését, amelynek alapján horvát viszonylatban folytatódott az IBH letelepítése¹⁶⁶. Magyarországon hasonlóan súlyos menekültügyi válsághelyzet már korábban is kialakult, melyet akkor a rendőrség és a határvadász kötelékek együttesen kezeltek. A lezajlott eseményeket a határőrség szempontjából két publikációból is megismerhetjük.¹⁶⁷¹⁶⁸

A horvát viszonylatban az IBH kiépítése 2015. október 16-án fejeződött, amellyel megvalósult a zöldhatár fizikai akadállyal történő lezárása a teljes déli határszakaszon, drasztikusan lecsökkentve ezzel a tiltott határátlépések számát.

Az IBH megjelenése a határőrizeti rendszerben szükségessé tette a rendszer működtetésének megváltoztatását. Mivel az IBH állandó statikus elemként került be a határőrizet első vonalába – az államhatár közvetlen közelébe – a rendelkezésre álló élőerő és technikai eszközök döntő többségét közvetlenül az IBH mentén kellett koncentrálni, annak érdekében, hogy azonnal megakadályozhatóak legyen a határzár megrongálása (Btk. 352/B. §) és a

---

¹⁶⁵ 270/2015. (IX. 18.) Korm. rendelet a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Baranya megye, Somogy megye, Zala megye és Vas megye területére történő kihirdetéséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról, 2. §,
Letöltés: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500270.KOR (2016. február 25.)

¹⁶⁶ 1665/2015. (IX. 21.) Korm. határozat a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése érdekében szükséges további intézkedésekről, 1. Magyar Közlöny, 134. szám

¹⁶⁷ Fórizs Sándor: Menekültügyi válsághelyzet 1947-ben. Belügyi Szemle 63. évfolyam 2015/02. ISSN 1789-4689, 149-163. p.

¹⁶⁸ Fórizs Sándor: Az idegenrendészet problémái 1947-ben, Magyar Rendészet, XIV. évfolyam, 2014/4. szám, ISSN 1586-2895, p. 53-64.

határzár tiltott átlépése (Btk. 352/A. §) bűncselekmények, amely új törvényi tényállásokat az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 31. §-a¹⁶⁹ emelt be a Büntető Törvénykönyvbe.

Mindezek alapján a szerb viszonylatban a határőrizeti rendszer első vonalának kialakítása és működtetése az alábbi elvek szerint történt és történik jelenleg is:

- A viszonylatban telepített 10 db digitális rendszerű stabil hőkamera folyamatosan megfigyelés alatt tartja az általuk belátható IBH szakaszokat.
- A stabil hőkamerákkal be nem látható szakaszok megfigyelése azokon a terepszakaszokon, ahol a terepviszonyok ezt még lehetővé teszik, Volkswagen Transporterbe és Land Rover terepjáróba épített mobil hőkamerákkal történik.
- Azokra a szakaszokra, amelyek sem mobil, sem stabil hőkamerával nem láthatóak be, gépkocsival megerősített, vagy gyalogos járőrök kerültek vezénylésre, éjszakai időszakban kézi éjjellátó eszközzel megerősítve.
- A fentebbi eszközökkel és módszerek további kiegészítése légi megfigyeléssel, drónokkal, rendőrségi és honvédségi helikopterekkel való járőrözéssel.

A Volkswagen Transporterbe és Land Rover terepjáróba épített mobil hőkamerák között két alapvető különbség állapítható meg, amelyek jelentős befolyásoló tényezőt jelentenek a szolgálat-szervezés és a szolgálati rendszer működtetése szempontjából:

- Az egyik különbség magában a hordozó járműben rejlik, mivel a Transporterek felépítésükből, alacsony hasmagasságukból adódó gyenge terepjáró képességük miatt csak könnyebb terepen, jó minőségű talaj utakon, árvízvédelmi töltéseken alkalmazhatóak. Ezzel szemben a Land Roverek esetében az alapjármű kifejezetten nehéz terepen való közlekedésre konstruált, jó terepjáró képességű jármű, amely a magyar viszonyok között szinte bármely terepen alkalmazható.
- A második különbséget a hőkamerák különböző működési elve jelenti, mivel a Transporterbe épített hőkamerák ún. hűtött rendszerűek, a Land Roverbe építettek pedig hűtés nélküliek. Mindkét technológiának megvan a maga előnye és hátránya. A hűtött hőkameráknál az üzemkésztség elérése 5-10 percet is igénybe vehet, viszont nagyobb távolságból (6-8 km) is értékelhetőbb képeket jelenít meg, ugyanakkor tény az is, hogy karbantartási ciklusai rövidebbek és fenntartási költségei magasabbak a hűtés nélküli hőkameráknál. A hűtés nélküli hőkamerák hamarabb érik el az üzemkész állapotot,

---

¹⁶⁹ 2015. évi CXL. törvény az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról, 31 § Letöltés: <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1500140.TV> (2016. február 27.)

karbantartási és fenntartási igényük alacsonyabb, viszont 1,5-3 km távolságig adnak megbízható képeket.

Az illegális migrációs folyamatok az IBH kiépítését követően jelentősen mérsékelődtek, ugyanakkor azokban a szervezett embercsempész csoportok továbbra is aktívan részt vesznek, és változatos módszerekkel igyekeznek átjuttatni a rendszeren az illegális migránsokat, ezért a technikai eszközök mellett az őrizetre fordított élőerő továbbra is igen jelentős. A szerb viszonylatban érintett megyei rendőr-főkapitányságok állományán kívül folyamatos a megerősítés más megyei rendőr-főkapitányságok, a Készenléti Rendőrség és a Magyar Honvédség állományából.

A Magyar Honvédség állományának és eszközeinek határőrizeti célú alkalmazását az egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXLII. törvény tette lehetővé. A törvény 4. §-a olyan módon egészítette ki a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 36. § (1) bekezdését, amely alapján a honvédség fegyverhasználati joggal láthatja el tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején az államhatár őrizetét és a határrend fenntartását¹⁷⁰.

A határőrizeti rendszer technikai támogatása az ukrán, a román és a horvát viszonylatokban változatos képet mutat, amelynek oka a román és a horvát szakaszok ideiglenes schengeni külső határ jellegében rejlik. A horvát és román viszonylatban már nem volt lehetőség pályázati forrásokból olyan mértékű technikai fejlesztésekre, mint az ukránon és a szerben, mivel a Külső Határok Alap és a Belső Biztonsági Alap (a továbbiakban: KHA, BBA) pályázati szabályai miatt az ideiglenes schengeni külső határookra infrastrukturális beruházások nem finanszírozhatóak, ide kizárólag kisebb méretű és azonnal mobilizálható eszközök szerezhetőek be.

A határőrizet-technikailag fejlett ukrán viszonylatban telepített 11 db stabil hőkamera szintén digitális rendszerű, amelyek a szerb viszonylathoz hasonlóan 40 m magasságú acéltornyokra, illetve ahol rendelkezésre állt egyéb, már meglévő lehetőség (mobilszolgáltató torony, földmérési magaslati pont), azok felhasználásával kerültek telepítésre. Az eszközök a hőképalkotási technológia alkalmazása révén normál időjárás viszonyok között 8-10 km sugarú körben képesek a jogellenes cselekményt elkövetők felderítésére. Érzékenységre jellemző,

---

¹⁷⁰ 2015. évi CXLII. törvény egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról, 4 §
Letöltve: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk15134.pdf> (2016. február 27.)

hogy a környezeti hőmérséklettől már néhány tized fokkal eltérő hőmérsékletű testeket is észlelnek, illetve a képminőség alkalmas pl. az állatok és emberek hőképeinek megkülönböztetésére. A stabil hőkamerák lézertáv mérővel, illetve vezetési pontjuk digitális térkép alapú alkalmazással kerültek ellátásra, ezáltal alkalmasak az érzékelt célpontok kamerától való helyének és távolságának bemérésére, valamint a célpont digitális térképen történő megjelenítésére a célravezetés és az elfogás megkönnyítése érdekében.

A digitális rendszerű stabil hőkamerák esetében az ukrán és a szerb viszonylatban az utóbbi évek fontos fejlesztése volt az ún. Mirasys rendszerbe történő integrálás, amely a megfelelően szabályozott jogosultságokkal rendelkező felhasználók részére lehetővé teszi a helyi, a területi és a központi szinten a kamerák képi információinak folyamatos figyelemmel kísérését, illetve egy adott szintű jogosultság birtokában a felvételek visszamenőleg történő archiválását. Ukrán viszonylatban a rendszer további elemei a szerb viszonylathoz hasonlóan a Volkswagen Transporterbe és Land Rover terepjáróba épített mobil hőkamerák, a kézi hőkamerákkal és éjjellátó eszközökkel megerősített gépkocsizó, vagy gyalogos járőrök, illetve a rendőrségi helikopterrel végrehajtott légi támogatás.

A román viszonylatban rendszerben álló 4 db stabil hőkamera analóg rendszerű, a képi információk rögzítése csak a kezelő beavatkozására, VHS kazettára történik, illetve nem rendelkeznek digitális térkép alapú célmegjelölési lehetőséggel. Mivel ezek az eszközök a 2000-es évek elején kerültek telepítésre, jelentősen amortizálódtak, üzemkészségüket a Rendőrség karbantartási szerződéseken keresztül próbálja fenntartani. A fentebb leírt, európai uniós pályázati kötöttségek miatt a viszonylatra csak 44 db Skoda Yeti gépkocsi került beszerzésre a KHA terhére, az ukrán, a szerb, és a horvát viszonylatot 2014-2015-ben érintő, 237 db gépjármű beszerzésére irányuló pályázatban a román viszonylat nem volt a kedvezményezettek között. A kellő szintű határőrizeti tevékenység fenntartása érdekében a viszonylat ellátásra került új típusú kézi hőkamerákkal, kézi éjjellátó eszközökkel, amelyek a szolgálatban lévő járőr állomány korlátozott látási viszonyok és éjszaka történő észlelési képességét megfelelően biztosítják.

A horvát viszonylat helyzete a románhoz hasonló, azonban az államhatárral kapcsolatos jogellenes cselekmények évek óta alacsony száma miatt a viszonylat sem stabil, sem mobil hőkamerákkal nem rendelkezik. A 2015. őszen bekövetkezett rendkívüli illegális migráció nyomás kezeléséhez más viszonylatokból kerültek ide átcsoportosításra mobil hőkamerák, járművek és egyéb járőrszolgálat ellátását támogató eszközök.

A reagáló képesség és mobilitás biztosítása érdekében a KHA projektekből beszerzett gépjárművek mellett még valamennyi schengeni külső határszakaszon megtalálhatóak a

határőrség által a Schengen Alapból beszerzett Skoda Octavia és Nissan Pathfinder gépjárművek is. Szintén valamennyi schengeni külső viszonylatot érintően – ahogyan a román viszonylatnál már említésre került – a KHA keretében 2013-2015 között új típusú (FLIR) kézi hőkamerák, valamint új, korszerű kézi éjjellátó készülékek kerültek beszerzésre. A járőr felszerelés modernizálása érdekében a járőrállomány ellátásra került taktikai övvel és Y-hevederrel, lézertáv mérős távcsövekkel és taktikai zsebkésekkel is.

A különböző technikai eszközök megfelelő hatékonysággal történő alkalmazásának fontos eleme az emberi tényező, ezen belül is elsősorban a képzettség. A stabil és mobil hőkamerák esetében egyaránt megállapítható, hogy az elvárható hatékonyságot csak abban az esetben tudják produkálni, ha azokat megfelelően kiképzett és megfelelő elméleti és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező állomány alkalmazza, illetve nem szabad megfedkezni arról sem, hogy a kezelő állománynak jól kell tőnie a sötét kezelőtérben történő monoton, képernyő előtti munkavégzést. Az egyéb technikai eszközök, járművek is csak abban az esetben alkalmazhatóak maximális határfokkal, ha az alkalmazói kör az adott eszköz rendszerbe állításakor megfelelő képzésben részesül, majd az alkalmazás során keletkezett tapasztalatok folyamatosan felhasználásra kerülnek szinten tartó képzések keretében.

Az emberi tényező terén a másik fontos elemnek a parancsnoki tevékenységet tartom. Ahhoz, hogy a modern technika és az azt alkalmazó, megfelelően képzett állomány együttesen kellő hatékonyságot érjen el, mindenképpen szükséges a szolgátszervezést és eligazítást végző parancsnoki állomány megfelelő ismeretszintje a technikai eszközök tulajdonságaival, paramétereivel, üzemidejével és egyéb képességeivel kapcsolatban. A parancsnokoknak az egyes eszközök tulajdonságainak ismerete mellett tisztában kell lenniük az adott eszköz komplex rendszerben betöltött helyével, szerepével és azzal, hogy működésük hogyan kapcsolódik a rendszer egyéb elemeinek működéséhez.

Összegzés

A napjainkban tapasztalható illegális migrációs folyamatok – amelynek mérséklődésére utaló jeleket egyelőre nem lehet látni – megkövetelik az integrált határbiztonsági rendszer és ezen belül a határőrizet folyamatos fejlesztését. Az illegális migráció kezelése érdekében folyamatosan vizsgálnunk kell a rendszer és egyes elemeinek fejlesztési lehetőségeit. Továbbra is szükséges az újabb eszköztípusok beszerezése, a meglévő, de amortizálódott eszközök cseréje és az Európai Unió más országainak határőrizeti szervei által alkalmazott technikai eszközök, eljárások tanulmányozása, és a hazánkban jól alkalmazható, hasznos

gyakorlatok átvétele. A jövőben is nagy hangsúlyt kell fektetni a határrendészeti állomány folyamatos képzésére, az eszközök alkalmazási tapasztalatainak feldolgozására és hasznosítására. Mindezek együttes figyelembe vételével és gyakorlatban történő megvalósításával tovább növelhető a magyar határőrizeti tevékenység hatékonysága.

Felhasznált irodalom

- Dr. Vas Gizella: A határrendészet helye, szerepe a schengeni térségben
Letöltés: http://rendeszet.hu/folyoirat/2012/1/hat%C3%A1rrend%C3%A9szet-helye-szerepe-schengeni-t%C3%A9rs%C3%A9gben#_ftnref13 (2016. február 13.)
- Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról
- Letöltés: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=URISERV%3A114514> (2016. február 13.)
- A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSA 2006/XI/06 a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati kézikönyve (Schengeni kézikönyv)” létrehozásáról
Letöltés: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%2015010%202006%20INIT> (2016. február 15.)
- A külső határellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó európai uniós schengeni katalógus
Letöltés:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%207864%202009%20INIT>
(2016. február 15.)
- „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiája (2012-2017)”, az országos rendőrfőkapitány által 29000/28714-9/2011. Ált. számon 2011. október 27-én jóváhagyva
- Országos Rendőr-főkapitányság határrendészeti helyzetkép
Letöltés: http://www.police.hu/sites/default/files/hatarrendeszet_hk_2015_11.pdf
(2016. február 25.)
- A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat, Magyar Közlöny 83. szám

- 270/2015. (IX. 18.) Korm. rendelet a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Baranya megye, Somogy megye, Zala megye és Vas megye területére történő kihirdetéséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról

Letöltés: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500270.KOR (2016. február 25.)

- 1665/2015. (IX. 21.) Korm. határozat a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése érdekében szükséges további intézkedésekről Magyar Közlöny, 134. szám
- 2015. évi CXL. törvény az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról

Letöltés: <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1500140.TV> (2016. február 27.)

- 2015. évi CXLII. törvény egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról, Letöltés: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk15134.pdf> (2016. február 27.)

- József Balla: Biometric data in documents. (www.biztonsagpolitika.hu, 2013., ISSN 2062-4379) p. 12

- Balla József: A biometria megjelenése a szabadság, a biztonság és a jog szolgálatában. (Belügyminisztérium Oktatási, Kiképzési és Tudományszervezési Főigazgatóság, Rendvédelem Tudományos Folyóirat II. évfolyam 4. szám, 2013., - p. 4-20.)

- Fórizs Sándor: Menekültügyi válsághelyzet 1947-ben. Belügyi Szemle 63. évfolyam 2015/02. ISSN 1789-4689, 149-163. p.

- Fórizs Sándor: Az államhatár műszaki megerősítésének kezdete 1948- ban. Hadtudomány, XXV. évfolyam 2015. 1. elektronikus szám, p. 101-110. ISSN 2060-0437. DOI 10.17047/HADTUD.2015.25.E.101

- Fórizs Sándor: Az idegenrendészet problémái 1947-ben, Magyar Rendészet, XIV. évfolyam, 2014/4. szám, ISSN 1586-2895, p. 53-64.

- Dr. Ritecz György: Gondolatok a tömeges migráció kapcsán Letöltés: <http://rendeszet.hu/hatarrendeszetitagozat/documents/2015.kulonszam.pdf> (2016. március 1.)

- Dr. Ritecz György: Külső Határok Alap projektjeinek hatékonysága Letöltés: <http://rendeszet.hu/hatarrendeszetitagozat/documents/HatRTan2015-1.pdf> (2016. március 1.)

Kovács Gábor

Litvánia a schengeni térségben

Bevezetés

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának harmad éves határrendész szakirányos hallgatójaként, a 2014/2015 tanév második félévében Erasmus+ program keretében tanultam Litvániában, a Mykolas Romeris Egyetemen.¹⁷¹

Tanulmányomban először egy áttekintést adok Litvániáról, azt követően bemutatom a rendőrség felépítését, a határrendészetet, a határellenőrzést és a kockázatelemzést.

Litvánia Észak-Európában a Balti-tenger partján kerül el, fővárosa Vilnius. Szomszédos országai északról Lettország, délkeletről Fehéroroszország, délről Lengyelország és délnyugatról Oroszország Kalinyingrádi területe határolja. Egyike a három balti államnak, amelyek Litvánia, Lettország és Észtország. Litvánia tagja az Európai Uniónak és a schengeni térségnek is. Az ország területe 65.200 km², azaz Magyarország területének majdnem a kétharmada, amelyet jellemzően erdőségek és mocsarak alkotnak.

Az ország lakossága 3 millió fő, ebből Vilnius megközelítőleg 500.000 főt számlál, jelentős a lengyel és az orosz kisebbségek száma.¹⁷²

Forrás: http://eu.mti.hu/orszagok/2239626/litvan_koztarsasag/orszagismerteto Letöltve: 2015.10.05.

¹⁷¹https://www.mruni.eu/en/university/apie_mru/ Letöltve: 2015.10.05.

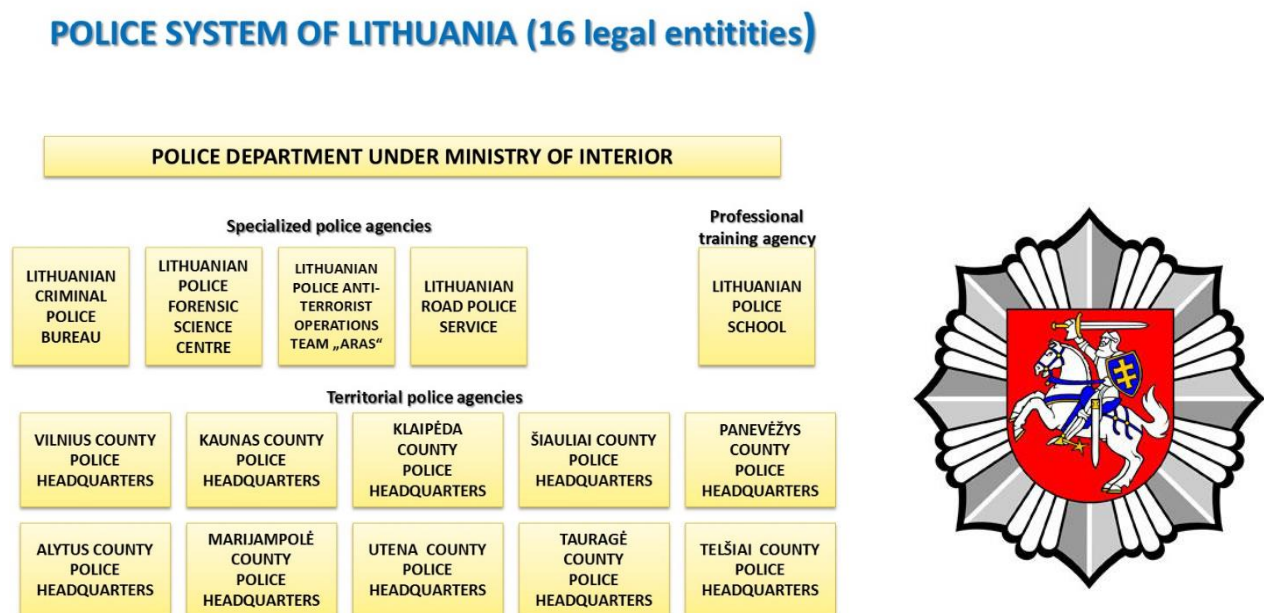
¹⁷²http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/lithuania/index_en.htm Letöltve: 2015.10.05.

A Vilniusban eltöltött fél év alatt megismertem a helyi rendőrség munkáját, több alkalommal helyszíni látogatást hajtottunk végre. Mindezek mellett képet kaptam, a litván határőrség tevékenység és feladat rendszeréről, aktualitásairól. Megítélésem alapján a litván rendőrség és határőrség rendkívül modern és felkészült szervezet, amely a felmerülő közbiztonsági, határbiztonsági kihívásokra megfelelően reagál, azokat sikeresen kezeli. Tanulmányomban ezt részletesen bemutatom.

Az ország közbiztonsági helyzete stabil, a rendőrség feladatát tervszerűen, szervezetten hajtja végre, biztosítja az állampolgárok nyugodt életét.

Határrendészeti szempontból Magyarországhoz hasonlítható, hiszen egyszerre rendelkezik schengeni belső és külső határszakaszokkal. Schengeni belső határral rendelkezik Lengyelország és Lettország irányából és schengeni külső határral rendelkezik Oroszország kalinyingrádi területe irányába és Fehéroroszország viszonylatában.

A rendőrség felépítése

Forrás: <http://www.policija.lt/index.php?id=11388>

A litván rendőrség felépítése hasonlóan a magyarhoz, az általános szervezeti modellt követi, azaz, több szervezeti egységre tagozódik. A rendőrség a Belügyminisztérium irányítása és felügyelete alatt áll, ez alatt helyezkednek el a rendőrség különböző szervei. Központi szerve az Országos Rendőr- főkapitányság, élén a főkapitánnyal, aki a belügyminiszter közvetlen irányítása alatt tevékenykedik.

Litvániában területi alapon van felépítve a rendőrség, ez magyar viszonylatban a megyei rendőr-főkapitányságoknak, felelnek meg. Tíz darab található az országban, kiemelt jelentőséggel bír a Vilnius Megyei Rendőr-főkapitányság, hiszen a lakosság nagy része koncentrálnak ebben a térségben, ezáltal több rendészeti feladata van.

Az Országos Rendőr-főkapitányság szervezetében négy szervezeti egység van, amelyek külön működnek a megyei szinttől függetlenül, ezek a következők:

- **The Lithuanian Criminal Police Bureau – Litván bűnügyi nyomozó iroda**
- **The Lithuanian Police Forensic Science Centre – Litván kriminalisztikai központ**
- **The Lithuanian Police Antiterrorist Operations Team „ARAS” – Litván terrorelhárítási csoport**
- **The Lithuanian Road Police Service – Litván közlekedésrendészeti csoport**¹⁷³

A rendőrségről elmondható, hogy a legmodernebb technikai eszközökkel van felszerelve, amely által a kialakult helyzetre hatékonyan és gyorsan képes reagálni.

Litvániában a legtöbb bűncselekmény a közlekedéssel kapcsolódik össze (pl.: gyorsajtás, ittas vezetés), de megtalálhatóak a súlyosabb bűncselekmények is, ilyen az emberölés, és a drogcsempészet.

Egy az Európai Unió által készített felmérésből kiderül, hogy jelentősen nőtt a kábítószer kereskedelem az országban, hiszen míg 2002-ben 213 kábítószer kereskedelemmel kapcsolatos ügyet tartott számon a rendőrség, addig 10 évvel később 2012-ben már 1748 ügyet rögzítettek.¹⁷⁴

Határrendészet Litvániában

Litvánia 2007-ben vált teljes jogú schengeni tagországgá. A schengeni külső határon aktív határőrizeti tevékenység eredményeképpen megvalósul az Európai Unió által elvárt határbiztonság. Schengeni belső határain viszont megszűnt a határforgalom ellenőrzés és a határőrizet. Ennek eredményeképpen a Litvánia területére belépett személyek határellenőrzés nélkül léphetik át az ország határait Lettország és Lengyelország irányába.

¹⁷³<http://www.policija.lt> Letöltve: 2015. 10. 05.

¹⁷⁴http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics Letöltve: 2015. 10.05.

Litvánia négy szomszédos országgal határos. Északról **Lettország**, mely országgal a határszakasz *588 km* hosszú, délről **Lengyelország**, mellyel a közös határszakasz *104 km*. Ez a két ország tagja az Európai Uniónak és a schengeni térségnek is, ezért ott a határforgalom ellenőrzés megszűnt, de a közbiztonsági ellenőrzések végrehajtása folyamatos, mely esetenként a határterületen áthaladó személyek ellenőrzésére is kiterjed. Litvánia szomszédja délkeletről **Fehéroroszország**. Délnyugaton található az **Oroszországhoz tartozó kalinyingrádi** terület. Ezek a területek nem tartoznak sem az Európai Unióhoz sem a schengeni térséghez, így ezek harmadik országnak minősülnek.

Litvánia és a kalinyingrádi terület között a határvonal hossza *227 km*, Litvánia és Fehéroroszország között az államhatár hossza *679 km* hosszú. Legjelentősebb határátkelőhely a medininkai közúti határátkelőhely. A korábban említett szárazföldi határszakaszokon kívül Litvánia rendelkezik egy *75 km*-es tengeri határszakasszal is.

A határőrség szervezete

Litvániában a határrendészeti feladatok ellátására önálló határőrségi szervezet működik, ezt angolul **State Border Guard Service**-nek hívják, melyet a rendőrséghez hasonlóan szintén a Belügyminisztérium irányít és felügyel.

A határőrség szervezete területileg felosztott, hiszen így sokkal hatékonyabban lép fel a jelentkező problémákkal szemben.

Ezek a területek a következők:

- *Ignalina Határkörzet*
- *Vilnius Határkörzet*
- *Varėna Határkörzet*
- *Lazdijai Határkörzet*
- *Pagėgiai Határkörzet*
- *Tengeri Határkörzetek*

A határőrség sokrétű feladatokat lát el, feladata nemcsak a határ őrizete, hanem a határterület védelme, a migráció kezelése, a környezetkárosítás megakadályozása és a vámhivatalnak történő segítségnyújtás. A határőrség megközelítőleg 5.000 fős állománnyal rendelkezik, amely háborús helyzet illetve minősített állapot idején bevethető az ország szuverenitásának

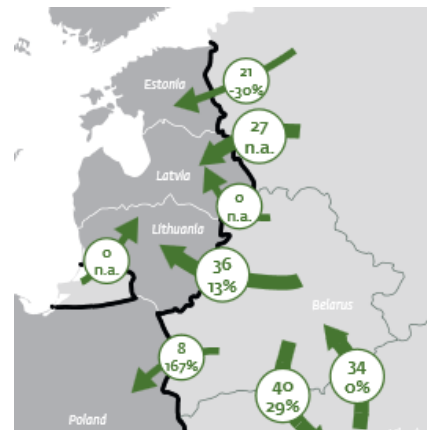
és területi integritásának védelme érdekében. A határőrség rendszeresen együttműködik a FRONTEX¹⁷⁵ szervezettel is.

Érdekesség, hogy mivel Litvánia Fehéroroszország és a kalinyingrádi terület között található, ezért lehetővé tették, hogy az orosz állampolgárok vízum nélkül utazzanak oda és vissza a két terület között.¹⁷⁶

Litvánia hasonlóan Magyarországhoz, tranzit ország szerepét tölti be migráció szempontjából, hiszen az illegális migránsok célja Észak-, és Nyugat-Európa, kiemelt úti célnak minősül Németország, Ausztria és Svédország. A Litvániában található migrációs nyomás nem akkora mértékű, mint Magyarország déli határszakaszán. A Litvániába érkező migránsok többsége Vietnámból, Mongóliából és Grúziából származik.

Kockázatelemzés – Litvánia kockázati faktora

A FRONTEX rendszeresen végez kockázatelemzést az Európai Unió tagállamainak értékelése végett. Ezekben az értékelésekben rendszeresen feltüntetésre kerül, hogy melyek a főbb migrációs útvonalak, célországok, mekkora a migrációs nyomás az adott országban, a végrehajtott intézkedéseknek milyen hatásai vannak a legális és az illegális határátlépésre.

Amint az ábrán is látható, az illegális migráció jelen van a Balti államok térségében is, azonban közel sem olyan mértékben, mint Európa déli, délkeleti részén.

A rendszeresen végzett kockázatelemzések minimális mértékű növekvést mutatnak, ahogy azt már korábban írtam a főbb elkövetők a közép-ázsiai országok lakosai, akik Nyugat-Európába akarnak eljutni.

¹⁷⁵European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of Member States of the European Union, (Az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség) Letöltve 2015.10. 06.

¹⁷⁶<http://www.pasienis.lt/lit/English> Letöltve 2015. 10. 04.

Határellenőrzés a repülőtéren

Litvániában négy nemzetközi repülőtér található (Kaunas, Palanga, Vilnius, Siauliai), ezen kívül természetesen Litvánia rendelkezik olyan repülőterekkel, amelyek belső légi járatok fogadására alkalmasak.

Vilniusban tartózkodásom során látogatást tettem a Vilniusi Nemzetközi Repülőtéren. Megismertem a határrendészeti erők működését, az általuk alkalmazott technikákat. Számomra rendkívül érdekes volt ennek megismerése, hiszen korábban már szakmai látogatás keretében bepillantást nyertem a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság működésébe.

Az utazás és átutazás szempontjából elkülönítésre kerülnek a személyek abból a szempontból, hogy schengeni/nem schengeni tagországból, schengeni/nem schengeni tagállamba utaznak. Ez alapján négy kategóriát különböztetünk meg.

- 1. Schengeni térségből schengeni térségbe utazók*
- 2. Schengeni térségből nem schengeni térségbeutazók*
- 3. Nem schengeni térségből schengeni térségbe utazók*
- 4. Nem schengeni térségből nem schengeni térségbe utazók*

A kategorizálás elengedhetetlen, hiszen a személyek határátlépésük során eltérő szintű ellenőrzésen esnek át, amely lehet alapos vagy minimum ellenőrzés. Ennek szabályait a Schengeni Határellenőrzési Kódex¹⁷⁷ tartalmazza.

A harmadik ország állampolgárai a Schengeni Határellenőrzési Kódex 5. cikkében foglaltaknak megfelelően kerülnek ellenőrzésre, azaz alapos ellenőrzésen esnek át. Ezen ellenőrzés kiterjed az okmányok gépi vizsgálatára, a személy nyilvántartási rendszerekben (SIS¹⁷⁸, körözési nyilvántartások) történő ellenőrzésére, valamint ruházat és csomag, átvizsgálására

---

¹⁷⁷AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 562/2006/EK RENDELETE (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról.

¹⁷⁸Schengen Information System- Schengeni Információs Rendszer.

5. cikk

Beutazási feltételek harmadik országok állampolgárai számára

(1) Hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén a harmadik országok állampolgáira a következő beutazási feltételek vonatkoznak:

- a) *érvényes, a határ átlépésére jogosító úti okmánnyal vagy okmányokkal rendelkeznek;*
- b) *érvényes vízummal rendelkeznek, amennyiben az szükséges a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló, 2001. március 15-i 539/2001/EK tanácsi rendelet ⁽¹⁷⁾ értelmében, kivéve ha érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkeznek;*
- c) *igazolják a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, és megfelelő anyagi fedezettel rendelkeznek mind a tervezett tartózkodás időtartamára, mind pedig a származási országba való visszatéréshez vagy egy olyan harmadik országba történő átutazáshoz, ahová őket biztosan beengedik, illetve képesek ezt a fedezetet jogszerűen biztosítani;*
- d) *nem állnak beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt a SIS-ben;*
- e) *nem jelentenek veszélyt a tagállamok közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére vagy nemzetközi kapcsolataira, különösen nem állnak a tagállamok nemzeti adatbázisaiban szereplő ugyanezen okok miatt beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt.*

7. cikk

A személyek ellenőrzése a határátkelőhelyeken

(2) Minden személyt minimum-ellenőrzésnek kell alávetni annak érdekében, hogy a be- vagy felmutatott úti okmányok alapján személyazonosságát megállapítsák. A minimum-ellenőrzés a jogszerű birtokost határátlépésre jogosító okmányok gyors és egyszerű ellenőrzéséből áll – amennyiben célszerű, technikai eszközök segítségével és a megfelelő adatbázisban található, kizárólag a lopott, a jogellenesen használt, az elveszett vagy az érvénytelenített okmányokkal kapcsolatos információ felhasználásával –, annak megállapítására, hogy azok érvényesek-e, illetve találhatóak-e rajtuk hamisításra utaló jelek.

A minimum ellenőrzés szabályai a Schengeni határ-ellenőrzési kódex 7. cikkében találhatóak. Az ellenőrzés során meg kell állapítani az ellenőrzött személyek személyazonosságát, az úti okmányok eredetiségét. Ezek a személyek másik terminálban is várakoznak.

Értékelés

A Litvániában eltöltött fél évet nagyon hasznosnak ítélem meg szakmai szempontból. Bepillantottam a rendőrség és a határőrség tevékenységébe, amely által megismertem egy külföldi rendészeti szerv tevékenységét.

Felhasznált irodalom

- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics
- http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/lithuania/index_en.htm
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:114514>
- <http://www.policija.lt/>
- <http://www.pasienis.lt/lit/English>
- <http://frontex.europa.eu/>